ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE.

Kiadó: **Az Országos Erdészeti Egyesület.**

Szerkesztő: **Dr. Bedő Albert.**

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczhetedik évf. V. füzet. **1898. május hónap.**

Előfizetési dij egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapitó tagjai, kik legalább 150 frt alapitványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági dij fejében, ingyen kapják. Azok az alapitó tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapitottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utcza, 10. szám. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt dijért közöltetnek.

Belházy Emil.

* 1840 † 1898.

Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi április hó 26-án kiadott gyászjelentésével mély fájdalommal tudatja, hogy *Bölcsházai Belházy Emil*, m. kir. főerdőtanácsos, az egyesület igazgató-választmányának tagja elhunyt!

Boldogult tagtársunk a magyar erdészeti irodalomnak harmincz évet meghaladó

időn át volt kiváló munkása, s a beható megfigyelésről, a felvetett kérdés mindenkori tárgyilagos és mélyreható megitéléséről tanuskodó alapos közleményei, s az erdőrendezésről az Országos Erdészeti Egyesület megbizása alapján irt kitünő müvének első része, melyet fájdalom a második rész nem követhetett, állandó bizonyitékát képezik annak, hogy benne szakunk és szakirodalmunk egyik legkitünőbb müvelőjét veszitette.

A magyar erdőgazdaság uttörő munkásaihoz tartozott, s ugy a hivatalos, mint az egyleti téren szakunk érdekeinek tett hű és buzgó szolgálataiért, mindannyiunk hálás tiszteletére és elismerésére érdemes!

Áldás emlékére!

Budapest, 1898. május hó 24.

Bedő Albert.

A képviselőház földmivelésügyi bizottságának jelentése

„a községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról szóló 372. számu törvényjavaslatról.

Az előterjesztett törvényjavaslat az abban tárgyalt erdők, kopár és befásitott területek kezelésének szakszerü vezetése és ügyvitelének szabályozása iránt kiván az eddiginél közvetlenebb állami gondoskodást alkalmazni.

A javaslat első czimében foglalt rendelkezések lényegökben az erdőtörvény végrehajtása tekintetében a földmivelésügyi tárcza korábbi t. vezetői által, — s ennek a törvényjavaslatnak előterjesztéséig jelenlegi t. vezetője által is, követett azokat az intézkedéseket juttatják befejezésre s illetve terjesztik ki az összes községi és némely más erdőkre, melyeket — figyelemmel az 1879. évi XXXI. t.-czikkben foglalt erdőtörvénynek arra a rendelkezésére, hogy a kisebb kiterjedésü erdők birtokosai nemcsak a kezelést egyesithetik az őrzéssel, de külön szakértő erdőtisztet sem kötelesek alkalmazni, hanem ebből a czélból közös erdőtiszt tartására egyesülhetnek, — a földmivelésügyi kormányzat, eddigelé és általában saját kezdeményezése alapján, azzal az eljárással ismert alkalmazandóknak, hogy ezeket az erdőket, az illető törvényhatóságok közvetitése utján szerződésszerü okiratba foglalt feltételek mellett állami kezelésbe vette át.

Ezek szerint tehát a törvényjavaslat idézett czimében foglalt intézkedések, — kivéve a volt urbéreseknek legelő-illetőségben kiadott, vagy általuk más uton szerzett azokat az erdőket, melyek véderdők vagy feltétlen talajon álló erdők, s az 1894. évi XII. t.cz. 13. és 14. §-aiban meghatározott és a tárgyalás alatt álló törvényjavaslat 1. §-ának *a—f)* pontjaiban megjelölt birtokosok területén eszközölt befásitások iránti intézkedéseket, melyekre e törvényjavaslatnak törvénynyé való alkotásáig a most fennálló erdőtörvény hatálylyal nem bir, — általában a községi erdők kezelése körül eddig alkalmazott, a gyakorlatban helyesnek bizonyult és az életben jól bevált eljárást törvényes szabályokba foglalva tartalmazzák; s a midőn a javaslat a tulajdonosoknak birtokuk állományára és használatára a törvények és egyéb jogszabályok által biztositott szabad rendelkezési jogát mindenekben érintetlenül hagyja, jövőre mellőzendővé teszi azt, hogy a községi és volt urbéres erdők kezelése érdekében az eddigiekhez hasonló szerződések köttessenek, miután ezeknek az erdőknek a gazdasági vezetésére vonatkozó kérdését állandóan rendezi és véglegesen megoldja; az az intézkedése pedig, hogy az urbéri legelő-illetőségbe kiadott erdőkre és az erdőkhöz nem tartozó vizmosásos területeken létesitett befásitásokra az erdőtörvény hatályát kiterjeszti, kétségtelenül czélszerünek és szükségesnek ismerhető, mert hazánk termőföldjének részben természeti alakulásánál, részben pedig talajának alkatrészei minőségénél fogva amaz erdők fekvésökre és természetükből is eredő állapotukra való tekintettel általában olyanok, melyeknek a legeltetés czéljaira való okszerü fentartása csak arra az esetre biztositható állandóan és sikerrel, ha azokon az erdőtenyészet, a talaj termőképességi erejének ugyancsak állandó megóvására, a

feltétlenül szükséges faállománynak megfelelő mennyiségben való növelése által fentartatik, illetve törvényes intézkedés alkotásával biztosittatik, hogy azok erdőminőségükben jövőre mint olyan legelő-erdők kezeltessenek, a melyeknél, kiváló gondozást érdemlő állattenyésztésünk érdekeire való figyelemmel, ne a faanyagok termelése legyen a főczél, hanem a talaj termőerejének állandó biztositása azért, hogy saját eredeti rendeltetésöknek is megfelelőleg a legeltetési szükséglet okszerü kielégitését minél czélszerübben szolgálhassák.

A törvényjavaslat első czimének az állami kezelés közegeiről, az állami erdőhivatal hatásköréről és költségeiről tervezett rendelkezéseit a bizottság csekély módositással s a már állami kezelés alatt lévő erdőknél szerződésileg biztositott átalányoknak szerződésszerü lejártáig való fentartása mellett elfogadta, miután a földmivelésügyi minister ur, a bizottság körében az erdőbirtokosok által viselendő költségek tekintetében felmerült aggályok eloszlatása és megnyugtatás végett is, kijelentette, hogy a törvényjavaslat 1. §-ának *a—g)* pontjai alatt megjelölt birtokosok által a törvény életbelépése után az első öt évben fizetendő kezelési átalány a későbbi megállapitások alkalmával is csak abban az esetben lesz emelhető, ha ez az emelés az illető erdők és kopár területek több jövedelmében fedezetet talál.

A törvényjavaslat második czimében foglalt intézkedések a közbirtokosságok és volt urbéresek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének olyan szabályozását czélozza, melyet a vagyonbeli kezelés kellő ellenőrizhetése szempontjából nemcsak az illető s a maguk jogait sok esetben kellően megvédeni sem tudó birtokosok anyagi jólétének érdekeiből kifolyólag

kell kívánni, de az ezzel összefüggő lényeges közgazdasági tekinteteknél fogva is, mert a gazdasági ügyvitelre vonatkozó megfelelő törvényes jogszabályok jelenleg általában hiányozván, a kérdésben forgó erdők fentartásának biztosítása vagyonfelügyeleti szempontból annyira fogyatékos, hogy azoknak az erdőknek létele s az ezeknek a tulajdonosoknak birtokában lévő kopár területek erdősithetőségének sikere is kétséges és annyira veszélyeztetve van, hogy ma már késedelmezés nélkül szükséges azok kezelését oly törvényes szabályozás alá helyezni, mely az azokban levő nagy vagyonnak okszerü kezelhetését és fentarthatását, valamint a birtokosok mindenkori kisebbségének jogát is eléggé biztosithatják.

Minthogy pedig a törvényjavaslatban foglalt intézkedések a közbirtokosságoknál még törvényes rendezés nélkül levő tulajdonjogi kérdéseket nem érintik, a vagyonkezelés vitelére tervezett rendelkezések pedig eléggé helyeseknek ismerhetők: ennélfogva méltán olyanoknak is tekinthetők, melyek utján a kitüzött czél elérhető leend.

A törvényjavaslat harmadik czimében a záróhatározatok közé a bizottság kivánatának megfelelően a földmivelésügyi minister ur, tekintettel az első czim 1. §-ának *a)* pontjában foglalt arra az általános rendelkezésre, mely minden községi erdőt és kopár területet, figyelem nélkül arra, ha vajjon az kiterjedésénél és jövedelmezőségénél fogva képes-e az önnálló kezelés költségeit viselni, állami kezelés alá helyez, ez az intézkedés pedig az egy gazdasági egészet képezhető birtokoknál tulságos állami beavatkozásnak lenne tekinthető, — mint uj 59. §-t oly intézkedést hozott javaslatba, melynek értelmében az olyan kis- és nagyközség és vagyonközség, melynek az 1. §. *a)*

pontja értelmében állami kezelés alá bocsátandó erdő és kopár területe legalább 5000 kataszteri hold terjedelemmel bir, a törvény életbeléptétől számitott hat hónapon belül, illetőleg ennek az időnek letelte után a 7. §. második bekezdésében meghatározott időpontig folyamodhatik, hogy erdejét és kopár területét saját erdőtisztje által kezeltethesse, a mit a földmivelésügyi minister egyetértőleg a belügyministerrel abban az esetben megenged, ha a külön kezelés sikerét eléggé biztositottnak találja.

*

A földmivelésügyi bizottság a törvényjavaslatot egyes kisebb irályi módositások és nyomdai hibák kiigazitása mellett a következő változtatásokkal fogadta el:

A 3. §. első bekezdésének harmadik sorában az «ezek» szó törlése után és annak helyébe a következő szavak iktattassanak be: «*ezeknél, miután rendeltetésök a legelő-erdők hivatását szolgálni, nem a faanyagok termelése a főczél, hanem a legeltetés igényeinek a kielégitése, s ennélfogva azok.*»

A 11. §. *b*) pontjaiban, a «meghatározza» szó helyett tétessék: «*kimutatja*», ugyannennek a §-nak utolsó bekezdéséül pedig vétessék fel a következő intézkedés:

«*A m. kir. állami erdőhivatal jelen §-ban meghatározott hatáskörének további részleteit és az eljárást a földmivelésügyi minister rendeletileg állapitja meg.*»

A 13. §. első bekezdésének utolsó mondatában: «az erdővédelemről való közvetlen gondoskodásra» szavak helyett tétessék: «*az erdővédelem közvetlen gyakorlására.*»

A 19. §. harmadik bekezdésében: «Az ekként megállapitott évi átalány» szavak után töröltessenek a következők: «az első öt évben kat. holdanként átlagosan nem

lehet nagyobb annál az összegnél, melyet az egyes vármegyékben a szerződés alapján állami kezelésbe vett erdők, illetőleg az eddig alkalmazott közös erdőtisztek által kezelt erdők birtokosai az állami, illetőleg a közös kezelés költségei» s helyettök vétessenek fel ezek: «*azokban a törvényhatóságokban, melyekben az 1. és 2. §-okban említett erdők a jelen törvény életbe lépése előtt szerződés alapján már az állam által kezeltettek, az állami kezelés iránt kötött szerződések lejártáig, — a többi törvényhatóságokban pedig az első öt év leteltéig, kat. holdankint átlagosan nem lehet nagyobb annál az összegnél, a melyet a birtokosok kezelési költség.*»

A 31. §. második bekezdésének harmadik sorában a «jövedelem» szóval kezdve e bekezdés végéig előforduló szavak töröltessenek s helyettök a következők vétessenek fel: «*jövedelemből a közös terhek és költségek fedezésére szükséges összeg gyümölcsözőleg helyeztessék el, a jövedelemnek ezen felül megmaradó része pedig annyi évre felosztva használtassék fel a jelen §. első bekezdésében meghatározott czélra, a hány évi rendes használatnak a renkivüli használat megfelelt; — vagy pedig hogy a rendkivüli használatból befolyó jövedelem gazdasági beruházásokra, ingatlan birtok vásárlására, vagy adósságok törlesztésére fordittassék.*«

A 39. §. második sorában lévő «hirdetményt» szó után iktattassanak be a következő szavak: «*melybe mindenkor felveendő, hogy utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.*»

A 44. §. *a)* pontjába a «gyülésének» szó után iktattassék be a «*székhelyét*» szó.

Az 58. §. után, mint uj 59. §. vétessék fel a következő rendelkezés:

«*Olyan kis- vagy nagyközségnek és vagyonközségnek,*

melynek az 1. §. a) pontja értelmében állami kezelésbe adandó területe legalább 5000 kat. hold terjedemmel bir, jogában áll a jelen törvény életbe lépésétől számitott hat hónapon belül, illetőleg ennek az időnek letelte után, a 7. §. második bekezdésében meghatározott időpontokig a földmivelésügyi ministerhez irásban folyamodni az iránt, hogy erdejét és kopár területét az állami erdőhivatal helyett saját erdőtisztje által kezeltesse.

A földmivelésügyi minister az ekként kért engedélyt a közigazgatási bizottság meghallgatása után a belügyministerrel egyetértésben adja meg, de csak abban az esetben, ha az illető erdő jövedelmezőségét a külön erdőtiszt tartásával járó költségek állandó fedezhetése szempontjából megfelelőnek és a kért külön kezelés sikerét egyéb tekintetben is kellőleg biztositottnak találja.

A földmivelésügyi minister engedélye alapján külön erdőtiszt által kezelt erdő és kopár terület kezelését a m. kir. állami erdőhivatal évenkint megvizsgálni és tapasztalatairól a földmivelésügyi ministernek jelentést tenni köteles.

A földmivelésügyi minister, ha arról győződik meg, hogy a kezelés az ilyen erdőkben és kopár területeken a czélszerü erdőgazdaság követelményeinek nem felel meg, a külön erdőtiszt tartására adott engedélyt a belügyi ministerrel egyetértésben visszavonhatja és az erdőnek és kopár területnek az állam kezelésébe való átadását rendelheti el.

A jelen §-ban a kis-, vagy nagyközségeknek és a vagyonközségeknek nyujtott kedvezmény által sem az ebben a törvényben, sem az 1879. évi XXXI. törvényczikkben foglalt rendelkezések nem érintetnek.»

*

A földmivelésügyi bizottság az előadottak alapján *a törvényjavaslatot az abban tett módositásokkal a t. háznak ugy általánosságban mint részleteiben elfogadásra ajánlja.*

Budapesten, 1898. évi április hó 18-án.

Gr. Bethlen András s. k.,
a földmivelésügyi bizottság elnöke.

Dr. Bedő Albert s. k.,
a földmivelésügyi bizottság előadója.

Előadói beszéd.*)

Bedő Albert előadó: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A tárgyalás alá veendő javaslat egyik czélja a községi és némely más azokhoz hasonló kisebb terjedelmü erdőbirtokoknak szakszerü kezelését állandóan biztositani az által, hogy azok gazdasági ügyeinek vezetése, törvényhatóságok szerint egyesittetvén, állami közegek által végeztessék.

Szükségessé teszi ezt az a körülmény, hogy ezek az erdőbirtokok általában véve oly kisebb terjedelmüek, hogy ugy területi nagyságukból, mint jövedelmezési viszonyaikból kifolyólag alig lehetnek képesek a külön saját terhükre alkalmazott erdészeti tisztviselőkkel való kezeltetés költségeit viselni.

Minthogy pedig ezeknek a birtokoknak tulajdonosai részéről az erdőtörvénynek az az intézkedése, mely szerint az olyan erdőbirtokosok, kik kisebb terjedelmü erdeiknél külön erdőtisztet nem alkalmazhatnak, közös erdőtiszt tartására egyesülhetnek, tekintettel arra a körülményre, hogy ez erdők többé-kevésbé és egészben véve sok esetben egymástól távol is feküsznek s mert az ily egyesülésre gyakran nagyobb számu erdőbirtokosnak szövetkezése

*) Lásd: Az országgyülés képviselőházának f. é. április hó 30.-i naplóját.

válnék szükségessé, nehezen érvényesithető és pedig annyival nehezebben, mert a birtokosok között a saját külön érdekeikre vonatkozó különböző felfogások következtében az egyetértés szintén csak ritkább esetekben válik elérhetővé: a földmivelési kormányzat az erdőtörvény végrehajtásának már első idejében felismerte ezt a nehézséget s ezen azáltal igyekezett segiteni, hogy saját kezdeményezéséből vállalkozott az egyes vármegyék községeinek támogatására azzal az eljárással, hogy a törvényhatóság területén levő összes községi — és az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó más erdőket is, a törvényhatósági képviselet közremüködésével és ennek jóváhagyásával állami kezelésbe vette át. (Helyeslés.)

Ezt az eljárást pedig az egész országban oly általánosan követte a földmivelési kormány, hogy a birtokosoknak önmaguk részéről való társulása ugyszólván nélkülözhetővé vált, mert az állam közremüködésével való társulásnak létesitése az illetőkre csekélyebb költséggel járt, mint a saját részükről létesithető társulás; s igy aztán ez az eljárás oly kiterjedésben jutott alkalmazásra, hogy a jelen törvényjavaslatban tárgyalt községi és némely más erdőknek az egész országot véve kerekszámban kétharmadrésze állami kezelés alá lett véve; ott pedig, a hol ez az eljárás nem volt alkalmazható, legtöbb esetben épen azért, mert az illető törvényhatóságok részéről nem nyilvánult arra kellő készség, rendesen maguk a törvényhatóságok vették a községi erdők kezelésének vezetését kezükbe s maguk egyesitették ezekre a birtokokra a kezelést, vármegyei vagy járási erdőtisztségek felállitása által. (Ugy van! jobbfelől.)

Az e téren szerzett tapasztalatokat, tekintve és ismerve a fennálló és még hosszu időre megmaradóknak

tekinthető tényleges viszonyokat is s figyelemmel a szakszerü kezelés költségeinek lehető legkiméletesebbé tételére: szakszempontból nem lehet tagadni, de el kell ismerni az állami kezelés alkalmazásának czélszerüségét; — joggal feltehetvén azt, hogy a kezelés körében az állami kormányzat tevékenységét a nemzeti közjólétnek az a mindenkori követelménye fogja vezetni és irányitani, melyet egyedül a gazdasági érdekek kivánnak, s mely népünknek a felesleges hivatalos költségek terhének viselésétől való megkimélését szem előtt tartja. (Helyeslés.)

Másik czélja a törvényjavaslatnak kellő rendelkezésekkel gondoskodni arról, hogy a közbirtokosságok és az ezekhez számitott volt urbéresek közösen kezelt erdeinél a birtokosok összeségét megillető azok az intézkedések legyenek akadálytalanul foganatosithatók, melyek a tulajdonul birt erdőknek vagyoni értéke és jövedelmezősége szempontjából az illetők részéről saját maguk érdekeiből kifolyólag alkalmazandók.

Általában ismeretes az, hogy ma még igen számos, közösen kezelt közbirtokossági és urbéres erdő gazdasági ügyvitelénél azért nem alkalmazhatók a gazdasági vezetésnek legüdvösebb, vagy akár csak kis részben is szabályos eljárást rendelő czélszerü módozatai, mert hiányzik az elhatározásra szükséges tényezőknek oly törvényes alapon való szervezete, müködhetése és oly szabályok alkotására hivatott jogosultsága, mely szabályoknak követése mellett aztán az illető birtokok okszerü fentartása és jövedelmezőségének nemcsak fokozása, de kellő állandósággal való biztositása is érvényesithető lenne.

Erről gondoskodnak a tulajdonjognak érintetlenül hagyása mellett a törvényjavaslat második czimében foglalt intézkedések s azoknak a jelzett érdekekből való szük-

ségességét kétségtelenül el kell ismernünk. (Ugy van! jobbfelől.)

A törvényjavaslatnak előbb jelzett és sarkalatosabb két intézkedéséhez csatlakozik még a javaslat első czimében a községi és volt urbéres erdők kezelésével kapcsolatban álló az az uj intézkedés, mely által az 1879. évi XXXI. törvényczikkben foglalt erdőtörvénynek hatálya kiterjesztetik a volt urbéreseknek legelőilletőség fejében kiadott azokra az erdeikre, melyek véderdők, vagy feltétlen erdőtalajon álló erdők természetével birnak, továbbá azokra a kopár területekre, melyek az erdőtörvény alapján erdősittetnek s mint véderdők kezelendők és azokra a befásitásokra, melyek a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. 13. és 14. §-ai által a törvényjavaslat 1. §-ában megjelölt birtokosok által létesittetnek.

A legeltetési czélokra szolgáló erdőterületeknek az erdőtörvény hatálya alá helyezése kétségtelenül igen lényeges és helyes intézkedése a javaslatnak s ez, miként a földmivelésügyi bizottság jelentésében is kifejezésre jutott, a hazai állattenyésztés érdekében bir kiváló jelentőséggel, és miután a törvényjavaslat 3. §-ában a földmivelésügyi bizottság által tett módositással határozottan ki lett mondva, hogy ezeknek az erdőknek a legelő-erdők hivatását kell szolgálni, ennélfogva nem lehet attól tartani, hogy ezek a birtokterületek tulajdonképpeni rendeltetésök szolgálatától, szigorubb erdészeti szabályok alkalmazásával csak részben is elvonhatók legyenek, mert e módositásban foglalt határozott intézkedés értelmében, soha sem lehet ezekben az erdőkben a főczél a faanyagok termelése, hanem csupán a talaj állandó termőképességének fentartására szükséges annyi élőfa növelése és fentartása, mennyi annak a talajnak, a lehető legjobb és legnagyobb fütermés érdekében

kivánatos jókarban való tartására s ezzel az arra állandó szolgalomként háruló legeltetési szükségletnek legkielégitőbb szolgálhatására szükséges.

A törvényjavaslatnak első czimében s nevezetesen az annak 1. §-a *a*) pontjában foglalt abból az intézkedésből kifolyólag, mely a kis- és nagyközségek erdeit, az ugyanezen §. *b*), *c*) és *d*) pontjaiban megjelölt erdők- és kopárterületekkel együtt, kivétel nélkül és állandóan az állami kezelés alá helyezi, — a földmivelésügyi bizottság szükségesnek ismerte egy oly intézkedésnek is a felvételét, mely az általános szabály alól, abból a czélból, hogy ne avatkozzék be az állam a magánkezelés körébe ott, a hol az országos közérdekből nem szükséges — kivételt enged meg, s ezt a bizottság ugy állapitotta meg, hogy a gazdasági kezelés ilyen kivételre alkalmas egységét legalább 5000 kat. hold terjedelemmel biró erdő- és kopárterületek képezzék, melyek a földmivelésügyi minister által, ha különben a kellő biztositékok megvannak, az állami kezelés alól kibocsáthatók legyenek. (Helyeslés.)

Viszont azonban ezzel szemben nem volt az az intézkedés sem mellőzhető, hogy ha a kivétel alá vett erdők kezelése a czélszerü erdőgazdasági követelményeknek nem felelne meg, a minister által azoknak az állam kezelésébe való átadása elrendelhető legyen.

A törvényjavaslat rendelkezéseinek legjelentékenyebb részét tartalmazó 1. §-nak *e*) és *f*) pontjai alatt megjelölt, a törvényhatóságok, városok, egyházak, hitbizományok, részvénytársulatok stb. birtokában levő erdőknek állami kezelés alá való helyezése nem bir állandó tartóssággal, hanem csak feltételes esetekben áll be s ezért, mint időhatárhoz kötött és csak közérdekből beálló szükségesség esetében alkalmazandó intézkedés elfogadható.

Nincs kétség abban, t. Ház, hogy a törvényjavaslatnak elébb jelzett intézkedései értelmében az állam az erdőbirtokosok helyett oly teendők végzését veszi át, melyek azokat tulajdonos-minőségükben illetik meg, s ehhez képest felhozható ez alapon az a kifogás a javaslat ellen, hogy az állami beavatkozás jogkörét a ma törvényesen gyakorolhatónál nagyobb mértékűre kívánja kiterjeszteni. Ez a kiterjesztés azonban megokolását találja abban, hogy a szakszerü jó kezelés, mely a kérdésben forgó erdők fentartása szempontjából elvégre is a legkiválóbb figyelmet érdemli, ezen az uton érhető el legbiztosabban, s midőn e mellett a javaslat, különben igen természetszerüen, határozottan kimondja a birtokosoknak birtokuk állományával és hasznaival, a törvényes jogi szabályok szerint őket megillető szabad rendelkezésnek érintetlenül hagyását, másfelől elég jelentékeny pénzbeli áldozatot hoz az állam azáltal, hogy a kezelési költségek nem csekély részének az ország jövedelmeiből való viselését is elvállalja; ez a költségelvállalás pedig már az első időben és kerekszámban évi 96,000 frt, oly terhet hárit az államra, melyet a birtokosoknak kellene viselni; ezenkivül azonban nem szabad kételkednünk abban sem, hogy ezek a költségterhek, miután joggal feltehető, hogy az állam, illetőleg az ennek képviseletében eljáró földmivelésügyi minister urak, tekintettel arra, hogy az erdős vidékeken levő községek lakosságának nagy tömege és a volt urbéresek általában, hazánk népének legnehezebb viszonyok közt élő részét képezik — a most viselt költségek netaláni felemelését csak a legszükségesebb és legelkerülhetetlenebb esetekben fogják alkalmazni, s igy azok jövőre is biztosabban fognak az állam terhére emelkedni, mint javára apadni; a mely költségeknek egyébiránt a

birtokosok terhére való legméltányosabb és legkedvezőbb megállapitását az országnak az a közgazdasági érdeke is tanácsolja és követeli, melyszerint kivánatos, hogy a községek és az urbéresek körében minél nagyobb mértékben öregbittessék az a meggyőződés és kedv, hogy erdeiket se eladni se felosztani ne kivánják, sőt ellenkezőleg mint olyan testületek, melyek a hitbizományszerü birtoklásra legalkalmasabb erdővagyonnak megszerzésére, illetve gyüjtésére a leginkább hivatottak közé tartoznak, s a mely vagyon szaporitása iránt kedvük és hajlandóságuk ma is fennáll és gyakran tapasztalható, — a maguk számára minél több erdőbirtoknak megvásárlására serkentessenek, melyet aztán figyelemmel az erdőknek árvízvédelmi tekintetben biró közhasznu hivatására is, egészen országos közérdekből, mindenkor és minden irányban a leghathatósabb segélyeszközökkel kell támogatni. (Élénk helyeslés.)

A törvényjavaslatnak főbb vonásaiban általam megjelölt rendelkezései képezik azt a törvényhozási alkotást, melynek czélja, a hazai földmivelés terén, a többi államokéhoz képest, nálunk kétszeres jelentőséggel biró erdőgazdaság érdekében s ezzel a szántóvető és állattenyésztő gazdák javának szolgálatára is, a kisebb birtokosok és közösbirtokosok kezén levő erdők fentartására és ápolására azt a törvényes biztositékot létesiteni, mely a kezelési eljárásnak állandóságát és kevésbé költséges voltát, szerves egyöntetetüségét és czélszerübb vezethetését s az illető birtokosok által kihasznált erdők helyett szükséges uj erdők felnevelésének nagyobb zálogát, a magyar erdőtisztek hazafiságára, szorgalmára és hüségére alapitott reménynyel megnyugtatóbb mértékben nyujthatja. (Élénk helyeslés.)

Az elmondottak után engedje még meg a t. Ház abbeli szerény véleményemnek kifejezését, hogy a tárgyalás

alá veendő törvényjavaslatban foglalt rendelkezésekkel szabályozott gazdasági intézkedések nem annyira a közvetlen szükségesség szempontjából és politikai tekintetekből lehetnek birálhatók, mint inkább abból a közgazdasági jelentőségből, melylyel a javaslat az erdészeti igények kielégitése mellett, a mezőgazdasági és állattenyésztési érdekek szolgálatára van hivatva! (Helyeslés.)

Ugyanezért kérem a mélyen t. Házat, hogy a javaslatot a földmivelésügyi bizottság által előterjesztett szövegezés szerint ugy általánosságban, mint részleteiben elfogadni méltóztassék. (Élénk, hosszantartó helyeslés jobbfelől. Szólót számosan üdvözlik.)

A törvényjavaslat tárgyalása.

Molnár Antal jegyző: Kubinyi Árpád! (Halljuk! Halljuk!)

Kubinyi Árpád: T. ház! Ritkán veszem igénybe a t. ház figyelmét és nem szólási viszketeg indit a fölszólalásra; de képviselői kötelességemet vélem teljesiteni, midőn a tárgyalás alatt levő törvényjavaslathoz szót emelek. (Halljuk! Halljuk!)

A javaslat üdvös czéljait elismerem, hanem időszerüségére és magának a törvénynek végrehajtására nézve, vannak közgazdasági és politikai szempontból aggályaim. Engedje meg a t. ház, hogy a viszonyok ismeretén alapuló nézeteimnek és aggályaimnak kifejezést adhassak. (Halljuk! Halljuk!)

A javaslathoz mellékelt indokolás szerint az ország 63 vármegyéje közül az állam szerződési alapon 38 vármegyének összes községi erdeit vette kezelése alá. A kisebb erdőbirtokosoknak pedig több, mint egyharmad része bizta állami kezelésre erdeit. Az intézmény bevált és eredményre vezetett ott, hol a törvény folytonosan és szigoruan végrehajtatott. De a minister ur indokolásában hangsulyozza, hogy ez az intézmény szerződéses alapon fenn nem tartható és nem fejleszthető, mert a szerződésileg megállapitott évi járulékok a törvényhatóságok által be nem

hajthatók, a hátralékok szaporodnak és helyenként nagy összegre nőnek. A javaslat törvénynyé válása esetén a járulékok nagyobbak lesznek, a költségek nézetem szerint felül fogják múlni a mostani kezelési költségeket.

A minister ur indokolása ugyan kijelenti, hogy nemcsak az ország pénzügyi szempontjait, de az erdőbirtokosok anyagi helyzetét is szemelőtt tartva, csak 5 évi időszak lefolyása után fogja a költségek teljes megtérítését az erdőbirtokosoktól követelni s a községi közadók módjára a vármegyéktől behajtani, azt hiszem, hol az állam és törvényhatóságok között szerződések jöttek létre, csakis ezen szerződések lejárta után.

Minden reform, nézetem szerint, akkor üdvös, ha annak életbeléptetésénél a konkrét tényleges viszonyok tekintetbe vétetnek. Nem szólok most arról, hogy a reformok életbeléptetésénél mindenkor tekintetbe vettük-e konkrét, tényleges viszonyainkat; de ezt szemelőtt tartva, czélirányosnak tartanám, ha az erdők állami kezeléséről szóló törvény közigazgatásunk államositása, községeink rendezése és adó-rendszerünk szabályozása, módositása előtt nem lépne életbe. Mert kétségtelen, hogy a nagyobb járulékokat és költségeket azon erdőbirtokosok és községek fogják viselni, a kiknek és a melyeknek kopár területük és erdeik vajmi keveset, helyesebben mondva épen semmit sem jövedelmeznek, melyeknél a községi- és pótadó ma már az államadónak 100—110%-át képezi. Mindezek után közgazdasági, társadalmi és politikai okoknál fogva, ezen községekre nagyobb teher nem róható.

Köztudomásu dolog t. ház, hogy a felvidéken és az ország erdős vidékein lakó népünk a legnehezebb gazdasági viszonyokkal küzd. És azért a leggondosabb figyelem fordítandó arra, hogy az állami közköltségek terhei ne emelkedjenek, hogy az átalányok kiszabásainál a legigazságosabb eljárást kövessük, a mint a t. minister ur a földmivelésügyi bizottság ülésében ki is jelentette, hogy a járulékok csak ott fognak emelkedni, a hol az állami kezelés segélyével a jövedelem is növekedik. A t. minister ur üdvös intézkedései által nem egy tanujelét adja annak, hogy hazánk közgazdasági viszonyai iránt érzékkel bir és ismerve a minister urnak a felvidék gazdasági erejének fejlesztésére és emelésére irányzott törekvését és gondoskodását, hiszem és remélem,

hogy megnyugtató kijelentései lehetővé fogják tenni a javaslatnak részemről való elfogadását.

A javaslat szerint az állam sok oly intézkedést és teendőt vesz át, a melyek eddig az erdőtulajdonosokat illették. Erre ki nem terjeszkedem, valamint arra sem, hogy a javaslat az államhatalom jogkörét nagy részben kibővíti. Mindez a magyar állam érdekében történik.

Ezzel befejezem rövid felszólalásomat. A t. előadó urnak ugy a költségekre, mint a legeltetésre vonatkozó észrevételeit és megjegyzéseit magamévá teszem és ajánlom az előadó ur, valamint az általam felhozottakat a t. ház és a t. minister ur figyelmébe. (Helyeslés jobbfelől.)

Rakovszky István jegyző: Barta Ödön!

Barta Ödön: T. ház! Én nem mentegetődzöm, a miért a t. ház figyelmét igénybe veszem, hiszen ez a ház minden tagjának kötelessége és joga, a melylyel minden aggodalom nélkül élhet. Kubinyi t. képviselő ur hálára kötelezett bennünket, hogy arról az oldalról is felszólalt és kifejezte azt az aggodalmát, hogy az e javaslatban kontemplált ujabb adóterhek oly néprétegeket fognak érinteni, melyek ezek elbirására absolute nem rendelkeznek elég erővel. Megjegyzem előzetesen, hogy a budgetjog szempontjából a javaslat mai tárgyalása határozott sérelem. Nem tartanám helyesnek, ha ez az — ugylátszik — mind gyakrabban ismétlődő precedens állandó gyakorlattá fejlődnék a tekintetben, hogy oly javaslatok, melyek az állampénztárnak nagyobbmérvü és állandó megterheltetésével járnak, a pénzügyi bizottság meghallgatása nélkül kerülnek a ház elé.

Nem vitatkozom az előadó urral a felett, hogy a javaslat elfogadása által mily teher fog az állampénztárra háramolni; csak konstatálom, hogy az előadó ur a ministeri javaslatban őszintén feltárt tételek legkisebbikét vette alapul és ugy jutott rá a 96,000 frtos megterheltetésre. Azt hiszem senki sem vonja kétségbe, hogy ez a t. minister ur indokolásában elfoglalt álláspontlal sem egyeztethető össze. Méltóztassék a javaslat indokolásának 33. lapját megnézni, melyen a számok meglehetős redukcziója utján és csak egy nagyon erős számtani müvelet utján jött ki ez a legkisebb összeg. Itt voltaképen az államnak 618.000 frttal való állandó

megterheléséről van szó. Hogy ebből a minister ur mit tart levonandónak, az nem változtat a javaslatnak pénzügyi fontosságán, mert ez a 618.000 most már állandó évi terhet fog képezni, melyet megtagadni a törvényhozásnak nem lesz módja; a 618,000 frtból pedig levonni nem lehet azt, ami az ezelőtti években különböző czimekben ugy adatott, hogy ezen javaslat keretében most beilleszthetőnek látszik.

Mikor tapasztaltuk azt, hogy egyes fontos, akár kulturális, akár közgazdasági czélokra való javaslatoknál, midőn akár az ellenzék egyik, vagy másik árnyalata, vagy akár honnan felszólalt képviselők az illető dotatió bármi csekély fölemelését kérték, mindig arra történt hivatkozás, hogy az állam pénzügyi helyzetével kell számolni, akkor azt hiszem nem kivánok jogtalanságot, sőt azt hiszem, a t. ház követne jogtalanságot a pénzügyi helyzettel szemben, hogyha félretéve ezt a tekintetet, ezen javaslat tárgyalásába belemenne, a nélkül, hogy a pénzügyi bizottságot, mint erre hivatott szakközeget, megkérdezné.

Ennélfogva bátor vagyok inditványozni, hogy ezen javaslat a napirendről levétetvén, a benne rejlő pénzügyi áldozat mérlegelése és a budgetjog helyes érvényesitése szempontjából a pénzügyi bizottságnak adassék ki. Azonban, miután nem vagyunk annyira elkényeztetve, hogy azt higyjük, hogy az innen jövő javaslatok még ha pozitiv törvényen alapulnak is, elfogadásra találnak, egy perczig sem kételkedem ez inditvány sora felett és tisztán csak képviselői felelősségem helyes mérlegelése szempontjából voltam bátor ezt megtenni.

Méltóztassanak azonban megengedni, hogy magával a javaslattal is egy pár kérdésre nézve foglalkozzam. *Készséggel ismerem el, hogy azon idő alatt, mióta kötelességszerüleg foglalkozom a ház elé benyujtott törvényjavaslatokkal, én ennél korrektebbül szerkesztett, exaktabban indokolt javaslatot nem láttam.* Ez kötelességem volt azért megmondani, mert ha a javaslat általánosságban el lesz fogadva, a részletekhez alig lesz valakinek szava.

Mindazonáltal nem tartanám helyesnek, hogy azon általános aggodalmakat, melyek a javaslatban kifejezésre jutott intenciókkal szemben országszerte hallhatók, néhány szóval kifejezésre ne juttassam. A javaslat szakértője is érezte azt a nehéz helyzetet,

melybe ezen javaslat által jut. A magánjogok oly eklatáns megtámadása rejlik benne, a melyet szó nélkül hagyni nem lehet. Azt, a mit valaki tulajdonul vétel, ajándék vagy csere utján szerzett, a nélkül, hogy azt bármi néven nevezendő korlátozás terhelte volna, az illetőnek meghallgatása és beleegyezése nélkül, korlátlan szabad rendelkezése alól elvonni jogállamban nem szabad. Még a kisajátitási eljárás az, mely közérdekre való hivatkozással ad meg bizonyos testületeknek bizonyos jogokat, az is csak kárpótlás mellett adja meg azt, világos jeléül annak, hogy a tulajdon szentségéhez semmiféle czimen hozzányulni nem szabad.

Én helyes mértékben méltánylom azt a törekvést, hogy az u. n. urbéres és községi erdők kezelése körül tapasztalt és tapasztalható visszaélések, rendetlenségek és — ugy mondhatnám — vagyonpusztitások megakadályozása czéljából a földmivelési tárcza t. képviselője erőteljesebb intézkedésekre törekszik. De nem tartom helyesnek azt, hogy ezen törekvés odáig menjen, hogy a magántulajdonnak bármely legkisebb alkatrészét is mesértse.

Méltóztassék a törvényjavaslat első czimének 1. §-át végig nézni és meg méltóztatik győződni arról, hogy ebben oly tulajdonul szerzett vagyonok feletti rendelkezési jogot szerez magának a földmivelési kormány, törvényhozási hozzájárulással, a melyhez eddig abszolute semmi néven nevezendő joga nem volt. Nem akarok e tekintetben nagyobb elmefuttatásba bocsátkozni, hogy vajjon az eddigi gyakorlat mennyiben felelt meg a magántulajdon respektálásának. Méltóztatnak jól tudni, hogy nálunk, széles e Magyarországon az urbéres vagyonnak, a községi vagyonnal való alapos összezavarása oly nagy mérveket öltött, hogy az urbéres tulajdonos, a ki saját tulajdonát látja a telekkönyvben és azt igazolni is képes, maga is teljesen tájékozatlanul áll aziránt, hogy szabad-e neki annak a fának az árnyékában megpihenni. Minden urbéres vagyon a különböző rendeleteknek még különbözőbb alkalmazása és magyarázata utján odáig jutott, hogy sem a közbirtokosság, sem az ugynevezett urbéres közönség a maga tulajdonával rendelkezni abszolute nem tud.

Én az 1848-iki törvényhozás szempontjából nagyon különösnek tartom azt az urbéres és nem urbéres szerinti megkülönböztetést. Hiszen, ha az illető azt a vagyont azon időbeli szolgál-

mányai kárpótlásául kapta, az ép ugy respektálandó tulajdonává vált azt illetőnek, mint a hogy tulajdonává vált a királyi adomány folytán bárkinek adott birtok. Igaz, hogy van nekünk tételes törvényünk, a mely ezekről az urbéres közönséget illető tulajdonokról rendelkezik, de hogy az azon törvény alkalmazása czéljából és azoknak alkalmazása körében kiadott rendeletek jóval messze tul mennek annak a törvénynek a rendelkezésein, azt ugy hiszem senki kétségbe nem vonhatja.

De még sokkal sérelmesebb ennél az, a mi az ugynevezett közbirtokosságra vonatkozva kontemplálva van. Az a közbirtokosság egy alkalmi egyesülés, egy társaság, a mely a vagyonnak együttes értékesitése vagy megszerzése czéljából alakult, még pedig alakulhatott különböző viszonyoknak a behatása alatt a saját tetszése szerint és ha egyszer megalakult, akkor egyáltalában nem veszithetett a tulajdon és szabad rendelkezés szempontjából a jogaiból semmit, mert több tulajdonos együttvéve nem birhat kevesebb joggal, mint egyenként az egyes tulajdonosok. És mégis mit látunk? A javaslat az egész vonalon kiterjeszti az állami beavatkozás jogát a közbirtokossági dolgokra is. Igaz, hogy vannak fentartások is, mint pl. hat hónap mulva való jelentkezés, de itt nem arról van szó, hanem az elvről magáról. Először szabad-e a magántulajdonnak ilyen korlátozását imminens veszély igazolása nélkül szankczionálni és törvénybe iktatni, másrészről pedig, amennyiben a javaslat rendelkezései szerint a közbirtokossági dolgokról való esetleges sérelmes intézkedéseknek a felülbirálata az eddigi birói ut mellőzésével a közigazgatási utra tereltetik át, szabad-e és van-e arra kellő ok, hogy — holott mindnyájan mindig arra hivatkozunk, hogy a polgári és vagyoni jogok sérelme szempontjából nagyobb garancziát látunk a biróságban — ilyen állapot mellett mi a nagyobb garancziát odadobjuk és azt mondjuk, hogy nagyobb biztositék és remedium van abban, hogyha az esetleges sérelmek orvoslása érdekében az illető közbirtokosságok kisebbségeit vagy egyeseket, nem a birósághoz, hanem a közigazgatási hatósághoz utasitjuk.

Nem szándékozom bármi nagyobb mérvü rekriminácziókba bocsátkozni a felett a rendszer felett, a mely eddig uralkodott és pedig azon testületek körében, a melyek ezentul óriási nagy

hatalmu kört nyernek ezen javaslat által, értem az erdészeti bizottságot.

T. ház! Azt hiszem, hogy szerzett tapasztalatainknak itt való feltárása nemcsak jogos, de kötelességszerü is, mert tapasztalatokból okulni lehet. Méltóztatnak igen jól tudni, hogy a fennálló erdőtörvény, a melynek hatálya most a kopár területekre is kiterjeszkedik olyan értelemben, a mint eddig nem volt, tehát az 1879. XXXI. t. czikk kiterjesztéséről lévén szó, talán alkalomszerü és jogos ezen törvények eddigi alkalmazása keretéből szerzett némely tapasztalatokat itt előadnom. (Halljuk.)

T. ház! Méltóztatnak emlékezni arra, hogy hónapok óta rendkivüli nagy port vert fel az ugynevezett majdánkai erdei pusztitás. Én ismertem annak az ügynek minden fázisát és a legképtelenebb hireszteléseke, a melyek a lapok hasábjain tért foglaltak, abszolute nem reagáltam, mert nem tartottam helyesnek, hogy az a kérdés, a mely annak idején elintézés alatt állott, a hirlapok utján mintegy preokkupált közvéleményt csináljon. Méltóztassanak megengedni, hogy én a felelősség szempontjából emlitsem fel ezt az esetet. Mert az 1879. XXXI. t.-cz. kiterjesztésére nézve a földmivelési minister ur a javaslat indokolásában azt hozza fel, hogy a törvényhatóságok által szervezett intézmények, a melyek eddig is felügyeletet inauguráltak, nem feleltek meg a várakozásnak, mert a járulékok behajtására is képteleneknek bizonyultak a törvényhatóságok.

Én kivánatosnak tartanám, ha az igen t. minister ur nekem a felelősség szempontjából megmagyarázná azt, hogy mi történt voltaképen Majdánkán?

Az én tudomásom szerint történt a következő: 1889. évben a majdánkai közbirtokosság 5000 kat. holdnál jóval nagyobb kiterjedésü erdejének üzemterve elkészült. Ezen erdő az erdőtörvény 17. és 21. §-a szerint, de különben is jogi természeténél fogva a hatósági felügyelet tárgyát képezte. Ezen erdőt az általam imént hivatolt, különböző időkben kibocsátott és különbözőleg interpretált és különböző forrásokból keletkezett rendeletekkel ugy kezelték, hogy voltaképen, mint községi vagyont adminisztrálták egészen 1895-ig és mint községi vagyont kezelvén, arra mindenkinek volt befolyása, csak annak a tulajdonosnak nem, a

ki mint telekkönyvi tulajdonos volt bevezetve a telekkönyvbe egyénileg.

Azt kérdem, hogyha 1889-től 1895-ig egy ilyen nagy erdőbirtokot, a melynek bizonyára van valamelyes jövedelmezősége, legalább értékének csekély perczentuális arányában, igy kezelnek, hol van az a közeg, a ki ilyenkor felelősségre lesz vonandó?

1895-ig ezen erdő községi adminisztráczió alatt állott, tehát az én legjobb meggyőződésem szerint ennek az adminisztrácziónak keretében a közbirtokosság egyes tagjai által bármi czimen szenvedett károsodásáért már csak a jogtalan foglalás jogi theoriájából véve is a dolgot, azok a közegek és annak fölöttes hatóságai felelősek, a melyek az ellenőrzést ezen községi vagyon kezelése keretében elmulasztották.

De, t. ház, 1895-ben ezen közbirtokossági vagyon autonóm szervezetet nyert, mert Mármaros vármegye általam emlékében is tisztelt alispánja egy akta alkalmából rájött arra, hogy ez nem községi vagyon s ehhez nekünk semmi közünk nincs; elrendelte tehát az autonom szervezkedést. Ennek első kelléke lett volna, hogy az 1889-ben megállapitott üzemterv, a mely meghatározza, hogy milyen mértékben és dimenziókban szabad itt a kihasználás és milyenben nem, átadassék az autonom testület képviseletének. És minthogy a hatóságok tudták, hogy jogtalanul használták másoknak jogát, illetéktelenül kezelték mások vagyonát, legalább, azt hiszem, a helyes vagyonkezelés és felelősség érzetének minimális mértéke szerint is az lett volna kötelességük, hogy azt mondják: rájövén a tévedésre, ime megállapitjuk, hogy kezelésünk alatt hiba nem volt és átadjuk leltárilag ezt a vagyont az autonom testületnek. Ez nem történt meg. Aktaszerüleg meg vagyok róla győződve, t. ház, és nem hiszem, hogy valaki megczáfolná ezen állitásomat, hogy az urbéres birtokosság vagyonának a község jogtalan kezeléséből az autonom birtokossági választmány kezébe történt átjuttatásánál sem leltározás, sem az üzemtervnek a választmány kezéhez történendett átadása nem történt. És most előállanak az erdőbizottság tagjai 1896—97-ben és konstatálják egy jelentés alapján, hogy az az 5000 hold katasztrális erdő bünös kezek által letaroltatott és elidegenittetett. Hát arról az abszurditásról nem is beszélek, a mi abban foglaltatik, hogy

5000 katasztrális hold erdőt egy évi kezelés után elpusztitottak, hiszen, ha az egész vármegyének minden apró gyerekét rábocsájtották volna, se tudtak volna 5000 katasztrális holdat egy év alatt elpusztitani. Ha tehát áll, hogy elpusztitották, — és én ezen álláspontom állok, mert hiszem, hogy elpusztitották, — azt kérdem, hogy ki van eddig felelősségre vonva ezen elpusztitásért? Méltóztassék megengedni, t. ház, mikor arról van szó, hogy a jogkör kiterjesztessék és hogy hatályosabb ellenőrzést gyakoroljanak a közvagyon felett, akkor bővebben megmagyarázom, hogy miért nem látok ebben elég garanczíát?

Az erdőtörvény eddig is megadta a jogot nemcsak, de egyenesen kötelességévé tette annak a hatóságnak, melynek most itt az a tág jogkör adatott, hogy a legerélyesebb ellenőrzést gyakorolja. Legyen elég e tekintetben hivatkoznom az 1879. XXXI. t. cz. 34. §-ára, a melyben világosan meg van mondva, hogy feltétlenül teljesitendő azon kötelezettség az erdőfelügyeletben, hogy az erdők állapotáról a felügyelő magának legalább évenkint egyszer meggyőződést szerezzen, és tapasztalatairól jelentést tegyen. Ugyanezen kötelességek az erdészeti bizottságnak, ugyanazon törvény 23—26 §§-aiban vannak magszabva. — De hiszen felesleges ezt bővebben fejtegetni. A ki az erdőtörvénynyel foglalkozott, tudja, hogy jóformán összes rendelkezései a hatóságok jogait, kötelességeit irják körül, mert az egyesnek alig marad joga. Hát, t. ház, ha egy ily administrativ testület évek hosszu során át elmulasztja azon kötelességét, hogy évenkint a ministeriumhoz jelentést tegyen; ha a felügyelő, ki tisztán e czélra alkalmaztatik és a kit mi most az állami erdőhivatal vezetőjével kipótolunk, absolute nem teljesiti kötelességét; az adminisztraczio feje pedig 1894. évben a birtokosság részéről egy irásbeli panaszt kap és annak megvizsgálására két embert küld ki, a kik, ha szemüket be nem hunyják, ha nem vakok, vagy ha nem vettek részt azon mulasztásban, melyért őket a felelőség terhelte, lehetetlenség, hogy egyebet jelentettek volna, minthogy itt devastáczió folyik. Nem láttam ezen urak jelentését, de tény, hogy 1894-ben beadott egy ilynemü jelentés alapján főkép 1897-ig, még csak hajaszála sem görbült meg senkinek, (Egy hang a szélsőbaloldalon: No lám!) akkor t. ház, azt kérdem én, mi czélból adunk mi most

állami kezelés czimén állami hatáskört azon közegeknek, a kiknek eddig is meg volt, csakhogy nem éltek vele és ezeknek hatályosabbá tételét én itt nem látom. Nem mondom, hogy ez általánosságban igy volt, de azt tartom, hogy ily komoly példából okulni kell és én ezen felelősséget alkalmazva nem látom. Nem látom pedig azért, mert ha 1897-hen egy közigazgatási vizsgálat azt konstatálta, hogy itt egy ily nagymérvü erdőpusztitás forog fenn, ennek következményéül nem volt elég egy erdőőrnek elmozditása; nem alulról kell kezdeni ilyenkor a purifikácziót, hanem felülről (Ugy van! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon) és megnyugvást csak akkor találhat az a fellázadt közvélemény, hogyha a purifikáczió az egész vonalon megtörténik. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Szerettem volna látni, hogy a közigazgatási bizottság összes tagjainak és a főispánnak a vagyonára a zárlat elrendeltessék azon károk biztositása végett, melyeket azután polgári uton fog az egész birtokosság érvényesiteni. Szerettem volna látni, hogy az erdőfelügyelőség, a melynek kizárólagos feladata, hogy az erdők állapotát tüzetesen vizsgálja, arról jelentést tegyen, minden legkisebb eltérést, a mely az üzemtervvel szemben konstatálható, jelentsen fel, felelősségre vonassék, mert lehetetlen, hogy az sem vette észre, hogy az urbéri birtokosságnak részben még az üzemterv sincs átadva. Ha igy végeztetik ez a nagy állami kezelés és igy fog továbbra végeztetni ezen törvény keretében, akkor a törvény nem lesz elég. Ha azonban arról van szó, hogy az egyesek jogait konfiskáljuk és elvegyük, akkor, mielőtt ilyen jogot akarunk a háztól, czélszerü volna legalább példaadás kedvéért megmutatni, hogy ott pedig, hol az állam által nyujtott hatalommal az illetők ugy élnek vissza, hogy abból másoknak káruk származik, a szigoru példaadás meglegyen.

Ennek alapján, t. képviselőház, nem vagyok azon helyzetben, hogy általánosságban ezt a hatáskör kiterjesztést ilyen nagy mértékben hajlandó lennék a közigazgatási bizottságnak megadni.

Sérelmesnek tartom a második fejezetnek egy inkább negativ részét, azt t. i., hogy nem határoztatik meg, hogy hol, mennyi erdő lesz egy olyan komplexum, a mely feletti felügyeletre egy állami erdőhivatal állitandó fel. Nem tartom azt megnyugtatónak azért, mert ha törvénybe iktatjuk az uj hivatalok felállitását, hát

legalább az országban s általában uralkodó ilyen irányu kezdeményezésekkel szemben elég hangosan nyilvánuló bizalmatlanság elháritása végett talán czélszerü volna azt mondani, hogy „ennyi erdőhivatal szükséges“ a mostani adatok szerint. Hiszen adatnak kell lenni. Hát azt miért kell szabad korteskedés tárgyává tenni, hogy melyik vármegye területén és hány vármegye területén hol állittassék fel az az erdőhivatal. Ne méltóztassék ezt csak olyan ellenzéki kötözködésnek tekinteni, de megint tapasztalatból beszélek. Méltóztassék emlékezni, hogy a pénzügyigazgatóságok felállitása alkalmából milyen hajsza indult meg a városokban: valóságos árlejtés és árverés, a mely mindenkinek használt, csak azoknak nem, akik ezeken az árveréseken részt vettek, a mely árverések ép ugy voltak folyamatban a törvényszékek, táblák stb. elhelyezése alkalmából; és én azt hiszem, hogy ez elég erős bizonyiték volna arra nézve, hogy ilyen módon a városokat tönkre lehet tenni; hát ezen ujabb hivatalok részére szeretném, hogy ne maradjon meg a javaslatban a mostani intézkedés, hanem legyen konstatálva, hogy „ennyi területnek, ennyi holdnak a kezelésére állami erdőhivatal állittatik fel.“ (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Szükségesnek tartanám ezt azért is, mert hiszen, ha ez megállapittatik, akkor a pénzügyi eredménye is meglesz állapitható ennek a költségvetésnek, holott az eddigi adatok szerint és a dolgok jelen állásában a pénzügyi eredményt megállapitani nem lehet, mert minél több hivatalt fogunk felállitani, annál több lesz a költség, és minél kevesebb hivatalt fogunk felállitani, természetesen annál inkább apadnak a költségek.

A törvényjavaslat egy általános intézkedése az egyenlő teherviselés elvénél fogva az én nézetem szerint sérelmes. E tekintetben az előttem szólott t. képviselőtársamnak, azt hiszem, jól értettem az állásfoglalását; de én egy kissé kibővitem; én nem tudom megérteni, t. képviselőház, hogy hogyan jut egy alföldi ember, a kinek erdeje nincs, a ki legfőbb egy ákáczfának az árnyékában huzódhatik meg, amikor teheti, ahhoz, hogy az egyik vagy másik hitbizomány kezelése czimén csak egy krajczárral is növekedjék az ő adóterhe. Nem tudom megérteni azt sem, hogy mikor egy község pótadó nélkül fedezi az összes szükségleteit, teljesen rendezett viszonyok között, a mellett erdőtulajdonos is, (Egy hang:

Ritka eset!) van olyan is; nagy erdőbirtoka lévén, erdőbirtokának és földbirtokának a jövedelméből képes fedezni a háztartást; nagy ritkaság, de ha ritkán fordul is elő, mi szüksége van egy ilyen községnek arra, hogy más olyan községek, a melyek száz százaléknál magasabb pótadóval vannak megterhelve, szintén hozzájáruljanak? (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nagyon könnyü dolog azt mondani, hogy hiszen ebből a hatszázezer forint költségből egy rész meg is térül, de ha megtérül is, akkor is kérdés tárgyát képezi, hogy mennyi apró fillérek jutnak ebből egy embernek. Hogy megtérül, azt elhiszem, de nem lehet kiszámitani, hogy hány ilyen fillérből alakultak azok a terhek, a melyek alatt a nép máris roskadozik. Én azt hiszem, hogy erre a tulterhelt szekérre többé már egy atomot sem szabad feltennünk.

Különben én az egyenlő megadóztatás elvénél fogva nem tudom megegyeztetni elveimmel azt, hogy a százezernyi jövedelemmel duslakodó hitbizományi tulajdonosok vagyonának kezeléséhez egy fillérrel is hozzájáruljanak a nép rétegei és igy kijelentem, hogy én ebben az egyenlő adóztatás elvét megsértve látom. (Helyeslés balfelől.) Nem akarom a t. ház figyelmét továbbra is igénybe venni, és kijelentem — bár nagy sajnálattal — hogy ezen javaslat nem elégiti ki várakozásomat és mindazon kitünő intézkedések daczára, melyek benne foglaltatnak, különösen az urbéresek szervezkedése szemponjából nem vagyok hajlandó azt a részletes tárgyalás alapjául elfogadni és ragaszkodnom kell azon határozati javaslatomhoz, hogy a pénzügyi bizottsághoz utasittassék. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István jegyző: Melzer Vilmos!

Melzer Vilmos: T. képviselőház! Azt tartom, hogy az a törvényjavaslat, a mely most tárgyalás alatt áll és voltaképen tisztán egy szakkérdést akar szabályozni, külön szakszerü jelentősége mellett bir általános politikai horderővel is, mert amint abban a kongrua-vitában, mely a közelmultban ebben a házban lezajlott, az állam és az egyház közötti viszonyról táplált nézetek szolgáltatták a tárgyalás anyagát, ugy ennél a javaslatnál az állam és az erdő közötti viszony képezi a kérdés sarkpontját.

S ha ehhez a tárgyaláshoz hozzászólok, némileg talán egy bizonyos parlamenti elszigeteltség érzésével, hozzászólok azon szak-

müveltség teljes hiányával, a mely müveltséggel a t. előadó ur olyan kiváló mértékben rendelkezik, s ha épen általános elvi indokokból nem mindenben kedvező birálatot akarok mondani a tárgyalás alatt lévő javaslatról, méltóztassanak vállalkozásomat tulajdonitani azon meleg érdeklődésnek, a melylyel az erdő fontos ügye iránt mindenha viseltettem. Ez nálam természetes dolog. Hiszen ha az utam hazafelé visz azon vasuti vonalon, a mely az ország erdélyi részeit középen átszeli, jobbfelé és balfelé hosszu órákon keresztül szemlélem azon erdőtelen, vizmosásos, ránczos vidék szomoru képét, melynek földje a kopár hegyoldalokon az eső lezuhogó vize pusztitó hatásának és a szelek kiszárasztó leheletének védtelenül kitéve van, mivel hegyeinek ormait és gerinczét megfosztották az erdők oltalmazó, a földet ujra és ujra megifjitó áldásos hatalmától. S csak ha szükebb otthonom hegyei felé érek, látom azon ősi hagyomány örvendeses müködését, a mely a hegyeket boritó erdőségek felett a multban oltalmazólag őrködött és a jelenidő szükös gazdasági viszonyai, öregbedő pénzigényei, faeladási hajlamai, száraz józansággal számitó tehetségei közt talán nem fogja elfeledni, hogy minő jelentőséggel bir az erdő az emberre és vidékére nézve akkor is, ha nem tekinti csupán tüzi- és haszonfaszükségletét. Gondolom t. ház, jó és üdvös dolog ezen erdőnevelő érzület fejlesztése és ápolása. A mezőgazdaság rövidéletü, gyorsan eltünő növényeket termel, amelyeket ugyanegy évben felzöldülni, megérni és elhalni látunk s melyeknek mivelése alkalmas, hogy kifejleszsze az embereknek a czélszerüre, a gazdaságilag legtöbb hasznot hajtóra irányzott hajlamait. Az erdő fái tulélnek sok embernemzedéket s lombjukban arról beszélnek hozzánk, a mi előttünk volt s a mi utánunk lesz; a ki itt a magot elveti, az bizony nem dönti le a hasznot hajtó tölgyet.

Nem fogok én, t. ház, itt belemélyedni azon közismeretü érdekek fejtegetésébe, a melyek az egészségügy, az égalji viszonyok, az árvizek elleni védekezés, a mivelés alatt álló föld termőképességének megóvása szempontjából az erdők fentartását, védelmét és ápolását az állami gondoskodásnak is kiváló tárgyává teszik. Csak jelezni akartam, hogy én rokonszenvvel fogadok az állam részéről is minden olyan szükséges intézkedést, a mely az emlitett czél biztos elérésére törekszik. S én készségesen elismerem az

1879. évi erdőtörvénynek országszerte tapasztalható üdvös eredményeit, helyesnek tartom különösen annak 2. §-át, a mely a véderdőkre vonatkozik, a 4. §-át, a mely a feltétlen erdőtalajt általában irtási tilalom alá helyezi, 17. §-át, a mely az ott felsorolt erdőbirtokosokra nézve a rendszeres üzemterv szerinti gazdálkodást teszi kötelezővé és 21. §-át, a mely ezen erdőbirtokosokat kellő minősitéssel biró erdőtisztek alkalmazására szoritja. Gondolom, hogy ezenfelül általában bevált a törvényben körülirt hatáskörében az állami erdőfelügyelők intézménye is, a mely ellen, noha csak az állami ellenőrzés közegének állami kinevezéséről volt szó, 1879-ben az erdőtörvényjavaslat képviselőházi tárgyalása alkalmával az ellenzéki pártok részéről, nevezetesen Simonyi Lajos b. részéről főleg gyakorlati szempontból, Szederkényi Nándor és Almássy Sándor részéről emellett főleg a törvényhatósági önkormányzat szempontjából sulyos kifogások lettek emelve, mely kifogásokhoz ha jól tudom, akkor hozzájárult Madarász József t. képviselő ur is. (Ugy van! a baloldalon.)

A jelenleg érvényben álló erdőtörvény rendszerétől, a mely, ha jól vagyok értesülve, az illető szakkifejezéssel a messzemenő állami felügyelet rendszerének nevezhető s a mely a törvény 21. §-ában foglalt egyik alapvető intézkedésében az illető erdőbirtokosoknak kötelességévé teszi, hogy szakképzett erdőtiszteket alkalmazzanak, de egyuttal meghagyja azt a jogukat, hogy ezen erdőtiszteket önmaguk válaszszák, sőt a kisebb erdőbirtokosokat feljogositja arra is, hogy közös erdőtiszt alkalmazására szövetkezzenek, a jelenleg tárgyalás alatt lévő javaslat át akar menni az ugyszólván teljes állami erdészitès, németül ugynevezett „Beförsterung" rendszerére, a menyiben a javaslat 1. §-ában felsorolt erdők — lényegében ugyanazok, a melyek a mostani erdőtörvény 17. §-a alá tartoznak — az erdőgazdasági teendőket illetőleg, majdnem feltétlenül az állam kezelésébe mennének át, kivételnek csak annyiban lévén helye, a mennyiben kis- és nagyközségek, valamint vagyonközségek, ha legalább 5000 holdnyi erdőterülettel birnak, továbbá törvényhatóságok és városok, ha erdejök jövedelmezősége a minister ur véleménye szerint erre elegendő, csak külön kormányhatósági engedélylyel alkalmazhatnak saját erdőtisztet, s ezen kormányhatósági kényszer ily alakban csakis egyházi,

alapitványi, hitbizományi és részvénytársulati erdőkre nincs kiterjesztve; ez utóbbiakra nézve is, valamint egyáltalában az 1. §-ban felsorolt erdőbirtokosokra nézve a jelen javaslat azonban, ha jól értelmezem, teljesen elejti a közös erdőtisztnek szövetkezés utján való alkalmazásának gondolatát, a melyet a mostani erdőtörvény 21. §-a megvalósitani akart és tényleg meg is valósitott. Az indokolás, a melylyel a t. minister ur törvényjavaslatát beterjesztette, világosan mutatja, hogy honnan vette a bátoritást és az indokot arra, hogy az egyes erdőgazdaságokba való ily messzemenő állami beavatkozást vegyen kilátásba. Előadja az indokolás hogy körülbelül 11,500 erdőbirtokos közül, majdnem 8000 erdejét önként, szerződéses alapon, már tényleg át is adta az állam kezelésébe, s hogy csak mintegy 3500 erdőbirtokos kerek összegben 2.000,000 holdnyi erdőterülettel áll még azon szerintem első sorban kivánatos és természetes állapoton, hogy a törvényben felállitott és helyesen felállitott kötelezettségek korlátai közt és szigoru és hatályos állami ellenőrzés alatt erdőgazdaságának vitelét, tehát elsősorban saját ügyét, a saját személyzetével önmaga intézze. Reámutat ezenfelül az indokolás azon mindenesetre figyelemreméltó és jelentékeny nehézségekre is, a melyekkel a minősitett erdőtisztek alkalmazásának eddigi módozata sokhelyt járt, s a melyek az erdőbirtokosok nagy részét a kényelmesebb állami kezelés karjaiba terelték. Hát én értem és méltányolom ezen indokokat, de azokkal szemben kiemelem, hogy az erdőbirtokosoknak egy igen tekintélyes része, igen jelentékeny területtel, a kormányhatósági beavatkozás kiterjesztése nélkül is tényleg eleget tett és eleget tesz a törvény követelményeinek. Tudom, t. ház, hogy az messzebbmenő rendszer, a melynek alapján a javaslat áll, s a melynek az egész vonalon való megvalósitása felé a dolgok fejlődése, ugy látszik, törekszik, más államokban, pl. Franczia országban és Belgiumban és Németországnak egyes részeiben is fennáll, de viszont az utóbbi ország nagy része és a szomszédos Ausztria is — talán Tirolt kivéve — lényegben elegendőnek tartja a mi erdőtörvényünk: a szigoru és hatályos állami felügyelet és ellenőrzés rendszerét. S én e részben azon az álláspontón vagyok, hogy az állam részéről az erdőgazdaságokkal szemben gyakorlandó jogok szempontjából magában véve teljesen elegendők az érvényben álló

erdőtörvény rendelkezései: a kormányhatósági jóváhagyás alá tartozó rendszeres üzemterv és a minősitett erdőtisztek alkalmazásának követelménye, valamint az erdőfelügyelő és a kormány felügyeleti és ellenőrzési hatásköre. Ennél tovább menni és a kormány jogát elvileg annyira kiterjeszteni, a mennyire azt ez a javaslat teszi, csak ott tartom indokolhatónak, a hol az erdőbirtokos a törvény követelményeinek meg nem felel, vagy jogainak további megszoritását önmaga kivánja, és nem tartom indokoltnak és üdvösnek sem ott, a hol az erdőbirtokos sulyt fektet mostani személyzeti hatáskörére is és felsorolt törvényes kötelezettségeinek e részben is tényleg eleget tesz. Ugy vélem, hogy ezen eljárás akkor is, ha az állami kezelés, a mint a javaslat czélbaveszi, csakis a szakteendők ellátására szoritkozik, az önkormányzatnak állami szükség nélkül való megcsorbitása és azt tartom, hogy tisztán erdőgazdasági tekintetben is sokkal lazább lesz az állami közeg és az illető erdőterület közt az összeköttetés, mintha az illető erdőbirtokos — adott esetben szövetkezés utján is — választja meg erdőtisztjét. Habár, ettől eltekintve, a javaslatnak irányzatát általában helyeslem, s jelesül kivánatosnak, sőt szükségesnek tartom, hogy a most szerződési alapon álló állami kezelés törvény utján szabályoztassék, a beterjesztett javaslathoz általánosságban csak azon feltevésben járulhatok hozzá, ha a javaslat 1. §-ának *f*) pontjában az egyházi és ott megnevezett egyéb erdőkre nézve az erdőtisztek alkalmazása tekintetében megadott feltétlen jog kiterjesztetnék a többi erdőbirtokosokra, nevezetesen a községekre, városokra és törvényhatóságokra is és ha fentartatnék mindezekre az erdőtörvény 21. §-ában körülirt szövetkezés lehetősége.

Ily értelemben általánosságban elfogadom a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául. (Helyeslés a középen.)

Molnár Antal jegyző: Ruffy Pál.

Ruffy Pál: T. ház! Rövid időre kivánom a t. ház türelmét igénybe venni és már előre is kijelentem azt, hogy kizárólag a felvidéknek urbéres és községi erdeivel kivánok rövid felszólalásomban foglalkozni.

Épen ezért reflektálni kivánok Barta Ödön t. képviselőtársamnak azon kijelentésére, mely szerint, hogy jut az az alföldi

gazda, kinek — ha jól emlékszem ugy mondta — egy ákáczfája sincs, ahhoz, hogy adójával a felsőmagyarországi erdők kezeléséhez hozzájáruljon. Mi azért képezünk egy önálló országot, hogy az országos érdekek megvalósitása az egész ország közönségének feladata legyen. Hiszen felhozhatnám azt is, hogy Felsőmagyarország a társadalmi kérdésekben mindig helyt állott és sokszor megtörtént — csak a nemzeti közmüvelődés ügyét emlitem — hogy ez nem találkozott a gazdag Alföldnek azon rokonszenvével, melyet különösen a magyar nemzeti politikának fejlesztése érdekében talán jogosan várni lehetett és ha Felsőmagyagyarországon annak az urbéres gazdának olyan termékeny talaja lenne, mint az alföldi gazdának van, ugy gazdaságát bizonyára saját erejéből rendezné és nem lenne szükség ezen törvényjavaslat tárgyalására.

Én ezen törvényjavaslatot ugy tekintem, hogy az tulajdonképen kiegészitése, vagy jobban mondva betetőzése magának az erdőtörvénynek. Magyarország termőföldjének 30%-a erdő, tehát gazdasági szempontból nagy jelentőséggel bir, hogy ezen erdőtalajt jól kihasználjuk és ne csak konzerváljuk azt, mi megvan, de egyszersmind arra is törekedjünk, hogy minden talpalatnyi földet, mely egy erdőmagnak életet adni képes, megmüveljük.

Az 1891. XII. t.-cz., mezőrendőri törvény, intézkedik a kopár területeknek és vizmosásoknak befásitása tárgyában, tehát oly szellemben rendelkezik, mint a hogy rendelkezik az erdőtörvény, s mint a hogy rendelkezni kiván a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat is. Ezen törvényjavaslat czélja, hogy az erdőtörvény 21. §-ának, a mely a szakszerü kezelést mondja ki, a reális tartalmat és alapot megszerezze. Körülbelül 2 millió kat. holdra tehető az a terület, a melyet az úrbéresek részben erdők, részben beerdősitendő legelők czimén nyertek. Az urbér rendezése előtt az urbéres teljesen anyagi és erkölcsi függésben volt földes urától, de különben akkor az erdészet maga is fejletlen volt és igy ne csodálkozzunk azon, hogy az erdőtörvény megalkotásáig tulajdonképen az erdőkonzerválás érdekében intézkedés alig történt. Ennek kell tulajdonitanunk, hogy az urbéres, a ki előbbi osztályrészét a földesur birtokából elnyerte, mert pénzre és legelőre volt szüksége, kiirtotta az erdejét, hogy legelője legyen és egy pár év alatt az erdőből alakitott legelő vizmosásos kőgörgeteggé alakult át. Az erdőtörvény

elrendelte ugyan az ily területek befásitását, s akkor láttuk, hogy megfelelő szakerő tényleg rendelkezésünkre nem állott, mint a hogy igen jól jegyezte meg a földmivelésügyi ministernek ezelőtt nehány évvel megjelent jelentése, hogy kalandorok jöttek, kik minden községnek felajánlották szolgálataikat, az előlegeket felszedték és a végzetlen munka után tovább állottak. A vármegyék szervezték azután a járási felügyelői tiszti intézményt, de a nagy szétdaraboltság lehetetlenné tette, hogy az erdők tulajdonképen szakszerü müvelés alatt álljanak, s ezért a felsőmagyarországi vármegyék legnagyobb része örömmel ragadta meg a kinálkozó alkalmat, hogy állami kezelésbe bocsássa az erdőket és e tekintetben már tényleg szerződéses viszonyban áll Magyarország legtöbb és különösen felsőmagyarországi vármegyéje.

Meg kell még jegyeznem, hogy daczára annak, hogy a szőnyegen lévő törvényjavaslat nem foglalkozik tulajdonképen az urbéres gazdaközönség magánviszonyaival, a mennyiben az erdőjövedelem feletti rendelkezésre befolyni kiván, mindazonáltal azt tapasztaltuk a gyakorlati életben, hogy nagyon sok felügyelet alatt nem álló erdőjövedelem teljesen elkallódott. Minden községben találkozott egy-egy —hogy erősebb kifejezést használjak — nagyszáju paraszt oligarcha, a ki azután ugy kezelte ezen urbéres erdőket, hogy a közbirtokosságnak azok jövedelméből kevés jutott. Azért t. ház ezen törvényjavaslatot ugy fogom fel, hogy az nemcsak kezelni fogja azokat az erdőket, nemcsak rendszeres üzemterveket fog azon erdők kezelésére készitteni, de egyuttal odáig fog törekedni, hogy azon erdők hasznositásánál is lehetőleg a jövedelem arányosan elosztassék. (Ugy van! jobbfelől.) Maga az erdő, tekintettel az egyes fanemekre, ugy ujitassék fel, mint ott a talajviszonyok azt leginkább megkivánják. (Helyeslés jobbfelől.) Megvagyok arról is győződve, hogy ilyképpen sikerülni fog a mintegy több százezerholdat kitevő kopár terület befásitása iránt, habár nem is egyszerre, de mindenesetre czéltudatosan és következetesen eljárni. Ezen munkálathoz természetszerüleg az államnak is hozzá kell járulni azon áldozatkészséggel, melylyel ezen törvényjavaslatban lépten-nyomon találkozunk, melylyel a földmivelésügyi minister által kiadott évi jelentések is foglalkoznak, mely jelentések szerint, ha jól emlékszem, az elmult években évenkint 20

millióra tehető facsemete osztatott szét ingyen, beültetés czéljából; találkozunk azon áldozatkészséggel, mely szerint ma már mint az igen t. előadó ur is érintette, 92 ezer forintra tehető azon összeg, melylyel az állampénztár fog hozzájárulni az ezen törvényjavaslatban felsorolt erdő kezeléséhez. (Ugy van! jobbfelől.)

Mindez azonban nézetem szerint még nem elég és magam is teljesen osztozom azon kijelentésekben, melyeket különösen az urbéres és községi erdők, közbirtokosságok érdekeire vonatkozólag ugy az igen t. előadó ur, valamint Kubinyi Árpád igen t. képviselőtársam előadni szives volt és én teljes tudatában vagyok az igen t. földmivelésügyi minister ur humánus intenczióinak és meg vagyok arról győződve, hogy ő nekünk épen az urbéres és községi erdők kezelése szempontjából a kellő megnyugtatást meg fogja adni. Én magam sem kivánom azt — és e tekintetben teljesen osztozom Bartha Ödön t. képviselőtársamnak a felfogásában, — hogy a nagybirtokosok állami segélyben részesittessenek; de kivánom igenis segélyben részesiteni azt a szegény parasztot, a ki ezen állami segélyre igen nagy mértékben rászorult.

Még csak azt vagyok bátor röviden megjegyezni, hogy ezen erdők állami kezelésbe vétele mellett két fontos közgazdasági faktor is nagyobb oltalomban fog részesülni: az egyik a vadászat, a mely évről-évre nagyobb jövedelemmel gazdagitja az államot, a másik pedig a halászat, mely nézetem szerint, a mi különösen a nemesebb halfajokat illeti, csakis Felső-Magyarország erdővidékein hasznositható. Különösen a pisztrángtenyésztés fog nagyobb lendületet nyerni, ha az állami erdészet közegei a szakszerüség szempontjából figyelmöket ezen közgazdasági tényezőre is ki fogják terjeszteni (Ugy van! jobb felől.).

Nekünk Felső-Magyarországon a nemzeti érdek szempontjából is nagyfontosságu ezen törvényjavaslat, még azért is, mert azt hiszem, hogy minden kétségen felül áll, hogy a magyar állami erdészet hazafiság szempontjából mindenkor teljesitette feladatát és nagy megnyugtatásra fog szolgálni az, ha tudni fogjuk, hogy minden erdőtiszti lak a magyar nemzeti politikának lesz őrhelye, különösen azon a vidéken, a hol hazafias, bár magyarul beszélni nem tudó népünk állandó nemzetiségi izgatásnak van kitéve.

Még arról is meg vagyok győződve, hogy különösen azon

vidékeken, a hol az erdőkincstárnak vannak nagyobb birtokai, egyrészt a volt urbéresek, másrészt pedig az erdőkincstár között bizonyos szorosabb érintkezési kapcsolat fog létesülni, mely ezen két érdekeltségi szakkörnek közgazdasági érdekeit jobban fogja kielégiteni. (Helyeslés jobbfelől.) Mielőtt az urbéres az uradalmi erdőben elnyerte osztályrészét, az uradalmi erdőben gyakorolta a faizást, a legeltetést, makkoltatást és a többi erdei haszonvételeket; az igaz, hogy az az erdőrész, a melyet neki kihasitottak, az ő kizárólagos és korlátlan tulajdonát képezi, de ez az erdőrész nem képes kártalanitani őt mindazért, mit elvesztett, a midőn az uradalmi erdő haszonvételétől megfosztatott. De magával az urbéri törvénynyel áll ellentétben az erdőtörvény akkor, a midőn feltétlen erdőtalajnak mond ki oly területet, a melyet az urbéres faizásra használt, a midőn beerdősitendő legelőterületnek mond ki oly területet, melyet azelőtt legelő fejében kapott. Ily körülmények közt, meg vagyok arról győződve, hogy a kölcsönösség alapján az urbéres — a mi rá nézve a legfontosabb — a legeltetéstől el nem tereltetik és a kincstári erdészet meg fogja találni az utját és módját annak, hogy azon kincstári szálerdőben, a mely eddig a legeltetés szempontjából hasznavehetlen volt, a legeltetést mérsékelt dijazás mellett gyakorolhassa. (Helyeslés jobbfelől.) Befejezem t. képviselőház rövid előterjesztésemet. (Halljuk! Halljuk!) Én t. képviselőház, két szempontból üdvözlöm ezen törvényjavaslatot. Én nem vagyok képes elzárkozni azon meggyőződés elől, hogy ezen törvényjavaslatnak intenciója az, hogy a szegény gazdaemberen és különösen Felső-Magyarország szegény gazdaközönségén segitsen és a törvényjavaslatban az első határozott lépést látom arra nézve, hogy az igen t. kormány Felső-Magyarország gazdasági viszonyainak rendezését erős kézzel kivánja organizálni. (Helyeslés a jobboldalon.) És ezen tudatban a törvényjavaslatot általánosságban a részletes vita alapjául elfogadom. (Helyeslés jobbfelől.)

Molnár Antal jegyző: Jónás Ödön!

Jónás Ödön: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Engedelmet kérek, miszerint daczára annak, hogy a javaslat valami különösen támadva nincs, mégis hozzászólok. (Halljuk! Halljuk!) Teszem azt különösen azért, mert Barta Ödön t. képviselőtársam épen azt a sokszor

hangoztatott és nagy port felvert majdánkai esetet emlitette fel s igy én, mint azon vármegye képviselője, kötelességemnek ismerem szavaira röviden reflektálni. (Halljuk! Halljuk!)

Először is bátor vagyok kijelenteni, (Halljuk! Halljuk!) hogy az a kártevés, a mely ott Majdánkán tényleg megesett, egyáltalában nem oly arányu, hogy oly nagy megütközésre adhatna okot, mint a minőnek azt különösen a lapok feltüntették és mint talán a képviselő urak is arról tudomást vettek. Megjegyzendő első helyen, hogy azon urbéres községi vagyon — bár ismétlem, igaz, hogy bizonyos devastatio előfordult azon erdőségekben — nagyjában biztositva van és igy nem veszett kárba, nem pusztult el ez az erdővagyon. (Halljuk! Halljuk!)

A mi a t. képviselő urnak különösen azon észrevételét illeti, hogy a hatóság a visszatéritéseknél nem járt el kellően és hogy mulasztást követett volna el, erre nézve először is megjegyzem: hogy 1894-ben, midőn az ottani devastatióra vonatkozólag az első feljelentés megtörtént, a főispán intézkedésére az illető szakközeg kiküldetett; az pedig azon jelentéssel, hogy erdőáthágás nem történt, elintézte az ügyet, ugy, hogy az, miután a törvény szerint egyéb joga az urbéres vagyon kezelésével szemben való beavatkozásra a főispánnak ugy sincs, ad acta tétetett. Később azután, midőn ezek a visszaélések nyilvánvalókká lettek és ezekről a főispán és a hatósági biztos tudomást szereztek, azonnal nemcsak fegyelmi, hanem bünvádi uton is megtörténtek a lépések; az illető tisztviselők és alkalmazottak részben felfüggesztettek, részben áthelyeztettek, a bünösök pedig mindenesetre meg fogják kapni méltó büntetésüket.

Bartha Ödön: Csak az erdőfelügyelő nem!

Jónás Ödön: Büntetésből az is áthelyeztetett!

T. ház! a mikor igy röviden reflektáltam Bartha Ödön t. képviselőtársamnak ezen esetre vonatkozólag felhozott tényeire, engedje meg a t. ház, (Halljuk! Halljuk!) hogy miután én, mint a hegyvidék egyik képviselője, különösen érdeklődöm ezen törvényjavaslat sorsa iránt, ehhez rövid szavakkal hozzászólhassak. (Halljuk! Halljuk!)

Azzal kezdem fölszólalásomat, hogy őszinte szives köszönetet és hálás elismerést mondok az igen tisztelt földmivelésügyi

minister urnak (Halljuk! Halljuk!) azon kiváló szorgalmáért és fáradhatatlan tevékenységért, a melylyel ugy a multban sok más intézkedésével, mint különösen ezen törvényjavaslattal kimutatta, hogy a szegény hegyvidéki lakosság iránt különösen érdeklődik és hogy minden tekintetben gyámolitani iparkodik azt a hegyvidéki lakosságot, a mely a legszegényebb állapotban éli bár életét, mégis a legtürelmesebb magaviselettel s a legszerényebb igényekkel szenvedi azt végig és távol állva minden olyan mozgalomtól, a mely esetleg a társadalmi rend ellen irányulna, vagy a socialismus karjaiba hajtaná. A közbirtokossági erdőbirtokokra vonatkozó része e javaslatnak különösen Máramaros vármegye hegyvidéki lakosságát érdekli, azt a derék ruthén és román népet, melynek tántorithatlan hazafiságáról az egész ország meg van győződve és iránta a legnagyobb elismeréssel viseltetik. Ha tehát a t. minister ur ezen jóravaló népnek anyagi érdekeit támogatni és gyámolitani iparkodik a javaslattal is, ugy mindenesetre jó szolgálatot tesz a hazának, mert erősiti ott a keleti határon azt a szegény, de hazafias lakosságot, a mely mindenkoron hü őre volt a magyar hazának. (Helyeslés jobbfelől.) Tudom, hogy különösen magánjogi tekintetből, a mint azt Bartha Ödön t. képviselőtársam is érintette volt, jogász képviselőtársaim rossz szemmel nézik a törvényjavaslat némely dispositióját, de én a t. képviselő urak hazafiságára és jó szivére appellálok, a mikor arra kérem őket, hogy eltekintve attól az ideális jogászi állásponttól, fogjanak kezet velünk, a hegyvidék képviselőivel és járuljanak hozzá, hogy ezen törvényjavaslat minélelőbb törvényerőre emelkedjék. Mindenesetre azon érdemes, hazafias hegyvidéki népnek anyagi érdekeit mozditják elő, lehetővé teszik, hogy azon vagyoni roncsokat, a melyek ott még megmaradtak, számukra biztositsuk és biztositsuk jövő existentiájukat is.

Röviden csak reá akarok mutatni arra az okra, mely különösen minket mármarosi képviselőket arra indit, hogy e törvényjavaslat dispositióihoz járuljunk. (Halljuk! Halljuk!) Nevezetesen a multban elkövetett hibák és az ellenőrzés tökéletlensége folytán a közbirtokossági és községi erdőkben történtek olyan devastatiok, a melyek előtt a földmivelésügyi kormányzat nem hunyhatott szemet és kötelességének ismerte, a mint az 1879. XXXI. t.-cz.

megalkottatott, hogy ezen nagyrészt devastált erdőkben rendet csináljon. Ezért elrendelte az általános tilalmat és az erdők devastált részének befásitását s ezzel kapcsolatosan természetesen kimondotta az általános legeltetési tilalmat is. Ebből mi fejlődött? Az illető közbirtokosságok, a melyek nagy vagyon birtokosai — mert hiszen ott mindenütt 20—30—40 ezer holdnyi területről van szó községenkint — miután ugy a fa értékesitése tekintetében, mint az erdő-legelők hasznositása tekintetében egyáltalában nem mozoghattak szabadon és nem értékesithettek semmit, az illető közbirtokosság vagy község minden anyagi jövedelmétől elesvén, annyi anyagi ereje sem maradt, hogy az erdők kezelését, ellenőrzését végezhesse, sem pedig, hogy az üzemterveket elkészittesse, ugy, hogy egyrészről az erdővagyonnak megőrzése nem volt végezhető oly mértékben, mint az kivánatos lett volna, másrészről pedig napról-napra emelkedtek azon inkább hivatalos kötelességei a közbirtokosságnak, a melyeket egyéb anyagi források hiányában máskép nem volt képes fedezni, mint ugy, hogy kényszeritett árverésen egyes tekintélyes erdőrészeket elvesztegetett. Most ha életbelép ez a törvényjavaslat, mely tulajdonképen kiegészitése az erdőtörvénynek és mely a hatóságnak betekintést, beavatkozást enged az erdőgazdálkodás körül, mikor azután a törvényjavaslatnak törvényerőre emelkedésével és életbeléptetésével az üzemtervek is elkészülhetnek és igy az erdőlegelők is érvényesithetők lesznek, mindenesetre oly forrásokhoz jutnak az általam emlitett erdőbirtokosok, a melyek számukra már most is biztositandják a megélhetést, a jövőre nézve pedig oly vagyoni gyarapodással kecsegtetnek, a mely azon végvidéki népet gazdaggá és boldoggá fogja tenni.

Ez az ok, a miért mi különösen ezen javaslat iránt buzgólkodunk. Szivesen hozzájárulok annak rendelkezéseihez és elfogadom azt ugy általánosságban, mint részleteiben. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök: Szólásra senki sincs följegyezve. Kiván még valaki szólani? (Nem!) A vitát bezárom.

Öt perczre az ülést fölfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: Az ülést ujra megnyitom.

Darányi Ignácz földmivelésügyi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A t. ház meg fogja engedni, hogy általánosságban a javaslat ismertetésével ne foglalkozzam, mert eltekintve attól, hogy a felszólaló képviselő urak a tárgyat több oldalról érintették, már maga az előadó ur szakszerü és beható előadásában a kérdések lényegét minden irányban kimeritette. Ennélfogva áttérek azon t. fölszólaló urak érvelésére, a kiknek némely megjegyzéseire észrevételeket kivánok tenni.

Mindenekelőtt azonban megjegyzem Jónás Ödön t. képviselő urnak válaszolva, hogy a kormány azt tartja, hogy az ország minden vidékének érdekeit és gazdasági fejlődését egyenlő figyelemmel kell kisérni és hogy a kormány különös kötelességének tartja állandó gonddal kisérni a felvidék hazafias lakosságának érdekeit (Éljenzés jobbfelől.) és azon közgazdasági kérdéseket, melyektől a felvidék felvirágzása és fejlődése függ. (Helyeslés.)

Ruffy Pál t. képviselő ur felhozta az erdőlegelő kérdését. Hát megengedem, hogy a legelő-illetőség czimén kiadott erdőkkel az erdőtörvény alapján talán a kelleténél szigorubb eljárás követtetett. De az igen természetes volt. Miután az erdőtörvény hatása eddig ezekre a legelő-illetőség czimén kiadott erdőkre nem terjedt ki, ennélfogva a besorozásnál és minősitésnél kellett velük szemben szigorubban eljárni. Miután azonban a jelen törvény módot nyujt arra, hogy az ily erdők is állami kezelés alá vétessenek, ennélfogva mód lesz adva arra is, hogy a kérdésnek legeltetési részére, különösen állattenyésztési szempontból nagyobb figyelem fordittassék és e tekintetben a törvényjavaslat megfelelő szakasza is oly szövegezést nyert, mely mindenkit, a ki a kérdésnek ezen része iránt érdeklődik, megnyugtatni alkalmas.

Barta t. képviselő ur felhozta a ripinye-majdánkai erdő ügyét. Itt előrebocsátom, hogy visszaélések mindig történtek és mindig fognak történni. A hiba csak ott kezdődnék, hogy ha a visszaélések elnézetnének, vagy ha a hatóságok ezen visszaéléseket bármi tekintetben takarni akarnák. A mi különösen engem illet, én meg vagyok győződve, hogy ha Barta képviselő ur lett volna az én helyemen, ő sem járhatott volna el — mert felteszem róla, hogy igazságos ember — másképen.

Barta Ödön: Nem is a ministert hibáztattam!

Darányi Ignácz földmivelésügyi minister: Én azt a járási erdőtisztet, a ki ugy látszik, a legbünösebb a dologban, azonnal felfüggesztettem; a fegyelmi eljárás ellene folyik s az első birósági itélet a legközelebb meg fog hozatni. Véleményeltérés merült fel a tekintetben, hogy miután fenyitő eljárás is van folyamatban, ennélfogva a fegyelmi itéletet előzetesen meg lehet-e hozni. Én azonban azt találtam, hogy akár magát a dolgot, akár a közérdeket tekintem, a fegyelmi eljárás befejezésével ily flagrans esetben nem lehet addig várni, a mig a fenyitő eljárás befejeztetik, a mi esetleg a dolog természeténél fogva még hosszabbra terjedhet. De nemcsak én intézkedtem, hanem a megye hatósága is intézkedett és pedig több irányban is. Nemcsak zárlatot rendeltek el, hanem a főispán Riskó Béla főszolgabirót és Reviczky Károly körjegyzőt is hivatalától felfüggesztette. Már most t. képviselő ur, gondolom, a főispánt és a megyei hatóságot is érintette. A kérdés ezen részére már felelt Jónás Ödön képviselő ur, én csak annyit mondhatok, hogy ott, a hol oly nagy érdekellentétek vannak — mert itt nemcsak fegyelmi, hanem fenyitő eljárás, meg aztán magánjogi birói eljárás van folyamatban, zárlatok vannak közigazgatási és fenyitő zárlatok, a lapokban egész tollháborut folytattak a különböző érdekeltek egymással: ott, a hol ilyen érdekellentétek vannak, mint e bonyolult ügyben, mindenesetre csak óvatossággal és fentartással szabad nyilatkozni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) És annyit mondhatok, hogy a főispán erélyesen intézkedett s nekem kezemre járt, hogy ezen nehéz ügyet lebonyolitani segitsen.

Emlitette a t. képviselő ur az erdőfelügyeletet is és hogy mikép történhettek ily erdőpusztitások akkor, a midőn az erdők állami felügyelők ellenőrzése alatt állottak. Én nem akarok végleg nyilatkozni e kérdésben, mert a hol az eljárás minden irányban folyamatban van, időelőtti lenne, hogy végleg véleményt mondjak. (Helyeslés jobbfelől.) De akárkire, bármelyik közegre fog valami mulasztás kiderülni, biztositom a t. képviselő urat, hogy ezen közeg elveszi büntetését.

De kérem, hisz épen ez a majdánkai erdőpusztitás volt az egyik oka annak, hogy én a jelen törvényjavaslatot siettem a ház elé hozni, mert azt láttam, hogy arra az erdőfelügyelőre nézve, a kire pl. itt egy millió hold ellenőrzése van bizva, majdnem

fizikai lehetetlenség, hogy ezen 1 millió hold kezelését sikeresen ellenőrizni tudja. Itt kétségtelenül botrányos erdőpusztitás történt. Az ügyet kezdetben maguk a községek kezelték, később azután, mint a t. képviselő ur is mondotta, 1895-ben, az urbéres választmány vette át. Azt mondja a t. képviselő ur, miért nem vette át előbb? Azért nem, mert tételes törvény eddig nem volt, a mely az urbéreseket ily szervezkedésre kötelezte volna. A jelen törvényjavaslat segiteni fog ezen. (Helyeslés a jobboldalon.) És mikor derült ki a pusztitás? Akkor, a mikor a mármarosi erdők kezelését az állam vette át. És ki volt a bünös? Megint nem egy állami közeg, de egy az állam által átvett járási erdőtiszt.

Ez az egész ripinyei-majdánkai erdőügy tehát nem a törvényjavaslat ellen, hanem a törvényjavaslat mellett szól. (Helyeslés jobbfelől.) Nem az állam eljárása ellen, hanem a mellett szól, (Helyeslés jobfelől.) mert azt igazolja, hogy először az erdőpusztitásban legnagyobb része van a községek által tartott járási erdőtisztnek, másodszor, hogy a visszaélés tulajdonkép abban az évben derült ki, a mikor a kezelést az állam vette át, és harmadszor, hogy jövőre az ilyen erdőpusztitás lehetetlen lesz, mert az ilyen urbéresek erdeit a törvényjavaslat első szakasza értelmében állami kezelés alá veszszük.

Már most méltóztassék megengedni, hogy áttérjek azon részére a kérdésnek, hogy ezen törvényjavaslat által a magánjogok érintetnek. Igenis érintetnek; de ha valahol van indok arra, hogy a magánjogok bizonyos fokig érintessenek és korlátoltassanak, azért, hogy a közérdek jobban érvényesülhessen, akkor az az erdőkezelés az. Hiszen ha a magánjogok érinthetlenségének abstract fogalmából indulunk ki, az 1879. XXXI t.cz.-et, az erdőtörvényt sem lett volna szabad meghozni, ebben is a magánjogok bizonyos korlátolása foglaltatik . . . .

Barta Ödön: De kevesebb!

Darányi Ignácz földmivelésügyi minister: Igenis, most több befolyást kérünk azért, mert ripinye-majdánkai erdőpusztitások történtek. Ha a képviselő urnak annyira szivén fekszenek az erdőpusztitások, kérem, hogy helyeselje, ha azokat megakadályozni és lehetetlenekké tenni akarjuk, (Élénk helyeslés jobbfelől.) mert én megvallom, nem fogadhatom el Melzer képviselő ur okoskodását,

hogy akkor jöjjön az állam, a mikor hibák már megtörténtek; akkor jöjjön az állam intézkedéssel talán, a mikor az erdők már letaroltattak. Én az igen t. képviselő ur érvelését nagy figyelemmel kisértem és iparkodnám előzékeny lenni iránta, de eső után köpönyeget törvénybe igtatni, erre nem vállalkozom. (Tetszés és helyeslés jobbfelől.)

Különben miben is áll a magánjogok e hallatlan sérelme? Az első czimnél abból, hogy bizonyos közjellegü erdők állami kezelésbe vétetnek, s hogy más hason, de mégsem magánerdők tulajdonosai köteleztetnek szakszerü erdőtisztet tartani. A második czimnél eddig ugy állott a helyzet, hogy nem egy ilyen urbéres birtokosságba, vagy közbirtokosságba betolakodott egy élelmes ember, néha a volt urbéresek közül egy jobb módu hatalmas ember; ez kezébe vette a dolgot, csinált, a mit akart, jövedelmet adott, ha akart, elkallódott az egész és azok a kis emberek, a kikről oly gyakran hallunk beszélni, mire voltak utalva? Arra, hogy rendes per utján a birósághoz folyamodjanak. No már, a ki nemcsak papirosról ismeri az életet, hanem tudja, mit jelent az, ilyen urbéres közbirtokossági ügyben a rendes biróhoz menni akarni annak a kisebbségnek, a mely ott el van nyomva, a mely az ő joga után nem kap esetleg semmit, az méltányolni fogja ezt a törvényt, a mely nem tesz egyebet, mint, hogy szabályozza a kezelést, tehát nem a tulajdont; nem érinti az elidegenitést, nem a megterheltetést, nem a felosztást, csak egyedül a kezelést és a mellett módot ad arra, hogy panaszszal élhessen a kisebbség. És ki intézi el ezt a panaszt! Talán a minister azzal az állami omnipotentiával, a melyet, a mint mondják, mindenhova be akarunk vinni! Nem a minister, hanem a közigazgatási biróság fogja legfőbb vonalban elintézni, tehát igenis birói uton maradnak még ezek a dolgok is, csakhogy gyorsabb, expeditivebb uton, mint eddig voltak.

A másik a költségek kivetése. Itt is, ha az egyéni felosztás helytelen volt, fentartatik a közigazgatási biróság, odamehet mindenki, élhet panaszaival.

Azt mondja Kubinyi Árpád képviselő ur Ruffy Pál képviselő urral együtt, hogy vigyáznunk kell, hogy a költségek különösen a községeket s a volt urbéreseket tulságosan ne terheljék. Ebben

tökéletesen igazuk van. Ezért van a törvényjavaslatban oly intézkedés, hogy öt éven át ezen költségek nem emelhetők fel. Sőt kijelentettem a bizottságban és kiemelem itt is, hogy öt éven tul is csakis az esetben lesznek azok emelhetők, ha az állami kezelés segélyével sikerült több jövedelmet elérni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mert ha az állam több jövedelmet tud produkálni, akkor igenis helyes és méltányos, hogy az illető érdekeltek is hozzájáruljanak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hogy pedig az állam fog több jövedelmet produkálni, e tekintetben példákra hivatkozhatom. Itt van pl. a naszódvidéki erdők példája, a hol az állami kezelés óta kétszeres jövedelmet kapnak az illetők és a hol az állami kezelés folytán az érdekelt községek igen kedvező vagyoni helyzetbe jutottak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja Kubinyi Árpád t. képviselő ur, hogy talán mégis jó volna várni mindaddig, mig a közigazgatás államosittatik, a községi adóügy és az egész adóreform elintéztetik. Hát én teljesen osztanám a t. képviselő ur nézetét, mert alakilag szebben nézne ki a törvény, ha a közigazgatás ügyével kapcsolatosan oldatnék meg; talán a költség kérdését is jobban lehetne megoldani a községi adózás reformjával, de ki biztosit engem arról, hogy a községek s a volt urbéresek a közigazgatás szervezéséig és az adóreform elintézésig az erdőpusztitásokkal is várni fognak! (Ugy van jobbfelől.) Ha engem valaki erről biztositani tudna, akkor igen is kész volnék várni, de a nélkül nem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Felvettetett még egy kérdés — és ezzel beszédemet befejezem — t. i. az a financzialis kérdés, hogy miből fogjuk mi azon többköltséget fedezni (Halljuk! Halljuk), a mely 96000 frtra van számitva, sőt Barta Ödön képviselő ur odáig ment, hogy a pénzügyi bizottsághoz kivánta ezen ügyet, pénzügyi szempontból visszautasitani (Mozgás a szélsőbalon) és még olyat is mondott, hogy talán bizony az alföldi ember fogja fizetni azt a költséget, a mit felvidéken az erdőkre költünk?

Azt is mondta, hogy talán az egyik község fogja megfizetni a másik község költségét, sőt a latifundiumokról is beszélt. De méltóztassék megengedni, a latifundiumokhoz ezen törvényjavaslatnak alig van köze, mert talán két és fél millió holdnyi erdő van állami kezelés alatt, de azok között alig emlékszem, hogy hit-

bizományi birtok volna. Legyen meggyőződve, hogy ezen törvény alapján se jönnek állami kezelés alá és pedig azért nem, mert azok szakszerü erdőtisztekkel vannak ellátva, ha pedig jönnek, az állami kezelés költségeit fizetni fogják. Arra tehát, mikor mi a nép érdekében egy közel százezer forintnyi évi áldozatot huzunk, ugy reflektálni, mint hogyha mi a latifundiumok érdekében cselekednénk, erre csak azt mondhatom, hogy: „Difficile est satiram non scribere."

A dolog pénzügyi részére vonatkozólag meg kell jegyeznem, hogy a kedvezőbb conjuncturák felhasználásával, de azáltal is, hogy az erdőket kisebb részletekben értékesítjük, az erdők bruttó jövedelme 1899-től kezdve körülbelül évi 500.000 frttal fog gyarapodni. Ezen törvényjavaslat terhei tehát, melyek szintén 1899-től kezdődnek, ezen többjövedelemben fedezetet bőven fognak találni. Azt hiszem, hogy ha én az erdőből jelentékenyen több jövedelmet tudok produkálni, akkor csak igen méltányos, hogy azon több jövedelem egy része nekem ugyancsak az erdők jövőjének biztositása és az erdőgazdaság felvirágoztatása érdekében rendelkezésemre bocsájtassék. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hogy pedig nem egészen a levegőből beszélek és hogy számitásaim a realitást nem nélkülözik, erre nézve csak annyit jegyzek meg, t. ház, hogy az elmult évben az erdők jövedelme a zárszámadási adatok szerint 242 ezer frttal több volt, mint a mennyi előirányozva volt.

Barta Ödön: Az állami erdők jövedelme?

Darányi Ignácz földmüvelésügyi minister: Igen, az állami erdők jövedelme, és e szerint azon hibáztatások, a melyek az erdők jövedelme és bevételi előirányzata tekintetében ellenzéki részről felhangzottak, a tények által czáfoltatnak meg. Miután azt hiszem, hogy ezen törvényjavaslattal egy hatalmas lépést tettünk előre, az erdőgazdaság mint egyik legjelentékenyebb nemzeti vagyon fentartása és fejlesztése tekintetében, kérem a t. házat, hogy a törvényjavaslatot a részletes vita alapjául elfogadni méltóztassék. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Rakovszky István jegyző: Barta Ödön!

Barta Ödön: T. képviselőház! Nagyon röviden akarok azokra, a miket a minister ur felhozott, reflektálni, és csak azért teszem ezt, mert a minister ur, ugy látszik, engem alaposan félreértett.

Egyáltalában nincs oka a t. minister urnak arra a közszájon forgó közmondásra, hogy: „Difficile est satiram non scribere“ hivatkozni, mert semmi olyant nem mondtam, a mi felett satirát scribálni lehetne. A t. minister ur félreértése abban van, hogy azt mondotta, hogy ugy állitjuk ide a dolgot, mintha a latifundiumoknak akarna kedvezni. Téved a minister ur, mert én azt mondottam, hogy ha csak egy krajczárt is veszünk, a mivel a nép nagy rétegének adóterhe azon a czimen gyarapszik, hogy a latifundiumok erdejének állami kezelésbe vétele törvénybe iktattatik, akkor az ellen az egyenlő adóztatás elvénél fogva fel kellett szólalnom. Ezt ne méltóztassék tréfának venni és ezt nem is lehet tréfával elütni. Én tudomásul veszem, hogy a latifundiumok nem mennek oda, mert nekik vannak erdőtisztjeik, de azt már csak megengedi nekem a t. minister ur, hogy ezen szakasz szerint tisztán tőlük függ, hogy menjenek és ennélfogva, minthogy ott számitással dolgoznak, privilegiumban részesülnek a magán közbirtokossággal szemben, mert mig a magán közbirtokosokra reá oktrojáljuk ezt a jótéteményt, nekik kényük-kedvüktől függ, hogy elfogadják-e, vagy nem. (Igaz! Ugyvan! a szélsőbalon.)

Már most, ha egy számitási alap olyan, a mely a másiknak előnyére van s a mikor azt látom, hogy az én megterheltetésemmel jár, akkor azt törvénybe iktatni nem engedhetjük. Ebben pedig van egy ilyen intézkedés, lehet, hogy csupán csak a másiktól függ, hogy elfogadja-e az állami ingerentiát, s ha ezt látom, akkor joggal hivatkozhatom arra, hogy ebben az általános adóztatás elvének sérelmét ismerem fel. (Igaz! Ugyvan! a szélsőbalon.) Itt nem arról van szó, hogy hány milliót involvál ez, hanem az elvet kell védelmezni, ezekről a padokról pedig azt hiszem, a minister ur mindig hallotta az elvek védelmét és mi teszszük is ezt akár kis sérelemről van szó, akár nagy sérelemről, mert: gutta cavat lapidem. Ime én is tudok olyan közönséges, közszájon forgó közmondással élni. Akármilyen kis rés legyen is, de ha megvan, azon a kis résen a trójai lovat is be lehet hozni. Megmondtam, hogy nem ellenzéki kötözködésből diffikultálom én a javaslatot, hanem mert elvi sérelmet látok benne.

A mi a majdánkai dolgokat illeti, evvel is igen röviden akarok foglalkozni. Abban is alaposan félreértett a minister ur. Én

nem azt mondottam és most sem azt mondom, hogy a t. minister ur elmulasztotta a maga kötelességét. Méltóztassék csak megnézni — ha esetleg akkor nem figyelt — a gyorsirói feljegyzésekből, hogy mit mondtam. Azt mondtam, hogy én is azon az álláspontón állok, hogy ott pusztitás történt, sőt én még nagyobbnak fogom azt állitani, mint a közigazgatási hatóság állitotta, mert én nagyobb felelősséget akarok reá oktrojálni, mert nagyobb is a sérelem. De nem 1897-től ered és azért ezt kérdeztem: hogy miután azok az erdők községi kezelésben állottak, tehát az az eset forgott fenn, hogy a közigazgatási fórum konfiskálta a magántulajdonosnak, illetve korlátozta rendelkezési jogát, én a más vagyonának kezeléséből és pedig jogtalan kezeléséből egy fokozott felelősséget deriváltam és azt mondottam és tudni óhajtom, minő intézkedések történtek azon közbirtokossági vagyoni sérelemnek biztositása czéljából, melyet mások követtek el. Az, hogy az utolsó stadiumban az ott talált faanyag zár alá vétetett, egészen alkalmas eszköz volt arra, hogy néhány kisebb-nagyobb jóhiszemüségü vevő tönkre menjen, de nem adott orvoslást, mert 1885-től 1895-ig a községi erdők kezeléséről senki sem számolt, senki sem vonatott felősségre és senki vagyonában a károsult birtokosság érdekében biztositék nem szereztetett, pedig tény, hogy a pusztitás azon időben történt.

Erről nem szólok bővebben, mert tudom, hogy a t. minister ur ezt az ügyet csak most intézte el, még pedig oly formán, hogy a főispán utján értesitette az illetőket, hogy annak intézkedéseit jóváhagyja. Elhiszem a minister urnak azt az állitását, hogy a főispán kezére jár ebben a dologban, mert ugy tudom, hogy nagyon is érdekében áll, hogy kezére járjon. De azt kérdem, hogy a főispán felelőssége hol van tisztázva? Tisztázva van-e, hogy vajjon követett-e el mulasztást. Meggyőződésem szerint követett el mulasztást. Mert ismerni kell az erdőtörvénynek általa hivatkozott szakaszát, mely megköveteli, hogy a közigazgatási bizottság évenként a földmivelésügyi ministerhez jelentést tegyen, a mint hogy megköveteli azt is, hogy felterjesztendő hivatalos jelentés czéljából erdőfelügyelő évenként bejárja az erdőket, hogy ellenőrzést gyakoroljon. Nem gyakorolt ellenőrzést. Ha nem tette ezt, mulasztást követett el és ebből folyólag a felelősség őt terheli.

Különösnek tartom, hogy a minister ur arra az álláspontra

helyezkedik, habár nem veszi védelmébe az erdőfelügyelőt, hanem azt mondta, hogy egy millió holdnyi erdőterületet kellett kezelnie. Hát ne méltóztassék ily nagy területtel megbizni. A törvényben nincs megszabva, hogy milyenek legyenek a területek, melyek egy erdőfelügyelő részére bizandók. Ha szükséges, nevezzen ki tiz erdőfelügyelőt. Inkább legyen tiz, a ki elvégzi a dolgát, mint egy, a ki nem végzi el és ennek következtében elpusztulnak az erdőségek.

Azzal is akarja fedezni az erdőfelügyelőt a felelősség szempontjából, hogy nem ért reá sok teendője miatt a jelentéstételre. A törvény nem ismer olyan erdőfelügyelőt, a kinek joga van rá nem érni. Kérdem most is, tettek-e jelentést a mármarosi erdők állapotjáról, igen-e, vagy nem? Ha nem tettek jelentést, mulasztást követtek el. Ha pedig tettek, hamis jelentést tettek; mert ha azt jelentették, hogy a Sipka-szorosban minden csendes, ez hamis jelentés volt.

Különben kijelentettem felszólalásom elején, hogy én a javaslatnak a pénzügyi bizottsághoz való utalását azért kivánom, mert pénzügyi áldozatokat involváló javaslatokat uem lehet a ház tárgyalásai elé hozni a nélkül, hogy azt a pénzügyi bizottság jelentése kisérné. Ezzel nem akarom én az ügyet elhalasztani, mert a gyors intézkedést én is óhajtandónak tartom, de itt megint abban a helyzetben vagyok, mint voltam egy előbbi javaslat tárgyalásánál, most is azt mondom, hogy ha várhattunk eddig a javaslatra, várhatunk még két napig. Hiszen hétfőre a pénzügyi bizottság jelentése a ház asztalán lehet. Midőn e javaslatnál felszólaltam, csak elvi kifogásokat tettem és kénytelen vagyok elvi álláspontomat ezután is fentartani, azért kérem a t. házat, méltóztassék határozati javaslatomat elfogadni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Következik a szavazás. Barta képviselő ur határozati javaslata halasztást involvál s azért először az kerül szavazás alá. Kivánják a felolvasását? (Nem!) Kérem tehát azokat, kik a törvényjavaslatnak a pénzügybizottsághoz való utasitását kivánják, álljanak fel. (Megtörténik.) Kisebbség. A ház nem fogadta el.

Most kérem, álljanak fel azok a kik általánosságban elfogadják a törvényjavaslatot. (Megtörténik.) A törvényjavaslat el van fogadva. Következik a részletes tárgyalás.

Molnár Antal jegyző: (olvassa a czimet és az 1-től 17. szakaszokat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak; olvassa a 18. §-t.)

Bedő Albert előadó: T. ház! A 18. §. első sorába egy sajtóhiba csuszott be és pedig a „felsorolt teendők teljesitésekre" helyett annak kellene lenni: „a felsorolt teendők teljesitésekor." Kérem ezt kiigazittatni.

Elnök: A ház ezen kiigazitást elfogadja.

Molnár Antal jegyző: (olvassa 18—66 §§.-okat, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak.)

Az erdészeti vagy növénytani tekintetben nevezetesebb fafajok tenyészeti határainak megállapitása.

Irta: *Fekete Lajos*, m. kir. főerdőtanácsos, akadémiai tanár.

1. Az ügy jelen állása. Mint tudva van, a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. ministerium, mult évi márczius hónapjában kiadott 37046/96. magas rendeletével megtette a czimben foglalt nevezetes feladat megoldásához szükséges intézkedéseket.

A feladat jelentőségét, részleteit, valamint annak kapcsolatát a külföldi hasonló irányu mozgalommal, szépen ismertette *Bund Károly* az «Erd. Lapok» mult évi folyamának 5. füzetében, buzditó szózatot intézve egyszersmind a hazai erdészekhez az ügy érdekében.

Azóta épen egy év telt el, melynek eredményét erdészeti közönségünk megitélheti a következő adatokból.

Bejelentett észlelők száma 247. Ezek közül eddig beküldötték ésszleleteiket 90-en, tehát 36%. A beküldött észlelő lapok száma 1750. A községek száma, melyek határán észleteteik történtek 730, amely Magyarország összes erdővel biró községeinek csak mintegy 7%-ára és az ezer holdon felül biró községek (3015) mintegy 24%-ára rug.

Az észleletek irányitását, a tévedések eloszlatását, felvilágositásokat, különleges utasitásokat tartalmazó átirat kiadatott 80 esetben.

Ez volna az adatgyüjtés első évének száraz története. Abból azonban, hogy az átvizsgált községi határok száma az 1000 holdnál több erdővel biró magyarországi községeknek 24%-át eléri, korántsem kell azt következtetni, hogy az adatgyüjtés feladatának körülbelül 1/4 részével készen vagyunk! Sajnos, ettől még nagyon távol állunk. Ugyanis a beküldött adatok jelentékeny része használhatatlan, mert egyszerüen az üzemtervből iródott ki. Más része kevés értékkel bir, mert ismert dolgokat tartalmaz, amennyiben a lapályos és dombos vidékeken mindenütt előforduló fajokat sorolja fel, a nélkül, hogy minden ott előforduló előirt fajra kiterjesztetett volna.

A magas hegységekből, melyek átkutatása első rendü fontosságu, nagyon kevés adat érkezett még s annak is csak csekély része értékesithető.

Az észlelők nem voltak tekintettel arra, hogy a tömeges előjövetelnek, a szórványos előjövetelnek, a szakadozott állab-képzésnek s végre az eltörpülésnek alsó- és felső határait állapitsák meg pontosan, különösen tekintettel a nevezett tenyészeti határvonaloknak a fekvés által előidézett változásaira, hullámzatos menetére.

Mindez tehát elég szomoruan jellemzi a helyzetet.

Megvalljuk, az első esztendőben nem is vártunk sokkal jobb eredményt.

De hát akkor miért nem előztük meg az eredménytelenséget sikert biztositó intézkedésekkel, cselekvő közbelépéssel.

Erre feleletünk a következő.

Biztosan és szabatosan csak ugy lehetett volna a

fennforgó nagy feladatot — eltekintve a feldolgozástól — két vagy három év alatt elérni, ha a nyári hónapok alatt mintegy 20 értelmes, buzgó és mindenütt a helyszinén begyakorolt fiatal embert lehetett volna alkalmazni, 3—4 tapasztaltabb erdőrendezőnek bevezető és ellenőrködő működésével kapcsolatosan. Minthogy ezek az észleletek, sok utazással s különösen a magas hegységben nagy költséggel vannak összekötve, a kivitel évenkint mintegy 8000 forintba került volna.

Hogy az ország pénzügyi viszonyai s az állami erdészet személyzetének a legszükségeseb mértéket tul nem haladó száma ily tervnek felvetését furcsa szinbe tüntette volna fel, az azt hiszem mindenki előtt világos.

Nem állott tehát egyéb mód rendelkezésre, mint az állami és magán erdőhatóságok jóindulatu közremüködését és az erdészeti személyzet ügybuzgóságát és jóakaratát igénybevenni.

Az észleléseknek a nagyméltóságu földm. m. kir. minister ur által elfogadott e rendszerével szemben az első évben várakozó álláspontot láttam jónak elfoglalni, hogy kitünvén a hiányok, tévedések: biztos alapot nyerjek az észlelés e rendszerének továbbfejlesztésére; kimutathassam a cselekvő közbelépésnek, vezetésnek és ellenőrzésnek szükségét s végre szabatosan rámutathassak az orvoslás eszközeire és módjaira.

Az előbbiekről itt szólni most időelőttinek tartom; az az észleletek szabatos véghezvitelének előmozditása tekintetében azonban el nem mulaszthatom itt mindazokat a megjegyzéseket, felvilágositásokat összefoglalni és kiegészíteni, melyeket a mult évben beküldött észleletekre és tudakozódásokra vonatkozólag kibocsátottam.

Szolgáljanak az alábbiak egyszersmind a fennt idé-

zett magas ministeri rendelettel kiadott, némely észlelő által kellő figyelemre nem méltatott és sokszor félreértett utasitásnak bővebb magyarázatául.

2. Czél. A fennebb idézett ministeri rendelethez csatolt munkaterv 1. §-a szerint «A vizsgálatok czélja megállapitani az erdészeti vagy növénytani tekintetben nevezetesebb fafajok *természetes előjövetelének* és mesterséges megtelepités által való továbbterjedésének *vizszintes és magassági határait.*»

3. Az észlelendő fafajok. Az idézett munkatervben fel vannak sorolva azok a fafajok, melyekre a magyar korona országaiban az észleleteket ki kell terjeszteni.

Kereszttel jelöltettek meg azok a fajok, melyek észlelése kötelező, karikával azok, melyek észlelése szükséges és végre jellel nem láttattak el azok, melyek észlelése kivánatos. Ugyanezek a fajok vannak felsorolva, de minden különválasztás nélkül, a boritéklap második oldalán.

E felsoroláshoz megkell jegyeznem, hogy minden magyar erdésztől, ki a megfigyelésekre vállalkozik, elvárom és a magyar erdészet jó hirének érdekéken kérem, hogy figyelmüket ne csak a jegygyel ellátott, hanem az összes felsorolt fajokra kiterjeszteni sziveskedjenek, amennyiben az az észlelésük által felkarolt területen előfordul.

Ha ugyanis az észlelő-lapokon valamely fa hiányzik, illetve a boritékiven át van huzva, az összeállitásnál fel kell tételeznünk, hogy az az illető területen is hiányzik. Már pedig egy területet tenyészeti szempontból nem csak a rajta előforduló növények jellemeznek, hanem épugy — sőt néha még inkább — bizonyos közönséges fajok hiánya is.

A fafajok közé, hazánkra nézve még okvetlen fel kel-

lene venni a *diót*, *Iuglans regia L.*, mely elvadulva melegebb vidéki erdeinkben tudvalevőleg otthonos.

Ausztria déli tartományaira vonatkozólag felvette még az osztrák kisérleti állomás a következő fajokat: *Acer monspessulanum Waldst. Arbutus Unedo L. Ceratonia Siliqua L. Cupressus sempervirens L. Erica arborea L. Olea europea L. Phillyrea media Rchb., Pinus halepensis Mill., Pinus Pinaster Sol., Pinus Pinea L., Pinus leucodermis Ant., Quercus coccifera L., Qu. Pseudosuber Santi, Qu., Suber L.* s végre *Zizyphus vulgaris Lam.* A melyek e fajok közül Fiume környékén és a horvát tengerparton előfordulnak, azokat az ottani észlelőknek az egyöntetü eljárás kedvéért hasonlóan fel kell venniök az észlelendők közé.

A fajok tudományos neveit ugy irtuk, mint ez a német és osztrák kisérleti állomások által kiadott utasításokban áll.

Innen eredt részben az a szemrehányás, melyet közelebbről hazánk egyik jeles botanikusától az *Ulmus campestris Sm.* elnevezés miatt el kellett viselnünk. De szivesen elviseljük azon sikeres és köszönetünket érdemlő fáradozásáért, melylyel hazánk fafajai ismeretét tisztázni törekszik.

Csakhogy arról le kell mondanunk, hogy észlelőink a fajok aprólékos elkülönitését a szóbanforgó munkálatok körébe bevonják. Ezt a különben nagyon kivánatos munkát a jelenlegitől el kell választani, mert az különleges kutatásokat követel.

E tárgyra nézve tehát kijelentem, hogy az utasitásban, illetve a boritéklapon *Ulmus campestris Sm.* alatt az *U. glabra Sm.* fajt értettem, melyet az Erd. növénytan II. részében *kopasz szilnek* irtunk s melyet az erdészek

rendesen mezei szilnek, *Ulmus campestris*, szoktak mondani. Azt hiszem azonban, hogy evvel *Simonkai fénylő szilját, (Ulmus nitens Mönch.)* is össze szokták keverni, melyet — megvallom — csak nevezett szerző barátom leirása után ismerek. Ez az összekeverés azonban egyelőre elkerülhetetlen s a két rokon szilfaj területének pontosabb elválasztása a jövő kérdése marad.

A fajok egymástól való elválasztásában teljesen elegendő, ha az észlelők az utasitásban megjelölt fajokat veszik tekintetbe, s minden kétes esetben az Erd. növénytantól kérnek tanácsot. A hol ez biztosan ki nem segitené, ott itató papir közé nyomott friss példányok postai beküldését kérjük, amint ez a munkaterv végén is ki van mondva.

4. Fafajaink vizszintes elterjedésének megállapitása. A vizszintes vagyis földrajzi elterjedése egy fafajnak sincs oly szük területre korlátozva, melyet hazánk határai befoglalhatnának. De nehány fafaj földrajzi elterjedésének határvonala éppen országunk területén megy át. Ilyen pl. az ezüstlevelü nyár *(Populus alba)*, a török mogyoró *(Corylus Colurna)*, a keleti gyertyán *(Carpinus orientalis)*, a cser-tölgy *(Quercus Cerris)*, a magyar tölgy *(Qu. conferta)*, a déli czeltisz *(Celtis australis)*, a tompalevelü juhar *(Acer obtusatum)*, a fekete gyűrüjuhar *(A. tartaricum)*, a sárga szömörcze *(Rhus Cotinus)*, a fojtós berkenye *(Sorbus domestica)*, a török meggy *(Prunus Mahaleb)*, az ezüst hárs *(Tilia argentea)*, stb.

A kinek egy kis érzéke van a hazai erdészeti növénytan fejlesztése és ebbeli ismereteink hiányainak pótlása iránt, az be fogja látni, hogy mily renkivül kivánatos ezen érdekes fafajok elterjedésének határpontjait megismerni. Kitől követelje ennek felderitését a müvelt világ,

ha nem az ezerszemü magyar erdészettől! S emellett mily könnyü itt az egyesnek érdemeket szerezni! Egyéb sem kell hozzá, mint hogy jelezze lelkiismeretesen, hogy az illető faj a község határában előfordul-e vagy sem. De aztán mind az igenlő, mind pedig a nemleges válasznak *feltétlenül igaznak kell lenni.*

Ez az egyik oka, hogy az észlelőtől megkivánjuk, hogy a boritékiven előforduló fajok közül huzza át azokat, melyek észleletének területén nem fordulnak elő, de csakis ezeket! Ellenben minden előforduló fajra terjessze ki figyelmét és *jelezze az előfordulásnak, legalább legalsó és legfelsö pontját* az észlelő lapon.

Sokkal nehezebb feladat a hazai fafajok tenyészeti tájainak, régióinak, alsó és felső határait szabatosan megállapitani.

5. Fafajaink tenyészeti tájai magassági határainak megállapitása. Minden erdész tudja, hogy némely hazai fafajunk, amilyen pl. a bükk, a jegenye- és a luczfenyő, a Nagy-Alföld belső területén, sőt még melegebb dombos vidékeinken is (pl. az erdélyi mezőség belsejében) hiányzik, önként meg nem telepedik, sőt ültetés utján megtelepitve is csak megfelelő ápolással nevelhető fel és ér el magasabb kort. Ha egy ily fafajra, pl. a bükkre irányozzuk figyelmünket, először a hegységek lábánál északi oldalokon vagy nedves, árnyékos völgyekben, más fanemek közt elszórva találjuk meg azt. Ez a szórványos előjövetel alsó határa. Tovább hatolva a hegység beljébe, mind sürübb lesz előjövetele, úgy, hogy már-már tulnyomó lesz a többi, vele együttesen előforduló fafajok felett, 0·5—0·6 és magasabb elegyarányban fordulván elő, sőt már magára is alkot tiszta vagy majdnem tiszta állabokat. Ez az állabképzés alsó, többé-kevésbé elmosódott

határa. Tovább folytatva utunkat a hegységben felfelé, két eset fordulhat elő. Vagy megszünik az illető fafaj az állabképzésben lényeges szerepet játszani, azt egy más fafajnak adván át, pl. a jegenyefenyő a luczfenyőnek, mely utóbbi közt már csak szórványosan lép fel, mig végre teljesen eltünik, a nélkül, hogy eltörpülne: ez a szórványos előjövetel felső határa; vagy pedig az illető fafaj képezi az erdőtenyészet felső határát, pl. a bükk sok helyen, vagy a luczfenyő a legtöbb magas hegységünkben.

Ez utóbbi esetben az illető fafaj, mint ez a luczfenyőnél igen gyakori eset, nem törpül el mindjárt, hanem először csak egyes erdőnyelveket vagy elszigetelt szalagokat vagy pedig csoportokat képez, melyek szélein a fák földig ágasak, sőt ily egyes fák magukra, vagy fiatalabb, többé-kevésbé eltörpült utódaikkal körülvéve is előfordulnak.

Ez az u. n. szakadozott állabalak (lásd az észlelő lap 9. és 10. rovatait.)

Ha ezek az egyes fák vagy csoportok már a 8 méter magasságot sem érik el, akkor az eltörpült, vagy elcserjésedett alak áll előttünk. (Lásd az észlelő lap 11. és 12. rovatát.)

Ennek legfelső pontjai jelzik az illető fafaj előjövetelének legfelsőbb határát.

A luczfenyőnél tehát meg lehet különböztetni:

1. a szórványos és elegyes előjövetel alsó határait;
2. az állabképzés alsó határait;
3. a szakadozott erdőalak alsó határát, mely egyszersmind a zárt állabok képzésének felső határa is;
4. az eltörpülés alsó határát, mely egyszersmind a faalak felső határa is;
5. az eltörpült vagy elcserjésedett alak felső határát,

hol a fafaj előjövetele teljesen véget ér. De korántsem minden fafajunknál fordul elő mindezen alakja az előjövetelnek.

A magyarországi magas hegységekben pl. a jegenyefenyő alsó és közép fellépése a luczfenyőével teljesen megegyezik; de eltünése felfelé egészen más. Ezt a legszebb hazai fenyőnket ugyanis eltörpült állapotban én legalább nem láttam, hanem szórványosan vész el a bükk- és luczfenyőerdők tengerében. Ennek tehát egy felső szórványos öve is van.

Más fanemeinknek megint nincs meg hazánkban az alsó határa. Ilyenek a nyárfajok, a közönséges kőris, kopasz vagy mezei szil stb. Ezeknél tehát csak a felső határ lehet tárgya a megállapitásnak.

Ismeretes végre az erdész előtt az is, hogy sok fafajunk természeténél fogva csak más fanemek közé elegyedve és szórványosan fordul elő, milyenek a kőris, szil- és juharfajok stb.

Ezek tehát az észlelő lapnak mindig a 7. és 8. rovataiba jegyeztetnek fel, kivéve, ha tán egyikük vagy másikuk az állabképzésben a főszerepet játszaná, ami ritka eset ugyan, de még sincs kizárva.

6. A tenyészeti határvonalok egyenetlenségei, ingadozásai. Minden leveles növény s igy valamely fafaj is, a különben neki fizikai és vegyi minőségére nézve megfelelő talajon, a klimai tényezőknek csak bizonyos határértékei között találja fel tenyészete feltételeit.

A klimának ezek a tényezői: az évi átlagos hőmérsék, a tenyészeti idő tartama és annak átlagos hőmérséke, a legmelegebb és leghidegebb hónap hőmérséke; a hőmérsék évi maximuma és minimuma; a hőmérsék szélsőségeinek gyakorisága és nagysága, különösen az elkésett

fagyok a növénytenyészet felébredése után, valamint a nyári hosszantartó forróság és szárazság fellépése, ha csak kivételesen is fordul elő; végre a levegő nedvességi viszonyai, az évi s különösen a nyári csapadékok mennyisége és feloszlása stb. stb.

Ezek a klimai hatók közvetve is gyakorolhatnak valamely fafaj tenyészetére kedvező vagy hátrányos befolyást. A szúfélék, némely levéltetvek s más káros rovarok gyors és akadálytalan elszaporodásának a hosszu fagymentes évszakok pl. nagyon kedveznek s ez valamely a hegységben otthonos fafaj tenyészetére nézve végzetes lehet az Alföldön és a dombos vidéken.

Ha egy fafaj tenyészetének a klimai és talaji viszonyok nagyon kedveznek, ez uralkodik az illető területen, s megtörténhet, hogy más fafajoknak csak szórványos tenyészetét engedi meg.

Az eredeti okot ez esetben is főképpen a klimai viszonyokban találjuk meg.

Ezek pedig, amint ismeretes, a termőhelynek földrajzi fekvésétől és abszolut magasságától függenek.

Itt csak az utóbbiakat akarom szóba hozni.

Az abszolut vagyis tengerfeletti magasság a termőhely klimai tényezőire, különösen hőmérséki és nedvességi viszonyaira feltünő befolyással van.

Minthogy azonban ezekre a földrajzi helyzeten és a tengerfeletti magasságon kivül még sok más tényezőnek van módositó hatása, annálfogva a megközelitőleg ugyanazon abszolut magassággal biró helyeknek sem mindig ugyanaz a növényzete.

Ebből magyarázható, hogy a fafajok elterjedési tájait jelző határvonalok nem futnak egyközüen az egymagassági vonalokkal vagyis az izohipszákkal, hanem az ég-

tájaknak való kitettség (expositio), a környező hegységek védelme, azok tömegességének foka s általában a domborzati viszonyok sajátságai szerint változnak, hullámzanak.

A luczfenyő elterjedésének felső határa pl. valamely magas hegység északi és déli lejtőjén egymástól 1—200 méter különbséget is mutathat.

A termőhelynek és környezetének domborulati viszonyai hasonlóan igen nagyon eltéritik a tenyészeti határt jelző vonalat az átlagos tengerfeletti magasságtól. Valamely magas hegység szűk és mély völgyeiben pl. a tenyészeti határvonal 1, 2 s több száz méterrel is lehet alacsonyabban, mint a szabad hegyoldalokon, magaslatokon.

Ily nagy különbségeket okozhat a hegyek tömegessége is. Ahol pl. a hegység oly tömeges, hogy már a völgyek tengerfeletti magassága is igen nagy, pl. az 1000 vagy 1500 métert eléri és a gerinczek ezek felett még vagy 1000 méterre emelkednek; ott a fák tenyészeti határai jóval magasabbra emelkednek, mint a 3—500 méter magasságot meg nem haladó széles völgyekkel és sikokkal körülvett, elszigetelt ormokon.

A fennebbiek után nyilvánvaló, hogy a hegységekben a tenyészeti határvonalakat nem csak egy-két helyen, hanem a legkülönbözőbb viszonyok közt kell észlelni; igy pl. lehetőleg minden égtáj felé lejtő hegy- és völgyoldalokon, szabad tetőkön, szűk és tág völgyekben, szélnek, viharnak kitett, valamint ezek ellen védett helyeken és a közepes tételektől eltérő adatok magyarázatául a «Megjegyzés» rovatában a felvilágositásra alkalmas tényeket, de csakis *tényeket* bejegyezni.

7. A talaj és kőzet befolyása. E tekintetben ismereteink meglehetős hiányosak. A helytelen nézetek gyakoriak. Már ezek helyreigazitása végett is szükséges

tehát a talaj és kőzet jelzése e fanemek elterjedésének vizsgálatánál.

De még más szempontból is.

Tapasztaltatott ugyanis, hogy valamely növényfaj elterjedésének magassági tája is terjedelmesebb, szélesebb akkor, ha a talaj neki kiválóan megfelel. Tehát a talaj kiválósága, jósága, valamely fafaj természetének megfelelősége, vagy arra alkalmatlansága is kell, hogy a faj elterjedésének határait módositsa.

8. A lapályos és dombos vidéken való észlelés. A lapályos és dombos vidéken az észlelés nagyon egyszerü. Itt ugyanis az a legfontosabb, hogy minden előjegyzett és a helyszinén előforduló fafaj fel legyen jegyezve az észlelő lapokon; a boritékiven pedig csak azok legyenek áthuzva, melyek az átvizsgált területen valóban hiányzanak. Ez által ki lesz deritve, hogy ott mely fafajok fordulnak elő, melyek nem.

Az előforduló fajok előjövetelének azonban legalább két pontja, a legalsó és legfelső jelöltessék meg. Különös figyelmet kell forditani itt a hegységi fanemek alsó határára, melyek néha nyelvalakulag benyulnak a dombos vagy lapályos vidékre a hegységből jövő völgyek, illetve folyók mentén.

A tengerfeletti magasságok meghatározása a katonai térképek alapján, aneroid észleléssel kiegészitve, itt igen egyszerü dolog.

9. Észlelés a hegységekben. Az észlelés a hegységekben, különösen pedig a magas hegységben sokkal több oldalu és nehezebb, mert itt nem csak az előirott fafajok közül előfordulók és hiányzók megállapitása szükséges, hanem mindeniknek ott észlelhető előjöveteli alakjának (állabképző, szórványos, elcserjésedő alak) alsó és

felső határát ki kell kutatni és a különböző kitettségek s domborulati viszonyok szerint több jellemző ponton kell észlelni és feljegyezni.

Ez a munka azon kivül nagyon fáradságos és sok időt igénylő, jóllehet a magas hegységben arra csak a nyári hónapok alkalmasak.

Épen azért az ily terület átvizsgálásánál minden fölösleges munkától óvakodni kell, hogy a rendelkezésre álló időt az észlelő mennél sikeresebben kihasználhassa.

E czélra elkerülhetetlen, hogy az észlelő az elvállalt terület átvizsgálásának tervét a katonai térkép és erdőtérkép segitségével előre elkészitse s csak ennek alapján fogjon a munkához.

A terv megállapitásánál jól teszi az észlelő, ha a saját helyszini ismeretein kivül a másokét is igénybe veszi. Ha pl. az erdőrendezőség egy tagja vállalja el a munkát, az illető kezelő személyzet meghallgatásával állapitja meg a tervet.

Különös gondot kell forditani arra, hogy a bejárásnak kiválasztott utjai lehetőleg minden fafaj előjöveteli alakjainak határait (lásd e czikk. 5. fejezetét) jellemző pontokon menne és a határoknak a 6. fejezetben tárgyalt azon ingadozásai is kitünjenek, melyeket a domborulati viszonyok, védelem és kitettség okoznak.

Az alsó határok az észlelő előtt alulról felfelé menet, a felső határok ellenben a lefelé jövetel alkalmával tünnek elő legjobban.

10. Az észlelés eszközei s azok használata. A földrajzi fekvés és magasságok meghatározására nélkülözhetetlen az $\frac{1}{75000}$-es mérczéjü katonai térkép (Specialkarte), mely laponkint egy korona, állami hatóságok számára 50 fillérért kapható. (Elárusitó Magyarország részére

Grill Károly Budapesten.) Ennél sokkal részletesebbek és pontos meghatározásokra még ajánlatosabbak az $\frac{1}{25000}$-es mérczéjü lapok (Militäraufnahms-Sectionen); de ezek sokkal drágábbak; ugyanis egy lap ára államhatóságok számára 5 korona, magánosoknak 8 korona.

Ezen az utóbbi térképen az egyenmagassági vonalok 20—20 méterenkint vannak kitüntetve s ezen kivül oly sok pont magassága van számmal megjelölve, hogy ez által a tájékozás nagyon biztos és a meghatározandó pont magassága elég pontosan megbecsülhető. E térkép birtokában tehát az észlelő az aneroidot mellőzheti.

Az $\frac{1}{75000}$-es térkép mellett azonban, ahol valamely pont magassága pontosan megállapitandó, az aneroidot nem lehet nélkülözni, mert a térképen az egyenmagassági vonalok (izohipszák) csak 100—100 méterenkint vannak megjelölve s ezenkivül az erdő belsejében nem tájékozhatja magát az észlelő oly megbizhatóan, hogy a térképen határozottan feltalálhatná álláspontját.

Azonkivül a magassági számok is sokkal gyérebbek. Ez esetben tehát csak a következő eljárással állapithatja meg az észlelő álláspontjainak magasságát.

Utirányát ugy intézi, hogy a térképen magassági számmal jelzett több pontot érintsen egy és ugyanazon a napon. Ezeken a pontokon, valamint a meghatározandó pontokon az aneroidot leolvassa, s utóbbiak magasságát közbesités utján állapitja meg. Ha azonban a völgyön vagy hegygerinczen fel- vagy lefelé menve oly pontokhoz ér az észlelő, melyeken a térképen kitüntetett izohipsza megy át, akkor ezek a pontok is felhasználhatók egyéb pontok magasságának közbesités utján való meghatározására.

A közbesités igen egyszerü müvelet és czéljainknak

eléggé megfelel. Két ismert *A* és *B* pont közt meghatározandó pl. 1., 2. és 3. észlelési pont magassága.

E pontokon az aneroid mutatott volna következő fokokat, melyek körül-belül a higany barométer millimétereinek felelnek meg:

A	701
1	692
2	683
3	679
B	672

Ismeretes magasság:

A	695 *m.*
B	1048 «
Különbség *A* és *B* közt	353 *m.*

Aneroid-fokban különbség

$$701 - 672 = 29$$

Esik egy aneroid fokra

$$353 : 29 = 12{\cdot}17 \ m.$$

Az 1., 2. és 3. pont magasságát megtalálom, ha a pontok és az alsó pont (A) aneroid fokszáma közt való különbséget 12·17-dal szorzom és *A* pont magasságához adom.

E szerint lesznek a magasságok egész számra kikerekítve:

1 ponté $695 + 9 \times 12{\cdot}17 = 805$ *m.*
2 « $695 + 18 \times 12{\cdot}17 = 914$ «
3 « $695 + 22 \times 12{\cdot}17 = 963$ «

Igyekeznie kell azonban az észlelőnek, hogy mennél több oly pontot érintsen, melyeknek magassága a katonai térképen ki van irva, hogy a közbesités 200—300 métert lehetőleg meg nem haladó határok közt mozogjon.

Az aneroidok s azok használata le van irva különben *Cséti Ottó* Erdészeti földméréstanában (411. és k. lapokon). De ki kell jelentenem, hogy a fennforgó feladatok megoldásánál kivihetetlennek tartom a magasságmeghatározás azon módjait, melyek egyetlen ismert magasságu ponthoz csatlakoznak és ezen a ponton a barométerállás és a léghőmérsék óránkénti észlelését kivánják meg a számitások pontossága czéljából. Leginkább ajánlom, mint igen kényelmest az u. n. *Compensated* aneroidot, mely Budapesten Calderoninál 50 frtért kapható. De ne tessék a külső, métereket jelző és mozgatható, hanem a belső, a légnyomást *mm.*-ben (aneroid-fokokban) mutató beosztást használni a közbesités czéljára.

A kitettség, valamint a lejtésfok meghatározására igen alkalmas eszköz az u. n. bánya- vagy geologus-iránytű (Gruben-Kompasz, Geologen-Kompasz), mely 5—7 frtért kapható. Ez a lejtésfok meghatározására kis függélylyel és fokbeosztással van ellátva. Ha ennek az észak-dél vonallal egyközü szélén, a hegylejtő irányában végig nézünk, akkor a függély eltérése a fokbeosztás *0* pontjától a lejtésfokot mutatja.

A boritékiven felsorolt fafajok ismeretét ugyan minden erdésztől meg kell követelnünk, mindazáltal kétes esetekben az Erdészeti Növénytan II. részét nem nélkülözheti; melyet tehát jó lesz magával vinni, vagy pedig a kétes fajból leveles, illetve (ha lehet) virágos galyat vive haza, otthon pontosan meghatározni. Általában igen ajánlatos, hogy a megfigyelő több napot igénybe vevő hegységi kirándulásai alkalmával egy növénygyüjtő mappát is vitessen magával, hogy a később meghatározandó faj leveles galyát itatópapir közt oly állapotban vihesse haza, melyben annak jellegei megvizsgálhatók.

Ha a megállapitást az észlelőnek ideje meg nem engedné, a leveles galynak itatópapir közt való postai beküldését kérem.

11. Utasitás a nyomtatványok kitöltésére. Legjob lesz a boritékiven kezdeni. Ez arra való, hogy a beküldéskor az észlelőlapok belehelyeztessenek.

A boritékiv előlapján «3. Pagony:» kitöltésére nézve a következő megjegyzésem van. Ennek az ivnek szerkesztője előtt az az eset lebegett, hogy az észleleteket rendesen a pagony kezelője vagy megbizottja fogja teljesiteni.

Ez azonban igen sok esetben másként történik. Ha nagyobb uradalomról vagy a kincstári erdőkről van szó, melyek pagonyokra vannak osztva, akkor e rovat maga helyén van. Ebből következik, hogy ily esetben csak azok az észlelő ivek tétetnek egy boriték lapba, melyek nemcsak ugyanattól az észlelőtől erednek, hanem ugyanannak a pagonynak területére is vonatkoznak.

Másként van a megyei erdőgondnokságoknál, melyek nagy területet foglalnak magukba, sok község határát ölelik fel, melyek azonban nincsenek, nem lehetnek egy pagonyban egyesitve.

Ez esetben a pagony kitörlendő és helyette «Erdőgondnokság» irandó. «A vizsgálatot teljesitette» szavak alá jő az észlelő neve. Két észlelő egy ivre nem irható, mert minden észlelő csak saját észleleteiért vállalhatja el a felelősséget. Ebből aztán az is következik, hogy egy boritékivbe csak egy észlelőnek a lapjai zárhatók.

A boritékiv második lapján (belül) fel vannak sorolva mindazok a fafajok, melyekre az észleletet ki kell terjeszteni.

Ezekhez kell csatolni a horvát tengerparton és Fiume határán még a következőket:

Acer monspessulanum Waldst. *Arbutus Unedo L. Ceratonia siliqua L. Cupressus sempervirens L. Erica arborea L. Olea europaea L. Phillyrea media* Schb. *Pinus halepensis* Mill. *Pinus pinaster* Sol. *Pinus Pinea L. Pinus leucodermis* Ant. *Quercus coccifera L. Qu. Pseudosuber* Santi. *Qu. Suber L.* és végre *Zizyphus vulgaris* Lam. fajokat, hogy megtartsuk az összehangzást a mi megfigyeléseink és az osztrák részről teljesitendők között.

A boritékiv hátsó oldalán ki kell tüntetni, hogy az állabképző fanemek, névszerint a tölgy, gyertyán, bükk, erdeifenyő, jegenyefenyő, luczfenyő az *átvizsgált területnek* becslés szerint körülbelül hány százalékát foglalják el.

Az *észlelő lap* felső jobb szélén, épugy mint a boritéklapon is kitett «Ellenőrzési szám» nem töltendő ki az észlelő által, mert azt az adatok gyüjtésével és felülvizsgálásával megbizott közeg teljesiti.

Ugyanott ki van nyomtatva: «Előjövetel: természetes, mesterséges,» mely két utóbbi közül a nem találó áthuzását *nem szabad elmulasztani*, ami pedig gyakran meg szokott történni. Ha az illető fafaj a területen nemcsak természetes uton tenyészik, hanem mesterséges uton is, akkor csak természetes termőhelyein kell megfigyelni. Kertekbe, sétaterekre, utak mellé stb. ültetett fák tekintetbe nem vehetők.

Egy észlelő lapon csak egyetlen fafajra vonatkozó adatok egyesithetők és pedig csak azok, melyek *egyetlen község határán* vétettek fel. Ez azért van, mert ha több község foglaltatnék össze, akkor a földrajzi fekvés (szélesség, hosszuság) nem volna pontosan kitüntethető. Ha az egy fafajra vonatkozó adatok száma oly nagy, hogy azok egy észlelő lapon el nem férnek, akkor azok feljegyzése egy második, illetve harmadik lapon folytatandó. «Pagony» szó helyett abban az esetben, ha járási erdőgondnok-

ságokban történt az észlelés, itt is az «Erdőgondnokság» szót kell irni.

A földrajzi hosszuságot és szélességet fokokban (pl. 47°) és perczekben (pl. 35) kell kitüntetni, az illető község átvizsgált erdőterületének középpontjára vonatkoztatva. Ha valamely község határa nagyon terjedelmes és az észlelő valamely nevezetes észlelési pont pontosabb megjelölését szükségesnek tartja, akkor az egyes észleletnek megfelelő hosszusági és szélességi fokot és perczet a «Megjegyzés» rovatában külön tüntetheti ki.

Az észlelés helyének megjelölése cz. főrovat $^{2}/_{a}$ alrovatában az illető erdőrész népies nevét *tisztán*, jól olvashatólag kell kiirni, mert az észleletek összegyüjtőjétől és feldolgozójától nem lehet várni, hogy neki a tót, román, s más nyelveken homályosan, érthetetlenül kiirott nevet helyesen kibetüznie sikerüljön. Az üzemosztályt és a tagot ($^{2}/_{b}$ és $^{2}/_{c}$) csak akkor kell kiirni, ha az észlelő az illető területről szerkesztett üzemtervi térképpel rendelkezik. Ellenkező esetben üresen marad. «Talaj» főrovat 3. alrovatába jő az alapkőzet, melyet az észlelő Magyarország geologiai térképe, (vagy az Erd. talajtan II. kiadásához csatolt kis talajtani térkép), de főképen saját kőzettani ismeretei alapján határoz meg. Ha a talaj nem nyugszik sziklán, akkor a talajágy minőségét (kavics, agyag, stb.) kell beirni. Talajágy alatt általában azt a réteget értjük, melybe a gyökerek már nem vagy csak kivételesen hatolhatnak be.

A «Talajnem» alrovatot a talajtan (II. kiad. harm. rész. 177. és k. lapok) utasitása szerint jelöljük meg, természetesen csak a helyszinén lehetséges megitélés alapján.

A következő főrovat: «Az előjövetel módja s a fafaj alaki kifejlődése» czimet visel. Ebben delel az észleletek

eredménye. Alrovatainak megértése e czikk 5. és 6. fejezetei után már nem nehéz. Az első három alrovatpár valamelyikébe irjuk a megfigyelés pontjának magasságát és kitettségét akkor, ha az észlelt fafaj felnőtt állapotában a 8 méter minimális magasságot eléri, a II. rovatba, illetőleg 11. és 12. alrovatpárba irjuk a magasságot és kitettséget akkor, ha a fafaj már annnyira eltörpül, hogy öreg korában sem éri el a 8 méter csucsmagasságot. A cserjefajok természetesen mindig e rovatpárba jegyeztetnek. Oly fajokat, melyek ugyanabban a magasságban is hol fa, hol cserje alakban fordulnak elő, a fennebb jelzett csucsmagassági határpont (8 m) elérése vagy el nem érése szerint kell feljegyezni.

Hogy a «I. Faalak» főrovatában mit értünk a köv. alrovat czimek alatt: «állabképzőleg», «elegyitve vagy szórványosan», és «szakadozott állabban», azt e czikk 5. fejezete teljesen világossá teszi.

Igen fontos, hogy az előjöveteli alak egyes öveinek mindig *csak a határvonalát* jelző pontok magasságai jelöltessenek meg az észlelő lapon; ellenben ugyanazon elő jöveteli alak övének belsejébe eső pontok ne vétessenek fel a rovatokba. Ha pl. egy hegyoldalon felmenve találom a jegenyefenyő szorványos előjövetelét először *550* méternél s ugyanezt találom 595 és 620 méternél is; azután állabot képzőleg találom *650*, 690, 830, *1025* méternél, megint szórványosan 1085 és *1120* méternél, feljebb pedig épen nem; akkor csak az 550, 650, 1025 és 1120 méter t. f. magasságok által jelzett pontokat jegyzem be az észlelő ivbe, melyek a szórványos és az állabképző előjövetel legalsó és legfelső pontját jelölik. A többi észlelési pontot teljesen mellőznöm kell, mert ezek csak zavarnák az összeállitást és feldolgozást.

Bármennyire is gondoskodva van a rovatok jelentékeny száma által arról, hogy az előjövetel körülményei jellemezve legyenek, mégis maradhat az észlelőnek még valami fontos mondani valója, amit aztán lehető röviden és szabatosan kell a «Megyjegyzés» rovatába beirnia. Ilyenek mindenek felett azok a domborulati viszonyok, védettség vagy kitettség, emberi beavatkozás (legeltetés) stb., melyek az előjöveteli alak határát igen magasra emelik, vagy nagyon lenyomják, vagy az eltörpülést okozzák.

De meg kell végre emlékeznem azokról is, amiket az észlelőnek tennie *nem szabad*. Ezeket ugyan itt mind elő nem sorolhatom; de az eddig tett tapasztalataim szerint mégis ki kell emelnem a következőket.

Nem szabad a fafajok előjövetelére vonatkozó adatokat az üzemtervből kiirni, hanem minden tételnek helyszini megfigyelés eredményének kell lennie.

Nem szabad a magassági tételt két számban adni, pl. 500—800 *m.*, mert az ily adatnak semmi értéke sincs.

Nem szabad a magassági adatokat könyvekből vagy czikkekből kiirni, mert az illető észlelők nem rendelkeztek abban az időben a kellő segédeszközökkel.

Szóval minden egyes tételnek, mely az észlelő iven feljegyeztetik, *az észlelő saját megfigyelésén* kell alapulnia.

12. Végszó. Egy képzett ember sem kételkedik ma azon, hogy a természettudományokban nyilatkozó óriási előhaladást az észleléseken és kisérleteken alapuló *induktiv* rendszernek lehet köszönni. Nem várhatjuk más uton az erdészeti tudomány azon ágainak előhaladását sem, a melyek a természettudományokon alapulnak. Már pedig az

erdészetnek kiválóan ezek az ágai érdemlik meg leginkább, hogy a tudományok közé soroztassanak.

A kisérletezés az észleléssel közel rokon. Az előbbi is részben észlelés, de olyan viszonyok eredményeinek észlelése, melyeket a kisérletező maga állit össze.

Helyesen mondják, hogy a tudományos kisérlet a természethez intézett kérdés, melyre a felelet az észlelés és az ebből levont következtetés adja meg.

De a kisérletezés a természet nagyszerüségét nem tudja utánozni. Hegyeket, völgyeket az ember nem teremt het és azokon a klimai viszonyokat tervszerüen nem szabályozhatja. Az ember csak igen kis mértékben és roppant hosszu időn át is csak kis eredményeket képes e téren létrehozni.

De van a természet óriási könyve olvasásának, törvényei megértésének egy más módja is, melyet nem nélkülözhetünk.

Ez a meglévő viszonyoknak tudományos megfigyelése, az észleletek czélszerű összeállitása, rendszeres csoportositása és az ezek alapján vont következtetések.

A kisérleteket általában megelőzték az észlelések.

Az észlelések óriási tere áll az erdész előtt a fafajok elterjedése feltételeinek kikutatásában is.

Eddig e téren igen kevés megbizható adat közöltetett. A régi észlelők nem rendelkeztek oly hipszometrikus térképekkel és oly biztos magassági csatlakozási pontokkal, melyek megfigyeléseiknek megbizható alapul szolgálhattak volna. De az ismert adatok különben is oly szorványosak, oly összefüggéstelenek, hogy azokból az egyes fafajok jenyészetének feltételeit megállapitani nem lehet.

Szerencsés véletlennek kell elismernünk azt, hogy a

fafajok elterjedési viszonyainak megállapitását feladatul kitüzött észleletek éppen most, sőt valamivel hamarább megindultak, mint az erdészeti kisérletezés.

Mivel itt a természet által nyujtott tények már készen előttünk állanak s csak összegyüjtésre és feldolgozásra várnak, ez által talán még hamarább leszünk képesek eredményt felmutatni, mint a tulajdonképpeni kisérletezéssel.

Minthogy azonban a kisérletügy az észlelés ügyével oly közel rokon, sőt egymást sok tekintetben fedi s minthogy az észleléseknek most meginditott, szóban forgó feladata oly terjedelmes és már az összegyüjtés, ellenőrzés, kiegészités és feldolgozás is oly nagy munka és oly hosszu időt kiván, melynek végrehajtását egyes embertől várni és munkaképessége épségben maradásától függővé tenni nem lehet: annálfogva kivánatos és jelen viszonyaink közt egyedül helyes, hogy ez az ügy is a kisérleti központi állomás alá rendeltessék, mely okvetlen nagyobb eszközökkel rendelkezik és hosszabb életü, mint az egyes ember.

Igy történt ez az összes európai államokban, melyek kisérleti állomással birnak s igy fog történni nálunk is.

De a szükséges megfigyelések roppant számával egy-két ember meg nem birkózhat. Gondoljunk csak a Kárpátok 100 csoportjára és ágára, melyek mindenike száz meg száz megfigyelést kiván.

Sok ezer megfigyelés szükséges itt, hogy az előirott mintegy 60 fa- és cserjefaj elterjedésének s elterjedési alakjainak határvonalait a magyar királyság 325.000 négyzet kilométernyi területén megállapitsuk.

Óriási a munka, de nem riadunk tőle vissza!

Avagy nem rendelkezik-e a magyar erdészet a jól képzett és hazafias erdészeknek egész kis hadseregével?

Fel hát munkára tisztelt szaktársak, erdőrendező és erdőgondnok urak! Fel fiatal erdész nemzedék!

Vegyetek részt mindnyájan, vegyenek részt legalább legjobbjaink a kisérleti ügy első nagy munkájában.

Arany könyvet fognak képezni észlelő iveitek, melyeken neveitek meg lesznek örökitve az utókor előtt!

Egyesületi közlemények.

Az Országos erdészeti egyesület 1898. évi május hó 17.-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: *Bedő* Albert alelnök, *Arató* Gyula, *Bartha* Gyula, *Eleöd* Jósa, *Ghyczy* Emil, *Havas* Ágoston, *Havas* József, *Hangay* Géza, *Kallina* Károly, *Lászlóffy* Gábor, *Sólcz* Gyula és *Tavi* Gusztáv választmányi tagok; *Krajcsovics* Béla alapitó tag, *Horváth* Sándor titkár és *Levitzky* Albert pénztárnok.

Bittner Gusztáv, *Csupor* István, *Szabó* Adolf, *Tomcsányi* Gyula választmányi tagok elfoglaltságuk miatt nem jelenhettek meg az ülésen.

I. Bedő Albert alelnök az ülést megnyitván, tudomására hozza a választmánynak, hogy a Dunamelléki ev. ref. egyházkerület és a pesti ev. ref. egyház, melyeknek néhai feledhetetlen elnökünk, gróf Tisza Lajos főgondnoka volt, az elhunytnak emlékére ez évi márczius 6.-án gyászünnepélyt tartott s arra egyesületünket is meghivta. E meghivó alapján egyesületünk képviseletében ő és a titkár jelentek meg.

Szomoruan emlékezik meg azután arról a sajnos veszteségről, mely az erdészetet és az egyesületet a mult hó 26.-án Belházy Emil főerdőtanácsos elhunytával érte. Egyike volt ő az erdészeti szak azon kiváló embereinek, a kikre az országos erdészeti egye-

sület mindenkor bizvást számithatott s a ki, mint a választmánynak hosszu időn át buzgó tagja, sok érdemet szerzett az egyesület ügyeinek előbbrevitele körül.

Az egyesület sajnálatának és részvétének e szomorú eset felett azzal adott kifejezést, hogy saját részéről külön gyászjelentést adott ki, a ravatalra diszes koszorut helyezett s a gyászszertartáson a választmány tagjai és a Budapesten lakó egyesületi tagok testületileg jelentek meg.

Az igazgató-választmány ezeket az elnöki intézkedéseket helyesléssel tudomásul veszi s a maga részéről Belházy Emil elhunyta felett érzett sajnálatának és kegyeletének jegyzőkönyvileg ad kifejezést.

II. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület bevételei 1898. január 1-jétől a mai napig	13,856 frt 09 krra
kiadásai	7,853 frt 67 krra
rugtak, a kézi pénztár készlete tehát	6,002 frt 42 kr.

A kimutatott bevételekből az alapitó tagok magánkötvényeinek értékapasztására 881 frt, készpénz-alapitványként 200 frt, a Wagner Károly alapitvány javára 39 frt 73 kr., a magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány javára 19 frt 35 kr., a gr. Tisza Lajos alapitvány javára 5 frt folyt be. A többi bevételekre tehát 22,911 frt 01 kr. esik.

A pénztárban őriztetik továbbá az alapitványi számadás 1339 frt 55 kr. és a letéti számadás 6557 frt 84 kr. készpénzkészlete.

Ezek szerint a pénztárban levő készlet a következő:

Pénztári számadás készlete	6,002 frt 42 kr
Alapitványi „ „	1,339 frt 55 kr
Letéti „ „	6,557 frt 84 kr
Összesen	13,899 frt 81 kr,

melyből takarékpénztári betét 13.470 frt, készpénz 429 frt 81 kr.

A kimutatott összegeken kivül az egyesületnek a magyar

földhitelintézetnél 40.400 frt n. é. 4%-os magyar koronajáradékkötvényből, 22.500 frt n. é. 4%-os földhitelintézeti záloglevélből, 29.300 frt n. é. 4%-os földhitelintézeti szab. és talajjavitási záloglevélből, 600 frt n. é. 1860. évi államsorsjegyből és 300 frt n. é. osztr. földhitelintézeti 1889. évi sorsjegyből álló letétje van.

Az alapitványi számadásnak fentebb kitüntetett 1339 frt 55 krból 728 frt 93 kr. az alaptőkére esik, ezt az összeget, valamint a földhitelintézetnél elhelyezett értékpapirok folyó évi kamatszelvényeinek beváltása folytán a földhitelintézetnél letétben levő 1002 frt 21 krt, továbbá a junius 1-én esedékes 808 frt értékü kamatszelvények értékének egy részét 2000 frt névértékü magyar koronajáradék kötvények beszerzésére lehetne felhasználni. Ha az emlitett kötvények junius 1-én vásároltatnak, kamatszelvényekért külön költség nem merül fel, mert a szelvények aznap esedékesek.

A jelentésben kimutatott készletek a pénztár tényleges készleteivel megegyezőknek találtatván, az igazgató-választmány a jelentést tudomásul veszi s egyszersmind elrendeli, hogy a rendelkezésre álló pénzkészletekből ez évi junius hó 1.-én 2000 frt névértékü magyar korona járadékkötvény vásároltassék.

III. Az 1897. évi számadások megvizsgálására és az 1899. évi költségvetés elkészitésére kiküldött bizottság eljárásának eredményéről a következő jelentést terjeszti a választmány elé.

Tekintetes igazgató-választmány!

A folyó évi január hó 30.-án tartott rendes választmányi ülésen az „Országos Erdészeti Egyesület" 1897. évi számadásának megvizsgálásával bizatván meg, van szerencsénk a vizsgálat eredményéről a következőket jelenteni:

Az 1897. évi pénztári naplóból, valamint a számadások tételeit részletesen kimutató rovatkönyvből meggyőződtünk, hogy az egyesület pénztárának

1897. évi bevétele	37,611 frt 88 kr.
1897. évi kiadása	37,611 frt 88 kr.

s az 1897. évi pénztári maradvány — frt — kr. volt.

A kiadások főösszegéből azonban:

1. az általános alaptőke javára	9,801 frt	26 kr.
2. a „Wagner Károly“ alapitvány javára	500 frt	65 kr.
3. a „magyar erdőtisztek árva leányait segélyző alapitvány“ javára	652 frt	95 kr.
4. a „Bedő Albert“ alapitvány javára	76 frt	— kr.
5, a székesfehérvári ismeretlen alapitvány javára	39 frt	56 kr.
Összesen	11,070 frt	42 kr.

adatott át az alapitványi számadásnak.

A vagyoni állást az 1897. év végével lezárt számadás alapján következőnek találtuk:

I. Az egyesületi vagyon javára eső összegek:

a) Készpénzben		5,194 frt	47 kr.
b) Alapitó tagok magánkötvényeiben		48,876 frt	70 kr
c) Értékpapirokban és pedig:			
4%-os magyar koronajáradék	40,400 frt.		
4%-os magyar földh. záloglevél	20,000 frt.		
4%-os magyar földh. szab. és talajjav. záloglevél	26,800 frt.		
1860. évi államsorsjegy	600 frt.		
3%-os osztr. földh. 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	300 frt.	88,100 frt	— kr.
d) Egyesületi székházba befektetett összeg		194,165 frt	26 kr.
e) Leltári tárgyak értéke		12,290 frt	31 kr.
f) A könyvtár értéke		6,549 frt	79 kr.
Összesen		355,176 frt	53 kr.

II. Az egyesületi vagyon terhére eső összeg

g) Magyar földhitelintézeti számlaegyenleg	42 frt	61 kr.
Marad vagyon	355,133 frt	92 kr.

Az egész zárszámadás eredményét a mellékelt kimutatások tüntetik fel:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1897. évi zárszámadása.

A) Pénztári számadás.

Bevétel	Tényleges bevétel 1897. évb. frt	kr.	Előirányzott összeg 1897. évre frt	kr.	Az előirányzattal szemben + vagy — frt	kr.
Pénztári maradvány 1896. évről	—	—	—	—	—	—
A) Rendes bevételek.						
I. Az egyesületi székház bérjövedelme	7297	50	7560	—	— 262	50
II. Az alapitó tagok által kötelezvényben tett alapitványaik után fizetett alapitványi kamatok és az alapitó tagok által fizetett kedvezményes lapdijak	2670	91	2500	—	+ 170	91
III. A rendes tagok által fizetett tagsági dijak	8581	61	7200	—	+1381	61
IV. Az állam által adott segélyek	2000	—	2000	—	—	—
V. Az egyesület állandó kiadmányainak jövedelmei:						
a) Erdészeti Lapok	3217	61	2000	—	+1217	61
b) Az Erdészeti Zsebnaptár	1551	47	1550	—	+ 1	47
c) Az Erdészeti Rendeletek Tára	375	76	50	—	+ 325	76
VI. Az egyesület közlönyében megjelenő hirdetések dija	1741	39	1600	—	+ 141	39
VII. A folyó jövedelmekből begyült pénztári készletek időközi kamatai	379	38	50	—	+ 329	38
VIII. A törzsvagyon és a székesfehérvári ismeretlen alapitvány készpénzkészleteinek időközi kamatai és értékpapirjainak kamatszelvény-jövedelme	228	23	137	—	+ 91	23
IX. A Deák Ferencz-alapitvány bevétele	550	—	550	—	—	—
X. A Wagner Károly emlékére barátai és tisztelői által tett alapitvány bevétele	657	—	640	—	+ 17	—
XI. A gróf Tisza Lajos alapitvány bevétele	1005	—	1005	—	—	—
XII. A Bedő Albert-alapitvány bevétele	676	—	676	—	—	—
XIII. A magyar erdőtisztek árvalányait segélyező alapitvány bevétele	212	—	212	—	—	—
B) Átfutó bevételek.						
XIV. Az uj alapitó tagok által készpénzben tett egyesületi alapitványok és a kötelezvényben tett alapitványok törlesztésére befizetett összegek	2773	71	1700	—	+1073	71
Átvitel	33917	57	29430	—	+4487	57

Bevétel	Tényleges bevétel 1897. évb. frt	kr.	Előirányzott összeg 1896. évre frt	kr.	Az előirányzattal szemben + vagy — frt	kr.
Áttétel	33917	57	29430	—	+4487	57
XV. Az egyesület külön rendeltetéssel biró alapitványainak növelésére vagy hasonló uj alapitványok alkotására tett adományok:						
1. Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alap. 31.26						
2. Wagner Károly-alapitvány ... 52.07	83	33	50	—	+ 33	33
XVI. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakkönyvek és más iratok eladásából befolyó jövedelmek:						
1. Földes János: Legelő-erdő 120.32						
2. Tomcsányi Gusztáv: Erdei facsemeték nevelése 25.43						
3. Belházy Emil: Erdőrendezéstan I. 63.12						
4. Szécsi Zsigmond: Erdőhasználattan 66.06						
5. Fekete Lajos és M. Dietz S.: Erd. növénytan I. 244.16						
6. Fekete Lajos és M. Dietz S.: Erd. növénytan II. 1554.67	2073	76	250	—	+1823	76
XVII. Más átfutó bevételek beleértve a letétképen kezelendő összegeket is	830	82	2000	—	—1169	18
C) Rendkivüli bevételek.						
XVIII. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok eladásából befolyó jövedelmek:						
1. Ő Felsége fénynyomatu arczképe 121.18						
2. Fekete L.: Népszerü erd. ismerettár 278.80						
3. Erdészeti oklevéltár 159.99	559	97	30	—	+ 529	97
XIX. Postaköltség és más téritmények:						
a) postaköltség-téritmények 66.71						
b) megtéritett ablaküveg-biztositások 26.15	92	86	70	—	+ 22	86
XX. Megitélt és behajtott perköltségek	24	—	100	—	— 76	—
XXI. Egyéb rendkivüli bevételek	29	57	50	—	— 20	43
Összesen	37611	88	31980	—	+5631	88

Kiadás		Tényleges kiadás		Előirányzott összeg		Az előirányzattal szemben + vagy —	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
A) Rendes kiadások							
I. Hivatalnokok és szolgák illetményei:							
a) a titkár fizetése	1200.—						
b) a pénztárnok fizetése	800.—						
c) irnoki teendőkre	700.—						
d) szolga- és házmester fizetése	540.—						
e) jutalmak és segélyek	98.—	3338	—	3340	—	— 2	—
II. Az Erdészeti Lapok szerkesztésével járó kiadások:							
a) szerkesztői átalány	1000.—						
b) irói tiszteletdijak	1127.31						
c) javitnoki illetmény	200.—	2327	31	2300	—	+ 27	31
III. Ügyviteli költségek:							
a) irodai átalány	500.—						
b) postaköltségek és lapexpeditió	1121.16						
c) közgyülési- és utiköltségek	138.81						
d) tagsági oklevelek kiállitása	10.25						
e) távbeszélő	150.—	1920	22	2120	—	— 199	78
IV. Erdészeti Lapok és más állandó kiadványok nyomtatási költségei:							
a) Erdészeti Lapok	4875.55						
b) Erdészeti Zsebnaptár	1417.25						
c) Erdészeti Rendeletek Tára	50.—	6342	80	6450	—	— 107	20
V. A könyvtár gyarapitására és szaklapokra		348	96	400	—	— 51	04
VI. Leltári tárgyak beszerzése		6	50	250	—	— 243	50
VII. A székházat terhelő kiadások:							
a) illeték egyenérték	468.68						
b) általános jövedelmi pótadó	364.60						
c) községi adó	455.64						
d) házbérkrajczár	352.09						
e) utadó	27.34						
f) vizvezetéki illeték	287.25						
g) udvarvilágitás	294.02						
h) lámpák és gázlángok javitása	10.68						
i) tüzkár elleni biztositás (az egyesületi székház földfeletti része, egy évi lakbérösszeg, a leltári tárgyak és a könyvtár értéke 1899. aug. 1-ig déli 12 óráig biztositva vannak)	—.—						
k) aklaküveg-biztositás (1899. május 25-től 1900. május 25-ig ingyen)	41.70						
Átvitel	2302.—	14283	79	14860	—	— 576	21

Kiadás	Tényleges kiadás		Előirányzott összeg		Az előirányzattal szemben + vagy —	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel 2302.—	14283	79	14860	—	— 576	21
l) kéményseprői díj 27.40						
m) házfedél-javitás ... ... 40.—						
n) villamos-jelzők javitása ... ... —.—						
o) lábtörlő és tisztogató szerek 11.54						
p) apró esetleges javitások... ... 161.32	2542	26	2690	10	— 147	84
VIII. Egyéb előre nem látott kiadások	235	87	100	—	+ 135	87
IX. A Deák Ferencz-alapitvány irodalmi pályadijai	550	—	550	—	—	—
X. A Wagner Károly emlékére barátai és tisztelői által tett alapitványból adandó segélyekre	657	—	640	—	+ 17	—
XI. A Gróf Tisza Lajos alapitványból adandó segélyekre...	850	—	1005	—	— 155	—
XII. A Bedő Albert-alapitványból adandó ösztöndijak...	600	—	600	—	—	—
XIII. A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapitványból adandó segélyek	212	—	212	—	—	—
B) Átfutó kiadások.						
XIV. A törzsvagyonhoz csatolandó uj alapitványok és a kötelezvényben tett alapitványok beváltására befizetett összegek	2773	71	1700	—	+1073	71
XV. Az egyesület külön rendeltetéssel biró alapitványainak növelésére tett adományok:						
1. Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapitv. 652.95						
2. Wagner K.-alapitványhoz 500.65						
3. Bedő Albert-alapitványhoz 76.—						
4. Székesfehérvári ismeretlen alapitványhoz 39.56	1269	16	50	—	+1219	16
XVI. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakmunkák és iratok kiadási költségei	4500	—	4500	—	—	—
XVII. A folyó bevételek feleslegéből a törzsvagyonhoz csatolandó összeg	6872	55	3572	90	+3299	65
XVIII. Egyéb átfutó kiadások	1120	39	300	—	+ 820	39
C) Rendkivüli kiadások.						
XIX. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadványok költségei...	500	—	500	—	—	—
XX. Az egyesület ügyvédjének számlájára fizetett összeg	338	05	400	—	— 61	95
XXI. Más előre nem látott rendkivüli kiadások	307	10	300	—	+ 7	10
Összes kiadás	37611	88	31980	—	+5631	88

B) **Alapitványi kamatok, tagsági és előfizetési dijak nyilvántartása.**

	Egyenkint		Összesen	
	frt	kr.	frt	kr.
1. Alapitó tagok.				
Tartozás:				
Hátralék 1896. év végével				
1. Az 1897. évi tagsági könyvben				
a) az alapitó tagoknál előirva 3291.40				
b) a függelék *A*) részében kimutatva 895.—				
c) a függelék *B*) részében kimutatva 46.—	4232	40		
2. Az 1896. évi tagsági könyv függelékének *A*) és *C*) részében kimutatva (27 frt — kr. + 103 frt 05 kr.)	130	05	4362	45
Előirás 1897. évre (kamat és kedvezményes lapdij)	—	—	2670	—
Összesen	—	—	7032	45
Törlesztés:				
1896. évben előre fizetett összeg	31	55		
1897. évben a közgyülés által leirt összeg 27 frt + 103 frt 05 + 895 frt + 46 frt	1071	05		
1897. évben fizetett kamat és kedvezményes lapdij (lásd *A*) pénztári számadás III. bevételi rovatát)	2670	91	3773	51
Marad hátralék			3258	94
és pedig				
1. 1898. évre átvitt összeg 3285.89				
Előre fizetett összeg 26.95				
Marad tehát 3258.94				

		Egyenkint frt	Egyenkint kr.	Összesen frt	Összesen kr.
2. Rendes tagok.					
Tartozás:					
Hátralék 1896. év végével:					
1. Az 1896. évi tagsági könyv függelékének *A*) és *C*) részében leírásra javasolt összeg (1896. évi függelék) 1292.30 +	150.—	1442	30		
2. Az 1897. évi tagsági könyvben:					
a) a rendes tagoknál előírva	10.028.70				
b) a függelék *A*) részében leírásra javasolva	918.—				
c) a függelék *C*) részében leírásra javasolva	141.—	11087	70	12530	—
Előírás 1897. évre		—	—	9209	25
	Összesen			21739	25
Törlesztés:					
1896. évben előre fizetett összeg		126	43		
1897. évben a közgyülés által leirt összeg 1292 frt 30 kr. + 150 frt + 918 frt		2360	30		
1897. évben fizetett tagsági dijak (lásd *A*) pénztári számadás IV. bevételi rovatát)		8581	61	11068	34
Marad hátralék 1897. év végével:				10670	91
és pedig					
1. 1898. évre átvitt összeg	10.648.97				
2. Az 1897. tagsági könyv függelékének *C*) részében leirásra javasolt összeg	141.—	10.789·97			
Előre fizetett összeg		119·06			
Marad tehát		10.670·91			

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
3. Előfizetők.				
Tartozás:				
Hátralék 1896. év végével:				
1. Az 1896. évi tagsági könyv függelékének *A*) részében leírásra javasolt összeg	18	—		
2. Az 1897. évi tagsági könyvben az előfizetőknél előírva	98	60	116	60
Előírás 1897. évre			3118	—
Összesen			3234	60
Törlesztés:				
1896. évben előre fizetett összeg	140	09		
1897. évben a közgyülés által leirt összeg	18	—		
1897. évben fizetett lapdijak (lásd. *A*) pénztári számadás V. *a*) bevételi rovatát)	3217	61	3375	70
Marad 1897. év végével előre fizetett összeg és pedig:			141	10
1. 1898. évre átvitt összeg 147.55				
Előre fizetett összeg 288.65				
Marad előre fizetett összeg 141.10				
C) A gróf Tisza Lajos alapitványra magánkötvényben tett alapitvány kamatainak nyilvántartása.				
Tartozás:				
Hátralék 1896. év végével	20	—	—	—
Előírás 1897. évre	5	—	—	—
Összesen	25	—	25	—
Törlesztés 1897. évben	—	—	—	—
Marad hátralék 1897. év végével			25	—

D) **Az egyesület által kiadott könyvek és egyéb művek nyilvántartása.**

	Példány	Egyenkint		Összesen	
	szám	frt	kr.	frt	kr.
1. Ő Felsége fénynyomatu arczképe.					
Kerüköltség	300	—	—	900	—
Ebből megtérült:					
a) Az 1888—1896. években					
104 példány à 3·50 364·—					
80 példány à 4·— 320·—	184	684	—	—	—
b) 1897. évben					
6 példány à 3·50 21·—					
25 példány à 4·— 100·—	31	121	—	—	—
Összesen	215	805	—	805	—
Marad 1897. év végével	85	—	—	95	—
2. Tomcsányi Gusztáv „Erdei facsemeték nevelése“ czimü könyve.					
Máradvány 1896. év végével	652	—	—	—	—
1897. évben eladatott:					
a) pénztári napló szerint					
6 példány à 1·50 9·—					
8 példány à 2·— 16·—					
b) letétt napló szerint					
13 példány à 2·— 26.—	27	51	—	51	—
Összesen	27	51	—	51	—
Szerzőnek kifizettetett					
a) készpénzben letéti napló szerint 25 frt					
80 kr. pénztári napló szerint 25·—		50	80		
b) átszámitás utján (bélyegköltség)		—	20	51	—
Marad 1897. év végével	625	—	—	—	—
3. Erdészeti növénytan I. rész.					
Kerüköltség	1003	—	—	1651	48
Ebből megtérült:					
Az 1891.—1896. években					
322 példány à 2 frt 80 kr. 901·60					
176 példány à 4 frt 704·—	498	1605	60	—	—
Átvitel	498	1605	60		

	Példány	Egyenkint		Összesen	
	szám	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	498	1605	60		
1897. évben					
18 példány à 2 frt 80 kr. ... ... 50·40					
48 példány à 4 frt ... ... 192·—	66	242	40		
Szerzőknek kiadatott					
1891. évben	23				
1892. évben	2				
1897. évben	27				
Az egyesületi könyvtár részére 1891. évben	3				
A „Pátria“ nyomdának 1895. évben	1				
A „Magyar Földmives“ szerkesztőségének 1897-ben	1				
Összesen	621	1848	—	1848	—
Marad az egyesületnél mint a szerzők tulajdona 1897. év végével	382	—	—	196	52
4. Erdészeti növénytan II. rész.					
Kerüköltség					
a) Nyomdai költség	1000	3481	75		
b) Clichék		713	21		
Összesen	1000	4194	96	4194	96
Ebből megtérült:					
1897 évben 71 példányért à 6 frt 426 frt					
„ „ 125 „ à 9 frt 1125 frt	196			1551	—
Az egyesületi könyvtár részére 1897. évben	3				
A „Magyar Földmives“ szerkesztőségének 1897. évben	1				
Szerzőknek 1897. évben	31				
Összesen	231	—	—	1551	—
Marad 1897. év végével	769	—	—	2643	96
5. Erdőrendezéstan I. rész.					
Maradvány 1896. év végével	1025	—	—	—	—
Eladatott 1896. évben					
a) pénztári napló szerint 11 példány à 3 frt ... ... 33 frt					
pénztári napló szerint 6 példány à 5 frt ... ... 30 frt					
b) letéti napló szerint 38 példány à 5 frt ... ... 190 frt	55	—	—	253	—
Összesen	55	—	—	253	—

	Példány	Egyenkint		Összesen	
	száma	frt	kr.	frt	kr.
Szerzőnek kifizettetett					
a) készpénzben 189 frt 11 kr + 63 frt		252	11	253	—
b) átszámitás utján (bélyeg-költség)		—	89		
Marad 1897. év végével	970	—	—	—	—
6. Földes János: Legelő erdők.					
Kerüköltség	500			168	—
Ebből megtérült:					
1895. és 1896. évben 25 példány à 80 kr. 20 frt — kr					
1895. és 1896. évben 8 példány à 1 frt 20 kr. 9 frt 60 kr	33	29	60		
1897. évben 9 példány à 80 kr. 7 frt 20 kr					
1897. évben 94 példány à 1 frt 20 kr. 112 frt 80 kr	103	120	—		
1895. évben szerzőnek kiadatott	15	—	—	—	—
1895. évben az egyesületi könyvtár részére	3	—	—	—	—
Összesen	154	149	60	149	60
Marad 1897. év végével	346	—	—	18	40
7. Vadas Jenő: Erdőmivelés tan.					
Kerüköltség:					
a) Nyomdai költség (levelezés költségeivel)	1000	1562	05		
b) Clichék		90	62		
Összesen	1000	1652	67	1652	67
Kiadás 1897. évben					
Szerzőnek kiadatott	15	—	—	—	—
Marad 1897. év végével	985	—	—	1652	67

E) Vagyon-számadás.

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
I. Cselekvő vagyon.				
a) Készpénz.				
Maradvány 1896. év végével				
a) Az általános alaptőke számadása szerint ...	1195	40		
b) A gróf Tisza Lajos-alapitvány számadása szerint	25	—		
c) A Székesfehérvári ismeretlen alapitvány számadása szerint	389	48		
d) A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány számadása szerint	95	90		
e) A Bedő Albert-alapitvány számadása szerint	16	50	1722	28
1897. évi bevétel				
1. Az általános alaptőke javára				
a) Készpénzben tett uj alapitványok	640	—		
b) Kötvényben tett alapitványok tőke törlesztésére	2133	71		
c) A gróf Tisza Lajos-alapitvány fel nem használt 1897. évi kamataiból	155	—		
d) A kézi pénztár feleslegéből	6872	55	9801	26
2. A Wagner Károly alapitvány javára			500	65
3. A Székesfehérvári ismeretlen alapitvány javára			39	56
4. A Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány javára			652	95
5. A Bedő Albert-alapitvány javára			76	—
Összesen			12792	70
1897. évi kiadás				
1. Az általános alaptőke terhére értékpapirok vásárlására (2000 frt n. é. földh. záloglevél 1500 frt n. é. földh. szabály. és talajjav. záloglevél 3494 frt 40 kr. ért. és 850 frt n. é. kor. járadék, 2000 frt n. é. föld. záloglevél 2854 frt 33 kr ért.) lásd *E* I. *c*) bevétel 1. tételét...	—	—	6348	73
2. A Wagner Károly-alapitvány terhére (500 frt n. é. korona járadék vásárlására) lásd *E* I. *c*) bevétel 2 tételét	—	—	500	65
3. A Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány terhére (100 frt n. é. magy. földhitelintézeti szab. és talajjav. záloglevél vásárlására 98 frt, 650 n. é. kor. járadék vásárlására 650 frt 85 kr) lásd *E* I. *c*) bevétel 3. tételét...	—	—	748	85
Összesen			7598	23

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
Marad 1897. év végével	—	—	5194	47
és pedig:				
1. Az általános alaptőke számadása szerint	4647	93		
2. A gróf Tisza Lajos-alapitvány számadása szerint	25	—		
3. A Székesfehérvári ismeretlen alapitvány számadása szerint	429	04		
4. A Bedő Albert-alapitvány számadása szerint	92	50	5194	47
b) Magánkötvények.				
Maradvány 1896. évről:				
1. Általános alaptőke	52470	41		
2. Gróf Tisza Lajos alapitvány	100	—	52570	41
1897. évi bevétel:				
Uj alapitványok	—	—	320	—
Összesen			52890	41
1897. évi kiadás:				
1. Készpénzben történt törlesztés folytán (lásd *E* I. *a*) bevétel 1. *b*) tételét)	2133	71		
2. Az 1897. évi közgyülés által leiratott (1720 frt + 160 frt = 1880 frt; a szintén leirásra engedélyezett 540 frt, utólagos jóváhagyás reményében már az 1896. évi zárszámadásba vétetett fel)	1880	—		
Összesen	4013	71	4013	71
Marad 1897. év végével			48876	70
és pedig:				
1. Általános alaptőke	48776	70		
2. Gróf Tisza Lajos-alapitvány	100	—	48876	70
c) Értékpapirok.				
Maradvány 1896. év végével:				
4%-os magyar koronajáradék	38400	—		
4%-os magyar földhitelintézeti záloglevél	16000	—		
4%-os magyar földhitelintézeti szab. és talajjavitási záloglevél	25200	—		
1860. évi államsorsjegy	600	—		
3%-os osztr. földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	300	—	80500	—
Átvitel			80500	—

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
Áttétel			80500	—
1897. évi bevétel:				
1. Az általános alaptőke javára 850 frt n. é. kor. járadék 4000 frt n. é. 4% földh. záloglevél 1500 frt n. é. 4%-os földh. szab. és talajjav. záloglevél	6350	—		
2. A Wagner Károly-alapitvány javára 4%-os koronajáradék	500	—		
3. A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány javára 100 frt n. é. magyar földh. szab. és talajjav. záloglevél és 650 frt n. é. magyar koronajáradék	750	—	7600	—
Összesen			88100	—
1897. évi kiadás:			—	—
Marad 1897. év végével			88100	—
és pedig:				
4%-os magyar koronajáradék	40400	—		
4%-os magyar földhitelintézeti záloglevél	20000	—		
4%-os magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavitási záloglevél	26800	—		
1860. évi államsorsjegy	600	—		
3%-os Osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	300	—	88100	—
d) Egyesületi székház.				
Maradvány 1896. évről			194165	26
1897. évben bevétel vagy kiadás nem volt.			—	—
Marad 1897. év végével			194165	26

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
e) Leltári tárgyak.				
1. Az egyesületi székház s az egyesület hivatali helyiségeinek belső berendezésére beszerzett tárgyak.				
Maradvány 1896. év végével ... ... 911 db értéke			10293	63
1897. évi bevétel ... ... — —	—	—	—	—
Összesen ... ... 911 db értéke	—	—	10293	63
1897. évi kiadás ... ... 2 db értéke	—	—	16	—
Marad 1897. év végével ... ... 909 darab			10277	63
2. A gróf Forgách Károly-féle agancs-gyüjtemény felszereléséhez beszerzett tárgyak.				
Maradvány 1896. év végével	—	—	1866	08
1897. évi bevétel ... ... — ...			146	60
Összesen			2012	68
1897. évi kiadás			—	—
Marad 1897. év végével			2012	68
Összes leltári tárgyak (1. és 2.) értéke 909 db			12290	31
f) Könyvtár.				
1. Általános könyvtár.				
Maradvány 1896. év végével 982 mű 1489 kötet			4842	05
1897. évi bevétel ... ... 66 mű 106 kötet			553	50
Összesen 1048 mű 1595 kötet			5395	55
1897. évi kiadás ... ... 2 mű 5 kötet			11	—
Marad 1897. év végével ... 1046 mű 1590 kötet			5384	55
2. Diszkötésü könyvtár.				
Maradvány 1896. év végével 217 mű 284 kötet			1112	62
1897. évi bevétel ... ... 13 „ 13 „			52	62
Összesen 230 mű 297 kötet			1165	24
1897. évi kiadás ... ... — —			—	—
Marad 1897. év végével 230 mű 297 kötet			1165	24
Összes könyvek 1897. év végével ... ... 1276 mű 1887 kötet			6549	79

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.				
g) A magyar földhitelintézetnél lévő folyószámla szerint az 1897. év végével az egyesület terhére maradt egyenleg			— 42	61
Az egyesületi vagyon állása 1897. év végével.				
I. Az egyesületi vagyon javára eső összegek.				
a) Készpénz	5194	47		
b) Magánkötvények	48876	70		
c) Értékpapirok	88100	—		
d) Az egyesületi székház értéke	194165	26		
e) Leltári tárgyak értéke	12290	31		
f) Könyvtár értéke	6549	79		
Összesen	355176	53	355176	53
II. Az egyesületi vagyon terhére eső összegek.				
g) Magyar földhitelintézeti számla-egyenleg			42	61
Egyesületi vagyon 1897. év végével			355133	92
Szaporodás 1897. évben:				
1896. év végével volt 347.082·66				
1897. év végével van 355.133·92 szaporodás			8051	26
A szaporodásból				
1. Az alaptőkére és a külön rendeltetéssel biró alapitványokra (l. *G.*)	+7525	08		
2. A könyvtár értékének szaporodására (l. *E* I. *f*. 1. és 2.)	+ 595	12	8120	20
3. Az egyesületi székház s az egyesület hivatali helyiségeinek külső berendezésére beszerzett leltári tárgyakban beállott apadásra (l. *E* I. *e*) 1.)	— 16	—		
4. Magyar földhitelintézeti számla-egyenleg-különbözet 1896. év végével volt + 10·33, 1897. év végével — 42·61	— 52	94	68	94
Tényleges szaporodás			8051	26

	Egyenkint frt	kr.	Összesen frt	kr.
F) **Letétben kezelt összegek nyilvántartása.**				
Maradvány 1896. év végével			3780	—
1897. évi bevétel			7735	51
Összesen			11515	51
1897. évi kiadás			4957	67
Maradvány 1897. év végével			6557	84
ebből esik				
1. Irodalmi letétre	4010	—		
2. Egyéb letétekre	2547	84	6557	84

G) **Az alaptőke és a külön rendeltetéssel**

Tárgy	Alaptőke frt	kr.	Deák Ferencz-alapitvány frt	kr.
Maradvány 1896. év végével	56165	81	13750	—
Szaporodás 1897. évben.				
1. Leltári tárgyakban (l. *E* I. *e*) 2.)	—	—	—	—
2. Készpénz (l. *E* I. *a*) 1. 2. 3. 4. és 5.)	9801	26	—	—
3. Magánkötvények (l. *E* I. *b*)	320	—	—	—
4. Értékpapirokban (l. *E* I. *c*) 1. 2. és 3.)	6350	—	—	—
Összesen	72637	07	13750	—
Kiadás 1897. évben.				
1. Készpénz (l. *E* I. *a*) 1. 2. 3.)	6348	73	—	—
2. Magánkötvényekben	4013	71	—	—
Összesen	10362	44		
Marad 1897. év végével	62274	63	13750	—
és pedig:				
1. Készpénz	4647	93	—	—
2. Magánkötvényekben	48776	70	—	—
3. 4%-os magyar koronajáradék	1850	—	13750	—
4. 4%-os magyar földhitelintézeti záloglevél	5500	—	—	—
5. 4%-os magyar földhitelintézeti szabályozási és talajjavitási záloglevél	1500	—	—	—
6. 1860. évi államsorsjegy	—	—	—	—
7. 3%-os osztrák földhitelintézeti 1889. évi sorsjegy (II. kibocsátás)	—	—	—	—
8. Leltári tárgyakban	—	—	—	—
Összesen	62274	63	13750	—

biró alapitványok nyilvántartása.

Wagner Károly-alapitvány		Gróf Tisza Lajos-alapitvány		Bedő Albert-alapitvány		Székesfehérvári ismeretlen alapitvány		A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapitvány		Gr. Forgách K. agancsgyüjteményének felszerelésére befektetett összeg		Összesen	
frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16500	—	25125	—	16916	50	989	48	5345	90	1866	08	136658	77
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	146	60	146	60
500	65	—	—	76	—	39	56	652	95	—	—	11070	42
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	320	—
500	—	—	—	—	—	—	—	750	—	—	—	7600	—
17500	65	25125	—	16992	50	1029	04	6748	85	2012	68	155795	79
500	65	—	—	—	—	—	—	748	85	—	—	7598	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4013	71
500	65	—	—	—	—	—	—	748	85	—	—	11611	94
17000	—	25125	—	16992	50	1029	04	6000	—	2012	68	144183	85
—	—	25	—	92	50	429	04	—	—	—	—	5194	47
—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48876	70
14400	—	—	—	4500	—	—	—	5900	—	—	—	40400	—
2300	—	2000	—	10200	—	—	—	—	—	—	—	20000	—
—	—	23000	—	2200	—	—	—	100	—	—	—	26800	—
—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	600	—
300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2012	68	2012	68
17000	—	25125	—	16992	50	1029	04	6000	—	2012	68	144183	85
						Szaporodás 1897. évben						7525	08

Az *A)* alatt tárgyalt pénztári számadás szerint az előirányzott 31,980 frt bevétellel szemben 37,611 frt 88 kr. folyt be, a bevételi többlet tehát 5631 frt 88 kr. Az egyes bevételi rovatokat tekintve a rendes bevételek rovatai közül csupán „Az egyesületi székház bérjövedelme" czimü I. rovatnál mutatkozik hátramaradás 262 frt 50 krnyi összegben, mely onnan ered, hogy a pinczehelyiség egy része 1897. május hó 1-től kezdve az év végéig nem volt kiadható.

Az átfutó bevételek rovatai közül szintén csak egynél és pedig a „Más átfutó bevételek, beleértve a letétben kezelendő összegeket is" czimü XVII. rovatnál nem éretett el az előirányzott összeg. Amint a rovat cziméből is kivehető, az ezen rovat alatt befolyó összegek átfutók s az egyesületi vagyonra befolyással nincsenek.

A rendkivüli bevételek rovatai alatt kettőnél és pedig a „Megitélt és behajtott perköltségek" czimü XX. rovatnál, valamint az „Egyéb rendkivüli bevételek" czimü XXI. rovatnál mutatkozik visszamaradás, mert ezeket a bevételeket megközelítőleg sem lehet pontosan előirányozni.

A rendes kiadások rovatai közül háromnál mutatkozik tullépés és pedig:

a) Az Erdészeti Lapok szekesztésével járó kiadások czimü II. rovatnak „Irói tisztelet dijak" czimü *b)* alrovatánál 27 frt 31 kr., mert a ponyva füzetek szerzői is ezen rovat alatt kapták irói tiszteletdijaikat.

b) „Egyéb előre nem látott kiadások" czimü VIII. rovatnál 135 frt 87 kr., mert ezen rovat alatt kellett a kinyomatott Tagsági oklevelek 41 frt 15 krnyi költségét, továbbá az 1896. évi közgyülés által módositott alapszabályok 2000 példányának nyomdai költségét kiadni.

c) A „Wagner Károly"-alapitványból (X. r.) 640 frt előirányzott segélylyel szemben 657 frt osztatott ki, mert az alapitvány bevétele a bevétel X. rovata szerint 657 frt volt.

Az átfutó kiadások mind a négy rovatánál tullépés mutatkozik. Minthogy azonban a XIV., XV. és XVI. rovatok alatt kimutatott összegek az alaptőkéhez és az egyes alapitványokhoz csatoltattak, a tulkiadás tulajdonképen az egyesület törsvagyonát gyarapitotta.

A negyedik, azaz az „Egyéb átfutó kiadások“ czimü XVII. rovat alatt pedig az átfutó bevételeknek megfelelő átfutó kiadások, valamint a jótékony alapitványoknak a jövő évi kezelésbe átvitt, fel nem használt kamatai számoltatván el, ez alatt a rovat alatt előforduló túlkiadás tehát az egyesület vagyonállására semmi befolyással nincsen.

A rendkivüli kiadások rovatai közül egynél a „Más előre nem látott rendkivüli kiadások“ czimü XXI. rovatnál mutatkozik 7 frt 10 krnyi tullépes, mely onnan ered, hogy az igazgató-választmány 1897. évi febr. hó 28. tartott választmányi ülés XI. határozata szerint Gaal Károly irnoknak megszavazott 100 frt jutalomdij is ezen a rovaton számoltatott el.

Megemlitendőnek tartjuk továbbá, hogy meggyőződtünk arról, hogy az *E)* alatt tárgyalt vagyonszámadás *a)* fejezete alatt kimutatott pénzmaradványok az 1898. évre átvezettettek, valamint arról is, hogy az *E)* *c)* alatt kimutatott értékpapirok a magyar földhitelintézet 1898. évi január hó 25-én kelt 1862. számu igazolványa szerint az 1897. év végével a nevezett intézetnél elhelyezve voltak.

Javasoljuk ebből kifolyólag, hogy a számadók részére a felmentvényt megadni méltóztassék.

Inditványozzuk egyidejüleg, hogy az 1897. évi tagsági könyv függelékében kimutatott behajthatlan követelések leirassanak és pedig

a rendes tagoknál összesen ... ... 141 frt.

Egyidejüleg van szerencsénk bemutatni az 1899. évi költségvetés tervezetét, melynek minden egyes tételét a mult évi eredmény s a tényleges állapot figyelembevételével állapitottuk meg:

Az Országos Erdészeti Egyesület 1899. évi költségvetése.

Bevétel	Tényleg befolyt az 1897. évben		Előirányoztatott 1898. évre		Előirányoztatik 1899. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
A) Rendes bevételek.						
I. Az egyesületi székház bérjövedelme	7297	50	7210	—	7560	—
II. Az alapitó tagok által kötelezvényben tett alapitványaik után fizetett alapitványi kamatok és az alapitó tagok által fizetett kedvezményes lapdijak	2670	91	2500	—	2300	—
III. A rendes tagok által fizetett tagsági dijak	8581	61	8500	—	8500	—
IV. Az állam által adott segélyek	2000	—	2000	—	2000	—
V. Az egyesület állandó kiadmányainak jövedelmei						
a) Erdészeti Lapok	3217	61	2500	—	3000	—
b) Erdészeti zsebnaptár	1551	47	1600	—	1600	—
c) Erdészeti Rendeletek Tára	375	76	80	—	80	—
VI. Az egyesület közlönyében megjelenő hirdetések dijai	1741	39	1650	—	1650	—
VII. A folyó jövedelmekből begyült pénztári készletek időközi kamatai ...	379	38	200	—	200	—
VIII. A törzsvagyon és a székesfehérvári ismeretlen alapitvány készpénzkészleteinek időközi kamatai és értékpapirjainak kamatszelvény-jövedelme	228	23	276	—	765	—
IX. A Deák Ferencz-alapitvány bevétele	550	—	550	—	550	—
X. A Wagner Károly emlékére barátai és tisztelői által tett alapitvány bevétele	657	—	660	—	680	—
XI. A gr. Tisza Lajos-alapitvány bevétele...	1005	—	1005	—	1005	—
XII. A Bedő Albert alapitvány bevétele	676	—	676	—	680	—
XIII. A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány bevétele	212	—	214	—	240	—
Átvitel	31143	86	29610	—	30810	—

Bevétel	Tényleg befolyt az 1897. évben		Előirányoztatott 1898. évre		Előirányoztatik 1899. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	31143	86	29610	—	30810	—
B) Átfutó bevételek.						
XIV. Az uj alapitó tagok által készpénzben tett egyesületi alapitványok és a kötelezvényben tett alapitványok törlesztésére befizetett összegek ...	2773	71	1700	—	1700	—
XV. Az egyesület külön rendeltetéssel biró alapitványának növelésére vagy hasonló alapitványok alkotására tett adományok	83	33	100	—	50	—
XVI. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakkönyvek és más iratok eladásából befolyó jövedelmek... ...	2073	76	1000	—	2000	—
XVII. Más átfutó bevételek, beleértve a letétképen kezelendő összegeket is	830	82	2000	—	2000	—
C) Rendkivüli kiadások.						
XVIII. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok eladásából befolyó jövedelmek	559	97	30	—	50	—
XIX. Postaköltség és más téritmények...	92	86	120	—	100	—
XX. Megitélt és behajtott perköltségek	24	—	100	—	100	—
XXI. Egyéb rendkivüli bevételek	29	57	50	—	50	—
Összes bevétel	37611	88	34710	—	36860	—

Kiadás	Tényleg kiadatott az 1897. évben		Előirányoztatott 1898. évre		Előirányoztatik 1899. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
A) Rendes kiadások.						
I. Hivatalnokok és szolgák illetményei						
a) a titkár fizetése ... ... 1200 frt						
b) a pénztárnok fizetése ... 800 „						
c) a könyvtárnok fizetése ... 500 „						
d) az irnok fizetése ... ... 600 „						
e) szolga és házmester fizetése ... ... 540 „						
f) jutalmak és segélyek ... 100 „	3338	—	3740	—	3740	—
II. Az Erdészeti Lapok szerkesztésével járó kiadások						
a) szerkesztői átalány ... ... 1000 frt						
b) irói tiszteletdijak ... ... 1200 „						
c) javitnoki illetmény ... ... 200 „	2327	31	2300	—	2400	—
III. Ügyviteli költségek:						
a) irodai átalány ... ... 500 „						
b) postaköltségek és lap-expediczió ... ... 1400 „						
c) közgyülési és utiköltségek 200 „						
d) tagsági oklevelek kiállitása ... ... 20 „						
e) távbeszélő ... ... 150 „						
f) kisebb nyomtatványok ... 300 „	1920	22	2570	—	2570	—
IV. Az Erdészeti Lapok és más állandó kiadmányok nyomtatási költségei ...						
a) Erdészeti Lapok ... ... 4500 frt						
b) Erdészeti Zsebnaptár ... 1450 „						
c) Erdészeti Rendeletek Tára 50 „						
d) Egyéb kiadmányok ... ... 500 „	6342	80	6450	—	6500	—
V. A könyvtár gyarapitására és szaklapokra	348	96	400	—	400	—
VI. Leltári tárgyak beszerzése	6	50	250	—	250	—
Átvitel	14283	79	15710	—	15860	—

Kiadás	Tényleg kiadatott az 1897. évben		Előirányoztatott 1898. évre		Előirányoztatik 1899. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	14283	79	15710	—	15860	—
VII. A székházat terhelő kiadások						
a) általános jövedelmi pótadó ... ... 400 frt — kr.						
b) községi adó ... ... 500 „ — „						
c) házbérkrajczár ... ... 390 „ — „						
d) utadó ... ... 30 „ — „						
e) vizvezetéki illeték ... 290 „ — „						
f) udvarvilágitás ... ... 350 „ — „						
g) lámpák és gázlángok javitása ... ... 25 „ — „						
h) tüzkár elleni biztositás 1899. aug. 1-je déli 12 órától 6 évre 290 „ — „						
i) ablaküveg-biztositás 1900. május 25-étől egy évre ingyen ... — „ — „						
k) kéményseprői dij ... 27 „ 40 „						
l) házfedél-javitás ... ... 40 „ — „						
m) villamos jelzők javitása ... ... 10 „ — „						
n) lábtörlő és tisztogató szerek ... ... 20 „ — „						
o) apró esetleges javitások ... ... 250 „ — „	2073	58*	2232	12*	2622	40
VIII. Illeték egyenérték	468	68*	538	98*	700	—
IX. Egyéb előre nem látott kiadások ...	235	87	100	—	200	—
X. A Deák Ferencz-alapitvány irodalmi pályadijai	550	—	550	—	550	—
XI. A Wagner Károly-alapitványból adandó segélyek	657	—	660	—	680	—
XII. A gróf Tisza Lajos-alapitványból adandó segélyek	850	—	1005	—	1005	—
XIII. A Bedő Albert-alapitványból adandó ösztöndijak	600	—	600	—	600	—
XIV. A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitványból adandó segélyek	212	—	214	—	240	—
Átvitel	19930	92	21610	—	22457	40

* Az illeték egyenérték az 1897. és 1898. években a VII. rovat *a*) tétele alatt irányoztatott elő.

Kiadás	Tényleg kiadatott az 1897. évben		Előirányoztatott 1898. évre		Előirányoztatik 1899. évre	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Áttétel	19930	92	21610	—	22457	40
B) Átfutó kiadások.						
XV. A törzsvagyonhoz csatolandó uj alapitványok és a kötelezvényben tett alapitványok beváltására befizetett összegek	2773	71	1700	—	1700	—
XVI. Az egyesület külön rendeltetéssel biró alapitványainak növelésére tett adományok és ezen alapitványokhoz csatolandó egyéb összegek	1269	16	136	—	1200	—
XVII. Az egyesület által a szerzők terhére kiadott szakmunkák és iratok kiadási költségei	4500	—	5000	—	5000	—
XVIII. A folyó bevételek feleslegéből a törzsvagyonhoz csatolandó összeg	6872	55	1564	—	2702	60
XIX. Egyéb átfutó kiadások	1120	39	2000	—	2000	—
C) Rendkivüli kiadások.						
XX. Az egyesület terhére kiadott nem állandó irodalmi kiadmányok költségei	500	—	1000	—	1000	—
XXI. Az egyesület ügyvédjének számlájára fizetett összegek	338	05	400	—	400	—
XXII. Más előre nem látott rendkivüli kiadások	307	10	1300	—	400	—
Összes kiadás	37611	88	34710	—	36860	—

Az 1898. évre előirányzott 34,710 frnyi bevételi és kiadási összeggel szemben 1899. évre 36,860 frt bevételt és kiadást irányoztunk elő, figyelembe véve egyfelől az 1897. évi eredményt, s másfelől az előreláthatólag remélhető jövedelmet, illetve a várható szükségletet.

Az egyes bevételi és kiadási rovatoknál előirányzott összegre nézve, melyek az idei költségvetéstől eltérnek, a következőket van szerencsénk felemliteni:

„Az egyesületi székház bérjövedelme" czimü I. bevételi rovat alatt előirányzott 350 frt többlet a f. é. május 1-től bérbeadott második pinczelakás évi bérének felel meg.

A II. rovat alatt alapitványi kamatok fejében 200 frttal kisebb összeget kellett előirányoznunk, mivel az ezen kamatoknak megfelelő tőke részben törlesztetett, részben pedig leiratott.

Az V. *a)* rovat alatt az 1897. évi eredményt figyelembe véve, lapdij czimén 500 frttal nagyobb összeget irányoztunk elő.

A VIII., X., XII. és XIII. rovatok alatt előirányzott bevételi többlet az alaptőke, illetve a külön rendeltetéssel biró alapitványok tőkéinek emelkedésén alapszik.

Végre a XV. és XIX. rovatok alatt a bevételi előirányzatot az 1897. évi eredményhez mérten leszállitottuk.

Az „Erdészeti Lapok szerkesztésével járó kiadások" czimü II. kiad. rovat alatt 100 frttal nagyobb összeget irányoztunk elő, felemelvén az 1897. évi eredményre való tekintettel az irói tiszteletdijak czimü *b)* alrovatot abból az okból, hogy az arra érdemes értekezéseket jobban lehessen dijazni.

Az „Erdészeti Lapok és más állandó kiadványok nyomtatási költségei" czimü IV. rovat alatt és pedig annak „Erdészeti zsebnaptár" czimü *b)* alrovata alatt 50 frttal nagyobb összeget vettünk fel, továbbá az *a)* alrovatot kettéválasztottuk *a)* és *d)* alrovattá.

„A székházat terhelő kiadások" czimü VII. rovat alatt eddigelé *a)* alrovat alatt az illeték-egyenérték czimén fizetendő összeg is fel volt véve; minthogy azonban az illeték-egyenérték nem csupán a ház után, hanem az egyesület egész törzsvagyona után fizetendő: „Illeték-egyenérték" czim alatt 700 frt előirányzattal uj rovatot (VIII.) vettünk fel a költségvetésbe, megjegyezvén, hogy a 700 frt az a kikerekitett minimalis összeg, mely a bevallás szerint az

egyesületre előreláthatólag ki fog vettetni; bár megtörténhetik az is, hogy a kivetés nagyobb lesz, ha t. i. az illetékkiszabási hivatal nem veszi figyelembe azt az indokolást, melyet az egyesület a magánkötvények, könyvtár és leltári tárgyak adómentessége ügyében benyujtott.

A VII. rovat *a*), *b*), *c*), *d*) alrovatai alatt az eddigieknél nagyobb összegeket irányoztunk elő, mert a lakbéreket f. évben ujból kell bevallani, ezek pedig az utolsó bevallás óta emelkedtek; az udvarvilágitás czimü *f*) rovat alatt az előirányzott összeg szintén nagyobb 30 frttal, mert az uj szabályrendelet szerint a folyósókat éjfél után 1 óráig kell kivilágitani; végül *h*) alrovat alatt tüzkár biztositásra 1899. aug. 1-től 6 évre 200 frtot vettünk fel.

A IX. rovat alatt az 1897. évi eredményre való tekintettel 100 frttal nagyobb összeget illesztettünk be az előirányzatba.

A XI. és XIV. rovatok alatt felvett nagyobb kiadások a X. és XIII. bevételi rovatok alatt felvett nagyobb bevételeken alapulnak.

A XVI. rovat alatt abból az okból vettünk fel nagyobb kiadást, hogy a jótékony alapitványok tőkéi 1899. évben is jelentékenyen emelhetők legyenek.

Végül „a folyó bevételek feleslegéből a törzsvagyonhoz csatolandó összeg“ czimü XVIII. kiadási rovatra nézve megjegyezzük, hogy az e rovaton felvett nagyobb kiadási összeg azt bizonyitja, miszerént az 1899. évi költségvetés eredménye kedvezőbb lesz a folyó évinél, mert az 1899. évben a remélhető bevételekből nagyobb összeget lehet az alaptőkéhez csatolni.“

Az igazgató-választmány a jelentésnek a számadások megvizsgálására vonatkozó részét tudomásul veszi, de azzal a megjegyzéssel, hogy az erdészeti ponyvafüzetek irói tiszteletdijai jövőre nem az Erdészeti Lapok irói tiszteletdijai között, hanem a rendkivüli kiadások XIX. rovata alatt számolandók el.

Ezzel az észrevétellel a bizottságnak a felmentvény megadására vonakozó javaslatát elfogadja s felkéri az elnökséget, hogy a bizottsági jelentést a választmány nevében a közgyülés elé terjessze.

Azután tételenként tárgyalás alá veszi a bizottságnak az 1899.

évi költségvetésről készitett tervezetét s azt módositás nélkül szintén elfogadja.

IV. Olvastatik Péch Dezső m. kir. erdőmester inditványa, melyben egy tiszteletbeli elnök választását ajánlja.

Az igazgató-választmány tekintettel az alapszabályokra, melyek ezt kizárják, az inditványt nem vehette tárgyalás alá.

V. A titkár bemutatja Krajcsovics Béla kir. erdőfelügyelőnek és Kócsy János m. kir. erdőmesternek, mint a Sepsi-Szent-Györgyre kitűzött idei közgyülés ügyvezetőinek a közgyülés napirendjéről készitett következő tervezetét:

Közgyülés Szepsi-Szt.-Györgyön 1898. évben. Aug. 22-én hétfőn d. e. 10 óra 25 p. és d. u. 4 óra 16 perczkor érkezés a Brassó felől jövő vonatokkal, elszállásolás és estve 8 órakor ismerkedés a központi szálló kerthelyiségében.

Aug. 23-án kedden reggel 9 órakor a közgyülés megkezdése a városháza disztermében; d. u. 2 órakor közebéd a Nagy József-féle kerthelyiségben; d. u. 5 órától kezdve az árvafiu-szeretetház, szövőgyár, szivargyár, esetleg a méntelepek, s egyéb közintézetek megtekintése; estve 9 órakor tánczmulatság a központi szálló kerthelyiségében.

Aug. 24-én szerdán reggel 7 órakor indulás Szepsi-Szt.-Györgyről különvonaton Kovásznára, onnan az iparvasuton $9^1/_2$ órakor a gyulafalvi fürésztelepekre és folytatólag az iparvasuton utazva az összes szállitási berendezések, fürésztelepek, telitőgyár, siklók és egyéb látnivalók megtekintése. 12 órakor Kommandó fürésztelepen a közgyülés folytatása és bezárása. D. u. 2 órakor közös ebéd Kommandón; 5 órakor indulás vissza és 8 órakor megérkezés Kovásznára, itt elszállásolás után közös vacsora az Ürmössy-féle fürdő-vendéglőben.

Aug. 25-én csütörtökön reggel Kovásznáról kirándulás részint kocsin a Bálványos-fürdő és Torjai szénsavsüritő-gyár megtekintésével Tusnád-fürdőre, részint különvonaton Predeálon át Sinajába. A kirándulások végeztével hazautazás."

Ezzel a tervezettel kapcsolatban Krajcsovics Béla jelenlevő ügyvezető bejelenti a választmánynak, hogy az előterjesztett napirendhez Sepsi-Szent-György város közönsége a város polgármesterének kijelentése szerint készséggel hozzájárul s hasonlóképpen

hozzájárul a gyulafalvai és kommandói fürésztelepek tulajdonosa is, kitől felhatalmazást nyert arra nézve, hogy az egyesületet telepeinek megszemlélésére szóbelileg addig is meghivja, mig ezt ő irásban megteheti.

Végül megjegyzi, hogy az augusztus 24-én tervezett kirándulásnak azt a részét, a hol az iparvasut alsó és felső részét sikló berendezés köti össze, a közgyülés tagjainak gyalog kell megtenni, mivel a siklón a személyszállitás el van tiltva. Az utnak ez a része mintegy $^5/_4$ órát fog igénybe venni, ezen a napon tehát a napirend betartásához valamivel több idő lesz szükséges, mint a mennyi a tervezet készitésekor számittatott.

Az igazgató-választmány az előterjesztett beható tervezetet tárgyalás után általánosságban saját részéről is elfogadja, tekintettel azonban arra, hogy a tervezet szerint Budapestről és az ország nyugati részeiből augusztus 21.-én, tehát épen azon a napon kellene a közgyülésre leutazni, a mikora Szent-István-napi közönség Budapestről nagy tömegekben visszatér, czélszerübbnek találja a közgyülés idejét két nappal későbbre halasztani s ehhez képest a napirendet ugy állapitja meg, hogy a megérkezés a tervezetben jelzett vonatokon augusztus 24.-én szerdán történjék, a közgyülés pedig 25. és 26.-án tartassék meg, illetőleg a közgyülés bezárása után tervezett kirándulások Tusnádra és Sinajába aug. 27.-én rendeztessenek.

Tekintettel továbbá arra, hogy a közgyülés második napjának programmját, főleg ha $^5/_4$ órát gyaloglásra kell számitani, alig lenne lehetséges betartani abban az esetben, ha a kirándulást ugy, miként a tervezetben foglaltatik, reggel 7 órakor Sepsi-Szent-Györgyről kellene megkezdeni, kivánatosnak jelenti ki a választmány, hogy a Sepsi-Szent-Györgyről Kovásznára való utazás ne a közgyülés második napjának reggelén, hanem már a közgyülés első napján este történjék meg, ugy, hogy a második napi kirándulás Kovásznáról ennek megfelelően korábban legyen megkezdhető. Felkéri tehát az elnökséget és az ügyvezetőt, hogy az egyesület ezen óhajtását Sepsi-Szent-György város tanácsával közölje s a mennyiben azt a város a maga részéről teljesithetőnek találja a közgyülés napirendjét, ebben az értelemben tegye közzé.

Végül a közgyülés tárgysorozatát az igazgató-választmány a következőkben állapitja meg:

1. Jelentés az egyesület müködéséről a mult évi közgyülés óta.

2. Az igazgató-választmány jelentése az 1896. évi számadások megvizsgálása és az 1899. évi költségvetés megállapitása tárgyában.

3. Elnök és egy választmányi tag választása.

4. Jelentés a Deák Ferencz irodalmi alapitvány kamataiból kiirt pályázatok eredményéről és javaslat az alapitvány 1894. évi kamatainak felhasználására nézve.

5. Emlékbeszéd gróf Tisza Lajos elhunyt egyesületi elnök fölött. (Tartja Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, akadémiai tanár).

6. Háromszék vármegye erdőgazdasági viszonyainak ismertetése. (Előadó Kócsy János m. kir. erdőmester.)

7. A Háromszék vármegyében levő erdei iparvállalatok berendezésének és üzemének ismertetése. (Előadó Sümegh Ignácz m. kir. főerdész.)

8. Inditványok az 1899. évi közgyülés tanácskozási tárgyaira nézve.

9. Inditványok az egyesület czéljainak előmozditására általában. (Az ilyen inditványok a gyülést megelőző napig az egyesület titkári hivatalához bejentendők.)

VI. A közgyülés tárgysorozatának 4. pontjával kapcsolatban a választmány elhatározza, hogy a Deák Ferencz-alapitvány 1899. évi kamatainak egy összegben valamely nagyobb szakmunka megiratása czéljából pályadijul való kitüzését nem fogja ajánlani a közgyülésnek, hanem e helyett azt a javaslatot fogja előterjeszteni, hogy az 550 frtot tevő kamatokból 300 frt három kisebb szakkérdés tárgyalására tüzessék ki jutalmul azzal a kikötéssel, hogy a jutalmazásra érdemesnek talált dolgozatok az Erdészeti Lapokban fognak közöltetni. Az évi kamatok hátralevő 250 frtnyi részét illetőleg pedig felhatalmazást fog kérni a választmány a közgyüléstől, hogy ezt az összeget az Erdészeti Lapok 1899. évi folyamában megjelenő többi legértékesebb czikkek jutalmazására fordithassa. Egyuttal Horváth Sándor, Tavi Gusztáv és Arató Gyula választmányi tagokat felkéri a választmány, hogy az elől emlitett három szakkérdésre nézve a következő választmányi ülésen javaslatot terjeszszenek elő.

VII. Schauschek Gábor egyesületi tagnak a mult évi közgyülés elé terjesztett több külön javaslatot magában foglaló inditványa tárgyában, az igazgató-választmány által véleményadásra kiküldött bizottság tagjai a következő véleményeket terjesztik elő:

Méltóságos Sóltz Gyula m. kir. országos főerdőmester és ministeri tanácsos urnak.

Budapesten.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1897. évi 1859. számu átiratával kapcsolatosan közöltetett velem a napokban Schauschek Gábor uradalmi erdésznek az Országos Erdészeti Egyesület mult évi közgyülésére beadott inditványa.

Ez inditvány tulajdonképen 10 óhajtásnak a felsorolása, de hiányzik belőle a tulajdonképeni javaslat, vagyis annak kifejezése, hogy mely lépések megtételét tartja az inditványozó szükségesnek, amaz óhajtások megvalósitására.

Ennek folytán, mint az inditvány ügyében véleményezés végett kiküldött bizottság egyik tagja, csak ama 10 óhajtással szemben elfoglalt álláspontomat kivánom az alábbiakban Méltóságoddal közölni.

1. Schauschek G. tagtárs szükségesnek tartja, hogy az akadémián az év határai kellő ünnepélyességgel jelöltessenek.

Ez a közelebbi években, különösen az erdőakadémia hallgatóira nézve megtörtént, ha nem is oly hivatalos alakban, mint az egyetemen szokás. A fiatalságnak a magyar hymnuszszal megnyitott ismerkedő estélyén, minden év elején komoly szavu köszöntőt intézett az igazgató vagy aligazgató a fiatalsághoz.

Az év végén a vizsgák megkezdése előtt pedig az erdőakadémia egyik termében a szakelnök szolgált a világba kilépőknek épugy, mint a visszamaradóknak komoly tanácsokkal. Végre ily bucsuztató ünnepélyül szolgál a minden év juniusa végén Kisiblyén megtartott főlövészet is, melyen a tanárok az akadémiai ifjusághoz, különösen pedig a távozóban levő harmad- (illetőleg negyed-) éves erdészekhez intéznek buzditó szózatot. Hogy vajjon ezek a kedélyes környezet hatása alatt tartott fogadó és bucsuztató beszédek megfelelnek-e az inditványozó felfogásának, azt nem tudom.

Ha azonban a két év alatt felépülő uj akadémiai épület készen lesz, annak aulájában valószinőleg oly alakban fognak a megnyitó és záró ünnepélyek megtartatni, amilyen — ugy hiszem — az inditványtevő lelki szemei előtt lebeg.

Miután tehát ez ügyben akadémiánk erdészeti ágának tanárai eddig is megtették azt, amit körülményeikhez képest czélra vezetőnek találtak s azt a változó viszonyok szerint ezután is fogják fejleszteni: ugy hiszem ez irányban az akadémiánál lépéseket tenni felesleges.

2. Adjon ki az akadémia a lefolyt évről szóló értesitőt. Ez 1896-tól fogva meg is történik. Igaz, hogy csak azoknak küldik meg, akik kérik, akik tájékozást akarnak maguknak szerezni az akadémia viszonyairól. Hogy ismertetés végett a napilapoknak is megküldessék, az semmi akadályba sem ütközik.

E helyett talán megfelelőbb volna inditványozó szempontjából, hogy a napilapokban többször közöltessenek czikkek a selmeczi akadémia viszonyairól. (Ebben azonban nagyon óvatosnak kellene lenni, mert könnyen tultermelés állhatna be a végzett hallgatók számában, amint volt is ez erdészeti akadémián s van ma a bányászati akadémián.)

Ez pedig nem kis baj. Egyébiránt a helybeli két lapban elég sürün jelennek meg az akadémiát illető illető czikkek s azokból a napilapok is átvehetik, ha akarják.

3. Vétessenek fel az előadandó tárgyak közé a községekről szóló és mezőgazdasági törvények. Ezt helyesnek tartom, sőt hozzáteszem még a vizjogot és a közigazgatás szervezetének ismertetését is. Mindezeket az erdészeti, vadászati és urbéri törvényekkel együtt hetenkint 3 órai előadással be lehet illeszteni a harmad éves erdészek tantárgyai közé. (Viszonyaink szerint az előadásokkal egy erre alkalmas ügyvédet lehetne megbizni a szokásos docensi tiszteletdijjal.)

4. A közegészségtan az első segélylyel kibővitve tétessék az erdészeknek kötelező tantárgygyá. Ezt helyeslem és mivel a tárgy ugyis előadatik, az inditvány elfogadása nehézséggel nem jár.

5. Nyujtassék az akadémiai hallgatóknak több alkalom a *szakbeli önképzésre*, mire nézve nem volna fölösleges néhány pályázat kiirása stb.

Az önképzésre nézve a könyvtár a hallgatók rendelkezésére áll; de mivel előadásokkal, rajz- és gyakorlati órákkal ugy is majd minden idejük el van foglalva, nem lehet tőlük többet kivánni, minthogy kevés szabadidejüket az előadások átolvasására, illetőleg földolgozására forditsák. Ennélfogva a könyvtárt alig vehetik igénybe. Hogy pedig ezenkivül pályázattal szakbeli dolgozatok irására kitüzött feladatok megoldására buzditassanak: ezt egyenesen hiába valónak sőt károsnak tartanám. Ily önálló munkálkodást csak attól lehet várni, aki a tanultakat már meg is emésztette és kellő gyakorlat által már assimilálta is. Az inditvány megvalósitása csak idő- és munkafecsérlés volna.

6. Az államvizsga legyen nyilvános.

Nagyon megfontolandó kérdés. Ugy hiszem azonban, hogy nehézségeit, akadályait, következményeit irásban tárgyalni nem volna helyes. Azért itt ettől annyival is inkább elállok, mert a véleményező bizottság elnökének nézetét e tekintetben a legkompetensebbnek tartom.

7. Az eredmény az államvizsgát letévőknek közvetetlen a vizsga után adassék tudtokra. Ezt ugy értem, hogy mindennap kihirdettessék a vizsgázottak előtt a vizsga eredménye. Ez természetesen csak a napi szóbeli vizsga befejezését követő rövid tanácskozás után történhetnék meg.

Részemről ezt helyesnek s a vizsgázottakra nézve igen előnyösnek tartom.

8. A „sub auspiciis regis“ promoveálás behozatalát nem tartom czélszerünek.

Különben is először a doktori diplomát kellene behozni.

Ez inditványt nem tehetem magamévá.

9. Az államvizsgázottak névsora közöltessék az Erdészeti Lapokban, az Erdészeti Zsebnaptárban pedig vétessenek fel a m. kir. Felmérési Felügyelőségeknél és Államvasutaknál alkalmazott okleveles erdészek.

Az inditvány első részéhez azon módositást csatolom, hogy csak azon államvizsgázottak nevei közöltessenek az Erd. Lapokban, kik bizonyitványt kapnak, kiemelve azok között azokat, akik „jeles“ osztályzatot nyertek.

Az inditvány második része semmi akadályba sem ütközik,

amennyiben az illetők neveiket az Erd. Zzebnaptár szerkesztőségének bejelentik.

10. *Egy magyar erdészeti ismerettár* (encyclopaedia) szerkesztése.

Azt hiszem, hogy betüsoros encyclopaediát ért alatta az inditványozó, milyen pl. németben a Dombrowszky-é és a Fürst-é. Végül azt is mondja inditványozó, hogy ezt egy müszótár készitésével elodázni nem lehet.

Nekem e tekintetben más véleményem van. Ugyanis egy teljes és terjedelmes betüsoros encyclopaedia számára az időt még elérkezettnek nem tartom. Sok tekintetből nem.

Hanem e helyett igenis szükségesnek s immár elodázhatatlannak tartom egy teljes erdészeti müszótár kiadását, melyben nemcsak a müszavak német és franczia kifejezései lennének benne, hanem az azokhoz kötött fogalom bőven és világosan kifejtve, sőt illusztrálva lenne, olyformán, mint a Pallas Nagy-Lexikonában.

Részemről nem látom be egy ily munka halogatásának okait és szerkesztésének nehézségeit.

Ezekben tartottam kötelességemnek nézeteimet az inditványban kifejezett óhajokkal szemben Méltóságoddal közölni; az Országos Erdészeti Egyesület tisztelt választmányára bizván az azok megvalósitására czélszerünek mutatkozó lépéseknek megállapitását.

Selmeczbánya, 1898. április 12.

Fekete Lajos.

II.

Tekintetes Igazgató-választmány!

Schauschek Gábor egyesületi tagnak a mult évi közgyülésen bejelentett inditványa a folyó évi január hó 30-án tartott igazgatóválasztmányi ülés határozatából véleményezés végett három tagu bizottságnak adatván ki, alulirottak, mint a bizottság tagjai, mindenekelőtt tisztelettel bejelentjük, hogy bizottságunk közös tárgyalásra össze nem jöhetett, hanem a bizottság egyik tagja, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos, ak. tanár ur saját véleményét irásba foglalva terjesztette elő.

A magunk részéről ezt az irásba foglalt véleményt, melyet eredetiben ide mellékelünk, egész terjedelmében magunkévá tesz-

szük; — tekintettel azonban arra, hogy ez a vélemény inditványtevőnek valamennyi javaslatát ki nem meriti, pótlásképen a következő megjegyzéseinket kell hozzáfüznünk.

Igy inditványtévőnek az erdészeti államvizsga egész teljességében való nyilvánossá tételére vonatkozó javaslatára nézve pótlólag tisztelettel kijelentjük, hogy véleményünk szerént a nyilvánosságnak az a mértéke, melyről az államvizsgára vonatkozó rendeletben gondoskodva van, a mi viszonyaink között a kívánalmaknak egészen megfelel s ennélfogva a szabályrendeletnek módositását mellőzendőnek tartjuk.

Tisztelettel megemlitjük továbbá, hogy inditványtevő a „sub auspiciis regis — promoveálás" intézménye mellett egyszersmind azt is javaslatba hozta, hogy az államvizsgázottaktól általában véve „szakbeli eskü vagy fogadalom vétessék"; amire nézve a Fekete Lajos bizottsági tag ur véleményének 8. pontjában foglaltakat azzal a kijelentéssel toldjuk meg, hogy a javaslatba hozott szakbeli eskü vagy fogadalom vételét annál inkább mellőzhetőnek tartjuk, a mennyiben azt nézetünk szerént az erdőtörvény 38. §-ában meghatározott hatósági eskü egészen pótolja.

Végül tisztelettel javaslatba hozzuk, hogy mivel az erdőgazdaságot érintő törvényeknek az erdészeti akadémián való előadása, továbbá a közegészségtan kötelező tantárgygyá tétele tekintetében, valamint az államvizsga-eredmények kihirdetés-módjának megváltoztatását illetőleg rendelkezni a földmivelésügyi m. kir. minister ur van hivatva, a szóban levő kérdésekre nézve az egyesület részéről a földmivelésügyi minister urhoz felterjesztés intéztessék.

Budapesten 1898. évi május hó 16-án.

Arató Gyula. *Sóltz Gyula.*

Az igazgató-választmány az előterjesztett véleményeket Schauschek Gábor inditványai körül csupán kettőt jelent ki figyelembe vehetőnek s illetve olyannak, melynek megvalósitása érdekében az egyesület lépéseket tehet.

Nevezetesen méltányos kivánságnak tartja a maga részéről is azt, hogy az erdészeti államvizsgák eredményei az érdekelteknek a vizsga napján kihirdettessenek s ennélfogva elhatározza, hogy ilyen

értelemben a földmivelésügyi minister urhoz felterjesztést fog intézni.

Helyesnek tartja továbbá azt is, hogy a selmeczi akadémián az erdészeti, vadászati és mezőgazdasági törvényekkel kapcsolatosan a közigazgatási jognak az a része, melynek ismerete az erdészeti szolgálat szempontjából szükséges, előadassék.

Ennek érdekében tehát az egyesület szintén feliratot fog intézni a földmivelésügyi minister urhoz.

VIII. Székely György alapitó tegnap a mult évi közgyülés elé terjesztett azon inditványa tárgyában, hogy a selmeczi erdőakadémián a szőlőtelepités és a szőlőkezelés is szakszerüen tanittassék, Lászlóffy Gábor, Szőnyey István és Vadas Jenő választmányi tagok a következő véleményt terjesztik az igazgató-választmány elé:

Vélemény,

„A szőllőtelepités- és kezelésnek" a selmeczbányai erdészeti akadémián való szakszerü és kötelező tanitása iránt Székely György urad. erdőmester ur részéről az „Országos Erdészeti Egyesület" 1897. évi közgyüléséhez benyujtott javaslata fölött.

Az Országos Erdészeti egyesület t. igazgató-választmányának megbizásából van szerencsénk a szőllőnevelés- és kezelésnek a selmeczbányai erdészeti akedémián való szakszerü és kötelező tanitása iránt, Székely György urad. erdőmester részéről beadott javaslat fölött véleményünket a következőkben összefoglalni.

Szem előtt tartva azt az igazságot, hogy mennél tágasabb ismeretkörrel, változatosabb és alaposabb szakképzettséggel lép ki az ifju az életbe, annál biztosabb a jövője s pályáján való boldogulása, teljes méltányolást érdemel Székely György javaslata, mert nemes intenczióval s önzetlen buzgósággal, az erdészeti pályára lépő fiatalság ismeretkörének fejlesztését czélozza. Mindennek daczára a javaslat figyelembe vételét s elfogadását nem javasolhatjuk, még pedig a következő okokból.

Másként kell elbirálni azt az esetet, amidőn az ismeretek bővitése és fejlesztése a gyakorlati élet terén *esetleg fölmerülhető, kivételes körülmények folytán válik egyesekre nézve kikerülhetetlenül szükségessé*; és más elbirálás alá veendő ama kérdés, hogy vajjon

czélszerü-, *kivihető-* és okvetetlenül szükséges-e, ily kivételes s különben is ritka esetekre való tekintettel, valamely szakintézeten oly ismeretek kötelező tanitását és elsajátitását is kivánni, melyek — habár részben rokon szakhoz tartozók — de szorosan véve nem hivatásszerüek s melyeknek elsajátitása többekre nézve nagyobb megterheltetés volna, sőt esetleg egyeseket a tulajdonképpeni szakismeretek alapos elsajátitásában könnyen akadályozhatna is.

Ezt az utóbbi körülményt kizártnak tekinteni nem szabad, mert ismeretes tény az, hogy az erdészeti akadémián az erdészeti szakismereteken kivül a szakunkkal rokon ágak ismeretei, hol kiterjedtebb, hol korlátoltabb keretben, de már is annyi változatosságban és a lényeg rovására oly különböző irányban adatnak elő, hogy a hallgatóság, — ha mindeme kötelezettségeinek egyenkint pontosan és lelkiismeretesen óhajt megfelelni, a jelenlegi 3 éves tanrendszer — s az ebbe illesztett előadási- és gyakorlati órák alatt, ujabb szakismeretek elsajátitásában, sem szabad idővel, de kellő fizikai erővel sem rendelkezik.

Fölöslegessé teszi véleményünk szerint a javaslat elfogadását főképp ama körülmény, hogy elenyésző csekély azoknak a száma, akik mint erdőtisztek kényszeritve vannak az erdészeti foglalkozáson kivül szőlőmüveléssel is foglalkozni. Minthogy ezek a kevesen is, ily kivételes helyzetükben mindig elegendő szabad idővel rendelkeznek, hogy a közvetetlenül gondozásukra bizott szőllőtelep kezeléséhez szükséges ismereteket *gyakorlatilag* is (ami Selmeczbányán egyátalában nem lehetséges) elsajátithassák, nyilvánvaló, hogy szükség esetében könnyen s *alaposan* juttathatnak az ezen a téren megkivántató ismeretek birtokába. Ezért tehát teljesen fölösleges volna a szőllőmüvelést az akadémián általánosan kötelező tantárgy gyanánt, megfelelő idő s gyakorlati tér (szőlőtelep) hiányában csakis rövid s bármely szőlőmüvelési kátéban feltalálható kivonatban, elméletileg előadni.

Szönyey István. *Vadas Jenő.* *Lászlóffy Gábor.*

Az igazgató-választmány a kiküldött bizottság véleményét magáévá teszi s jelentését a folyó évi közgyülésnek az évi jelentés keretében ily értelemben teszi meg.

IX. Az Országos magyar gazdasági egyesület a fogyasztási adók reformálása érdekében tett lépésének támogatása czéljából a következő megkeresést intézi egyesületünkhez:

Tekintetes Elnökség.

1870/1898. sz. — Sulyos teherként nehezednek a fogyasztási adók az ország lakossága minden rétegének vállaira, de leginkább érzik ennek sulyát a főváros lakosai, főleg pedig ezeknek szegényebb néposztályai, mert itt vannak azok a legmagasabban megszabva.

A fogyasztási adókat a legméltánytalanabb adónemnek kell tartanunk, amennyiben általánosságban a fogyasztók megélhetését nehezitik meg, de legelsősorban a nyerstermelőket sujtják, akiknek az azokból származó terhek legnagyobb részét viselniök kell.

Ezek az okok eredményezték, hogy Európa-szerte mozgalom indult meg a fogyasztási adók teljes eltörlése, vagy legalább nagyobbmérvü csökkentése érdekében.

Minálunk ezirányban még nagyobb akczió nem indittatott, habár az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ már többizben foglalt állást a mindennapi fogyasztási czikkekre kivetett adók eltörlése mellett, sajnos, mindezideig minden eredmény nélkül.

Egyesületünk legutóbb ismét foglalkozott a fogyasztási adók reformálásának kérdésével s elhatározta, hogy a kormánynál a mindennapi élelmi czikkekre kivetett fogyasztási adóknak eltörlését, vagy legalább számbavehető mérséklését kérelmezni fogja indokolt fölterjesztésben és e kérelemnek támogatására fölkérni határozta az érdekelt szaktestületeket, köztük a Tekintetes Elnökség bölcs vezetése alatt álló „Országos Erdészeti Egyesület“-et is.

Nem akarjuk részletesen indokolni a mindennapi élelmi czikkekre kivetett fogyasztási adók indokolatlan magasságát, hanem a Tekintetes Elnökség b. figyelmét csupán a vad és vadszárnyasokra kivetett fogyasztási adók felettébb magas voltára akarjuk fölhivni és kimutatni, hogy az ezen czikkekre kivetett fogyasztási adók tulmagas volta a vadnak kellő értékesitését és forgalombahozatalát mily nagy mértékben gátolja.

Nézetünk szerint a vad és vadszárnyasok ma már nem tekinthetők luxus-czikkeknek, amelyek csupán a vagyonosabb osztály

fogyasztására alkalmasak, hanem hivatva volnának a kevésbé vagyonos néposztály élelmezésénél is szerepet játszani.

A vadászati törvény életbeléptetése óta elszaporodott vadállományunkban nagy nemzetgazdagági vagyont birunk, amelyet a közfogyasztás alá való bocsájtással előnyösen értékesiteni kellene.

Ámde éppen ott, ahol ezen fogyasztási czikkek nagyobbmérvü fogyasztására számitani lehetne, a székesfővárosban, a magas adótétel gátolja ezen fogyasztási czikkeknek forgalomba hozatalát, amint ezt számszerü adatokkal bátorkodunk bizonyitani.

Értékükhöz viszonyitva a vad és vadszárnyasok felettébb magas fogyasztási adóval vannak terhelve. Igy pl. a szarvashus értékének 7·15—14·3%-áig van fogyasztási adóval terhelve, a dámvad pedig értékének 30—37%-át fizeti fogyasztási adó czimén.

A vaddisznóra értékének 3—18%-áig terjedő fogyasztási adó van kiróva; mig az őz értékének 36%-át kitevő fogyasztási adót fizet.

A vadfélék közül a nyul, amely a vidéki piaczokon olcsóságánál fogva a szarvasmarha vagy egyéb állatok husát pótolja, a fővárosban alig megszerezhető, mert értékének 17—40%-a terheli fogyasztási adó czimén.

A fáczán, amelynek nagyban való tenyésztésével Magyarországon ma már sok helyütt foglalkoznak, értékének 33·3%-át kitevő fogyasztási adóval van terhelve, ami annak forgalomba hozatalát és általánosan való elterjedését felettébb megnehezíti.

A vadszárnyasokra kirótt fogyasztási adó az előbbiekben jelzett magasságu %-okban van szintén megállapitva, ugy, hogy ezek nagyobbmérvü forgalomba hozatala a fővárosban e miatt szintén meg van nehezitve.

Ezen adatoknak helyességéről a Tekintetes Elnökség igen könnyen szerezhet meggyőződést a székesfővárosi Vásárcsarnok Igazgatóságánál, amely nekünk is rendelkezésünkre bocsájtotta ezen adatokat.

Meg vagyunk győződve, hogy a Tekintetes Elnökség a vad és vadszárnyasok előnyösebb értékesitése és nagyobbmérvü forgalomba hozatalának érdekében szintén kivánatosnak és óhajtandónak tartja a fogyasztási adók mérséklését és nemcsak helyesli, hogy az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület“ a fogyasztási adók reformálása érdekében memorandumot terjesztett föl a pénz-

ügyi kormányhoz, kérve a tulmagasan megállapitott fogyasztási adók helyesebb kulcs szerint való kivetését, hanem kegyes lesz e fölterjesztésünket a maga részéről is pártolni.

Ezen föltevésünkben azon tiszteletteljes kérelemmel van szerencsénk a Tekintetes Elnökséghez fordulni, méltóztassék az „Országos Erdészeti Egyesület" nevében a vad és vadszárnyasokra kivetett fogyasztási adók teljes eltörlése czéljából a maga részéről is fölterjesztést intézni a pénzügyi kormányhoz, annyival is inkább, miután a fogyasztási czikkekre az egész országban egyedül Budapest székesfővárosra van fogyaztási adó kiróva.

Tiszteletteljes kérelmünk teljesitését kérve, vagyunk

Budapesten, 1898-ik évi május hó 4-én.

Kiváló tisztelettel

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület" nevében:

Forster Géza,	*Gróf Dessewffy Aurél,*	*Rubinek Gyula,*
igazgató.	elnök.	ügyvezető titkár.

Az igazgató-választmány az átiratban foglaltakat a maga részéről is helyesli s ehhez képest elhatározza, hogy a vadra és a szárnyas vadra kivetett fogyasztási adónak teljes eltörlése iránt, vagy ha ez kieszközölhető nem volna, a kivetett fogyasztási adóknak mérséklése iránt a pénzügyi minister urhoz felirat intéztessék.

X. Gabnay Ferencz alapitó tag kéri a választmányt, hogy a m. kir. erdőőri szakiskolák számára irt mennyiségtanát (számtant és mértant) megbiráltatni s kedvező birálat esetében az egyesület valamelyik alapitványa javára kiadatni szivesked nék.

Ő, mint szerző minden tiszteletdijról lemond s csupán 20 példányt kér munkájából a maga részére.

Az igazgató-választmány Gabnay kéziratát ugyanannak a bizottságnak rendeli kiadni, a melynek Béky Albert hasonló tárgyu munkája megbirálás végett a mult évi október hó 30.-án tartott ülésből kiadatott.

XI. Matter Rezső uradalmi erdész (Trencsén-Makón) bemutatja „A Róka mérgezésről" irt munkáját, melyet eredetileg német nyelven irt meg s magyarra Matter János által fordittatott. Egyszersmind hivatkozik a földmivelésügyi ministerium 80.988/1896. számu

leiratára, melyben értesiti Trencsén vármegye törvényhatóságát, hogy a szóbanforgó füzetre a kincstári erdőhatóságok, a selmeczi erdőakadémia és az erdőőri szakiskolák figyelmét felhivta. Ezek alapján Matter azt a kérést intézi az egyesülethez, hogy füzetkéjét az erdészeti köröknek megrendelés végett a maga részéről is ajánlani sziveskedjék.

Az igazgató-választmány mielőtt a kérelem érdemében határozna, a bemutatott füzetet Csik Imre, Csiby Lőrincz és Kallina Károly egyesületi tagoknak adja ki véleményadás végett.

XII. A földmivelésügyi minister ur megküldi a m. kir. kisérleti állomások szabályzatát. Tudomásul vétetik azzal, hogy a szabályzat már közöltetett az Erdészeti Lapok ez évi III. füzetében.

XIII. Fekete Lajos és dr. Mágótsy Dietz Sándor társszerzők kérik, hogy az Erdészeti növénytan I. és II. része a selmeczi erdészeti akadémia hallgatóinak Fekete Lajos tanár nyugtájára, a budapesti hallgatóknak pedig dr. Mágótsy Dietz Sándor egyetemi tanár nyugtájára az országos erdészeti egyesület tagjai számára megállapitott kedvezményes árban szolgáltassék ki.

Ugyanők utólagosan ezt a kedvezményt a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet tanulóira is kiterjeszteni kérik.

Az igazgató-választmány a kérelmet teljesiti.

XIV. A titkár jelenti, hogy a Jöerges A. özvegye és fia czég a vele kötött szerződés értelmében az Erdészeti épitéstan első három kinyomott ivét már bemutatta, s hogy a bemutott ivek a szerződésnek megfelelően vannak kiállitva. Jelenti továbbá, hogy Fekete Lajos főerdőtanácsosnak az erdők rendszeres kihasználását tárgyaló népszerü munkájából az első füzet rövid idő alatt kikerül a sajtó alul, ugy hogy az Erdészeti Lapok V. füzetéhez mellékelve szétküldhető lesz. Munkában van ezenkivül a második füzet is, mely az Erdészeti Lapok VI. füzetével lesz szétküldhető, sőt a Pátria nyomda munkába vette s rövid idő alatt elkésziti a 3. füzetet is, kijelentvén, hogy a nyomdai költségek megtérítésére a övő évig várni fog.

Végül jelenti a titkár, hogy remélhetőleg ebben a hónapban az Erdészeti Rendeletek Tára 1897. évi folyama is el fog készülni.

Tudomásul szolgál.

XV. A titkár jelenti, hogy Zivuska Jenő és Janovitzky Béla

selmeczi akadémiai hallgatók a folyó tanév első félévének végén vizsgáikat sikeresen letették s ennek folytán ösztöndijak a második félévre is folyósittattak.

Megemliti egyszersmind, hogy Zivuska Jenő ez év julius havában teljesen befejezi tanulmányait s igy ösztöndijára az alapszabályok 109. §-a értelmében f. évi junius hóban pályázat lesz hirdetendő.

Az igazgató-választmány e jelentést tudomásul véve, a jelenleg Zivuska által élvezett 300 frtos ösztöndijnak pályázat alá bocsátását elrendeli.

XVI. A titkár jelenti, hogy a földmivelésügyi minister ur egyesület kiállitási diszoklevelét megküldte.

Tudomásul vétetik.

XVII. A titkár megemlitvén, hogy a folyó évi költségvetésbe rendkivüli kiadások czimén 1300 frt vétetett fel abból a czélból, hogy az egyesület székházának utczai és udvari falai, melyeknek festése és helyenkint vakolata is megrongálódott, kitataroztassanak. Felhatalmazást kér tehát arra, hogy a javitások foganatositása iránt a nyári hónapokban, midőn a lakók nagy része távol van, intézkedhessék. Végül bemutatja Szlovatsek J. szobafestő ajánlatát, melyben nevezett a szóbanforgó munkákat 1115 frtért elvállalni hajlandónak nyilatkozik.

Az igazgató-választmány a jelentés alapján felhatalmazza a titkárt, hogy a szükséges javitási munkálatokat az ajánlatban foglalt összeg erejéig belátása szerint foganatosittassa. Tekintettel azonban arra, hogy a székház lábazati falazatának párkányszerüen kiképzett része, mely vakolatból készült, tapasztalat szerint folytonos rongálásnak van kitéve, felhivja egyszersmind a titkárt, hogy a szóbanforgó vakolatból készült párkányszerü lábazati falazatnak faragott kövel való kicserélése tekintetében a költségekre nézve tájékozást szerezzen, ugy, hogy ha az az átalakitás kivihetőnek és czélszerünek bizonyul, a szükséges összegnek a jövő évi, vagy azutáni költségvetésbe való felvétele iránt a választmány idejében intézkedhessék.

XVIII. A titkár jelenti, hogy a földmivelésügyi ministerium vizrajzi osztálya az 1. sz. lakás bérletét f. évi november 1.-ére,

Herczfelder Dezső pedig a 8. számu lakás bérletét augusztus elsejére felmondták.

Az igazgató-választmány a felmondásokat tudomásul véve, az 1. számu lakosztály bérét, mely a lakbérek utolsó szabályozása alkalmával érintetlenül hagyatott, 1200 frtban állapitja meg, egyidejüleg azonban felhatalmazza a titkárt, hogy a bérbeadás iránt a viszonyokhoz képest mindkét lakosztályt illetőleg belátása szerint intézkedhessék.

XIX. A titkár bemutatja azoknak az egyesületi tagoknak a folyamodványait, akik hátrálékos tagsági dijaiknak részletekben való törlesztését és az egyesület ügyvédje által ellenük inditott peres eljárásnak megszüntetését kérik. Egyszersmind bemutatja Gönczy István folyamodványát, melyben nevét az egyesületi tagok sorából töröltetni s magát a további tagsági kötelezettségek alul felmentetni kéri.

Végül jelenti, hogy dr. Darányi Gyula egyesületi ügyvéd véleménye szerint a néhai Szalay Sándor által tett alapitvány törlesztetlen részének és az alapitvány hátrálékos kamatainak megfizetése az alapitó özvegyétől nem követelhető.

Az igazgató-választmány a beterjesztett kérelmek alapján megengedi, hogy tagságidij hátralékaikat: Id. Belházy Gyula havi 4 frtos részletekben, Gere András havi 2 frtos részletekben, Glosz Alajos havi 3 frtos részletekben, Müller Henrik havi 3 frtos részletekben, Podivinszky János havi 5 frtos részletekben, Zwickelsdorfer János havi 3 frtos részletekben, Vály Ferencz havi 2 frtos részletekben, Fejér Kálmán havi 2 frtos részletekben, Vozdánszky József havi 6 frtos részletekben, Sailer György f. évi julius 15.-én és nov. 15.-én beküldendő 33 frtos részletekben, Mayer József havi 4 frtos részletekben, Czermann Sándor f. évi junius végén és szeptember végén beküldendő 27 frt 50 kros részletekben, Csomor Mihály havi 11 frtos részletekben és Egyed Miklós havi 8 frtos részletekben törleszthessék. Kimondja azonban a választmány, hogy a nevezettek az eddig felmerült perköltségeket is megtériteni tartoznak, továbbá, hogy abban az esetben, ha a megállapitott részletek beküldését elmulasztják, ellenük az eljárás ismét megindítandó lesz.

Gönczi István kérelmét a választmány tekintettel arra, hogy 5 éves tagsági évköre csak 1899. végén jár le, nem teljesitheti.

Végül a néhai Szalay Sándor által tett alapitvány kérdésében dr. Darányi Gyula véleménye alapján elhatározza, hogy ezen alapitvány hátralévő részének és hátrálékos kamatainak leirását fogja a közgyülésnek javasolni.

XX. A megelőző választmányi ülés óta a következő rendkivüli befizetések történtek:

Készpénz-alapitvány czimén fizetett a zágrábi kir. erdőigazgatóság 200 frtot.

Kötvényben tett alapitványaik törlesztésére befizettek: Ruttkay Géza 20 frtot, Rozinszky Béla 92 frtot, Mölczer Gyula 60 frtot, dr. Bedő Albert néh. Klein Ödön helyett 10 frtot, Janotka József 5 frtot, özv. Halbauer Istvánné 49 frtot, Székely Adolf 60 frtot, Budapest székes-főváros 200 frtot.

A Wagner Károly-alapitvány javára befizettek: Soóvári erdőhivatal rendbirságból 4 frt 95 krt, Márton Sándor gyüjtésből 9 frtot, Förster Gyula 6 frtot, Ercsényi Béla Jony Ottótól rendelt famagvak árából 14 frt 78 krt.

A gr. Tisza Lajos-alapitvány javára befizetett: Tavassy Lajos egy erdőőr rendbirságából 5 frtot.

A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyező alapitvány javára befizettek: Lange Pál egy erdőőr rendbirságából 2 frtot, Tirts Rezső Szmikk Gábor erdészindulójáért és Jósziv keringőjeért 1 frt 50 krt, Hibbján János 8 frt 40 krt, Budatini erdőgondnokság egy erdőőr rendbirságából 1 frt 95 krt.

Tudomásul vétetik.

XXI. Gruber Károly egyesületi tag a következő inditványt terjeszti az igazgató-választmány elé:

Az Orsz. Erd. Egyesület tek. igazgató-választmányának Budapest.

Minden, hazánk erdészetét érdeklődő örömmel vesz tudomást arról a nagy haladásról, melyet egyesületünk a szakirodalom fejlesztésében, erdészeti ismeretek terjesztésében, a magas kormánynak és az egyes erdőbirtokosoknak szakbeli tanácscsal való szolgálásban tett és nagy tevékenységéről, melyet minduntalan kifejt, de annál feltünőbb azon körülmény, hogy több százezer forintra rugó vagyonnal biró egyesületünk segélyezési ügye oly kifejlődtelen, oly tulszerény; s azért bátorkodom erre igénytelen soraimmal a tekintetes választmány becses figyelmét felhivni.

Az Orsz. Erd. Egyesület 1897. évi deczember 19-én tartott közgyülése alkalmával felolvasott titkári jelentés szerint törzsvagyonunk egy év alatt 11,110 forinttal gyarapodott, mindamellett a segélyezésre szánt alapitványokhoz csak 1075 frt 02 kr. csatoltatott, a mi annyit jelent, hogy az 1898. évben körülbelül 43 frttal fog emelkedni azon összeg, mely az özvegyek és árvák segélyezésére fordithatö, holott az 1897. évben 9 özvegy és 11 árva kérvényeivel elutasittatott, „*mert jótékony alapitványaink elégtelennek bizonyultak arra, hogy kamataiból minden méltányos igényt ki lehesser elégiteni.*“

Appellálok tehát a tekintetes igazgató-választmány nagyérdemü tagjainak emberbaráti érzelmeire, tisztelettel kérvén, méltóztassanak a közgyülés elé olyan javaslatot felterjeszteni, mely szerint az egyesület alapszabályai ezen értelemben módosittassanak:

1. hogy a jótékony alapitványokhoz minden jövő pénztári felesleg csatoltassék, mert ezáltal az egyesület néhány év alatt egyrészt abban a helyzetben lesz, hogy minden méltányos igényt kielégithessen, másrészt valóban és hathatósan segédkezhetnök is a rászorultakat, ha továbbra elhatároztatnék:

2. hogy idővel egy özvegynek évenkint nyujtandó segély legalább 120 frt,

3. egy árvának évenkinti segély legalább 60 frt,

4. egy erdőtisztnek évenkinti segély legalább 240 frt,

5. egy erdő-altisztnek évenkinti segély legalább 120 frt legyen.

Egyuttal bátorkodom még a következőket javaslatba hozni:

a) hogy a rendes tagok által évenkint fizetendő tagdij 6 frtra szállittassék le, mert ez az összlet felel meg egy százötven frtnyi alapítvány jelenlegi kamatozásának;

b) hogy az egyesület a m. kir. postatakarékpénztárral üzleti összeköttetésbe lépjen és lehetővé tegye, hogy a tagok által fizetendő pénzösszletek chequek segitségével fizettethessenek;

c) hogy a naptárak szétküldése ne történjék ajánlottan, hanem csak bérmentve, ugy, mint sok más könyv küldetik a postával a nélkül, hogy veszendőbe menne. Évenkint rendesen 3—4 külföldi erdészeti naptár érkezik egyszerüen bélyegezve — utánvétel nélkül — és el nem fogadás esetében egyszerüen visszaküldetnek. Ha a külföldi küldeményeket hüségesen szállitja a m. kir. posta, miért

kell az erdészeti egyesület kiadóhivatalának kételkedni benne, mert csak fel nem tehető, hogy a megrendelők közt volna olyan is, a ki a naptár megérkezését eltagadná.

Kiváló tisztelettel maradtam Csütörtökhely 1898. április hó 25-én, a Tekintetes igazgató-választmánynak kész szolgája

Gruber Károly, az Orsz. Erd. Egy. rendes tagja.

Az igazgató-választmány komoly megfontolás után kijelenti, hogy az inditványnyal nem ért egyet s ennélfogva nem érzi magát indittatva arra, hogy a közgyülésnek az alapszabályok oly értelmü módositását javasolja, a mint azt az inditványozó inditványának 1—5. pontjaiban javasolja. Annál kevésbé határozhatja el erre magát a választmány, mert a segélyezés nem képezi az Országos Erdészeti Egyesület kizárólagos czélját, melynek előmozditása édekében minden más erdészeti czélt háttérbe lehetne szoritani.

Hasonlóképen nem tartja pártolhatónak az igazgató-választmány az inditvány *a*) pontjában a tagsági-dij leszállitására vonatkozólag előterjesztett javaslatát sem az inditványozónak; a mi pedig a *b*) és *c*) pontban foglalt javaslatokat illeti, ezeket olyanoknak tekinti, melyeket az elnökség s illetve a titkári hivatal a mennyiben gyakorlati szempontból czélszerüeknek bizonyulnak, saját hatáskörükben is megvalósithatnak.

XXII. Bedő Albert alelnök felhivja a választmány figyelmét az erdészeti műszótár ügyére, melynek kidolgozása érdekében tudvalevőleg még a 80-as évek elején tétettek meg az első intézkedések. Hogy az egyesület akkor megállapitott programmjának megvalósitása ezen a téren eddig nem haladhatott elé, annak kétség kivül a kiküldött szerkesztő-bizottság tagjainak egyébféle elfoglaltságán kivül, másféle okai is voltak. Igy pl. joggal lehetett az akadályozó körülmények közé számitani azt is, hogy maga a magyar erdészeti műnyelv nem volt még minden irányban teljesen kiforrva, s azok a nagyobb szótári munkálatok sem voltak még készen, melyekből, mint például a nyelvtörténeti és tájszótárból az erdészeti műszótár anyagának egy részét mindenesetre meritenie kell.

Ezek az akadályok azonban azonban nagyrészben már megszüntek s igy szerinte elérkezett az ideje, hogy a 80-as években megkezdett műszótári munkálatok tervszerüen ismét felvétessenek.

Kéri tehát a választmányt, hogy a mennyiben vele egyetért,

a müszótár ügyét ismét felkarolja s a munkálatok előbbrevitele érdekében a szerkesztő-bizottság tagjait mindenekelőtt nyilatkozatra kérje fel abban a tekintetben, hogy az elvállalt munkából mennyit teljesitettek eddig, s hogy a még hátralevő munkálatok folytatására és befejezésére vállalkoznak-e. A mennyiben pedig a szerkesztő-bizottságnak időközben több tagja elhunyt s ennélfogva az eredeti programm csak a bizottság kiegészitése mellett valósitható meg, javasolja, hogy az összhang és az egyértelmüség biztositása végett az uj bizottsági-tagok kijelölésére, maga a szerkesztő-bizottság s illetőleg ennek élő tagjai kéressenek fel, a továbbiakra nézve pedig a szerkesztő-bizottság kiegészitése után határozzon a választmány. Az igazgató-választmány az inditványt elfogadja s felkéri az az elnökséget, hogy a javasolt intézkedéseket megtegye.

XXIII. A következő uj tagok vétetnek fel:

a) alapitó-tagnak: a *zágrábi kir. erdőigazgatóság* 200 frt alaalapitványnyal készpénzben, aj. Havas József;

b) rendes-tagoknak: *Herczeg Hohenlohe jószág-igazgazgatósága* Javorinán, ajánlja a titkár; *Guttenberg* Pál, az Országos Slöjd-egyesület igazgatója, ajánlja Arató Gyula; *Benke* László uradalmi intéző, ajánlja Rhédey József; *Szabó* Kálmán m. kir. erdőgyakornok, ajánlja Imre Dénes; *Lányi* Gyula, *Tölgyes* József és *Pálffy* Mihály erdőgyakornokok, ajánlja Bodor Jenő; *Hayden* Gyula erdőakadémiai hallgató, ajánlja ifj. Belházy Gyula; *Baka* János járási körerdész, ajánlja Geschwind Lipót; *Rácz* Alajos uradalmi vadász, ajánlja Benkő Rezső.

Végül tudomásul veszi a választmány, hogy Hám Ferencz és Krivanek Béla főerdészek, kik a f. évi január 30-án tartott ülésen az egyesület rendes tagjai közé azon feltétellel vétettek fel, hogy tagsági nyilatkozatukat utólag beküldeni tartoznak, ezen feltételnek eleget tettek.

XXIV. A jelen jegyzőkönyv hitelesitésére Lászlóffy Gábor és Sóltz Gyula választmányi tagok kéretnek fel.

K. m. f.

Horváth Sándor s. k.,
titkár.

Dr. Bedő Albert s. k.,
alelnök.

Hitelesitésül:

Lászlóffy Gábor s. k.,
választm. tag.

Sóltz Gyula s. k.,
választm. tag.

Lapszemle.

Az erdei mellékhaszonvételekről. A mult füzetben ugyanezen czim alatt megjelent közlemény kiegészitéseképen az ott megjelölt forrás után közlöm még a következőket.

Fahamu. A háztartásokban mindenütt használják a fahamut *hamuzsir* tartalmánál fogva a fehérnemüek kilugozására. A fahamu áll hamuzsirból, mészből, phosphorsavból, magnésiából és vasból. Az olyan hamut, mely sok szénsavas lugot tartalmaz, csak vigyázattal szabad trágyázásra forditani, mivel a növényeket könnyen kisütheti, ellenben nagyon czélszerü a kilugzott hamut, mely carbanatot, phosphorsavas meszet tartalmaz, használni. A háztartásokban a szövetek mosásánál most nagyon szeretik az ugynevezett Panamafát, mely egy amerikai fának a Quillajafának kérgéből készül s ez kiszoritja a szappanfü alkalmazását, melyet gyökerének saponin tartalmáért tenyésztettek.

A *tapló* szivacsnemü anyag, mely igen könnyen tüzet fog s aztán egyfolytában egészen elég. A régi időkben, mikor még tüzkővel és aczéllal csináltak tüzet, sokkal nagyobb volt a jelentősége, most már a gyufák csaknem teljesen kiszoritották ily czélra való alkalmazását. A taplót igen sikeresen lehet használni a vérzések elállitásánál, ezen tulajdonságát 1750-ben Brossard châtrei sebész fedezte fel. A taplót különösen a *Polyporus ignarius és Polyporus fomentarius* gombákból készitik, melyek a vén tölgy, bükk- és hársfatörzseken fordulnak elő. Ezeket a gombákat augusztus és szeptember hónapokban szedik, aztán külső kérgüket késsel levágják, a belső szivacsos részt vékony darabokra metszik s ezeket fakalapácscsal addig verik, mig annyira megpuhulnak, hogy ujjal könnyen széttéphetők. Ezeket a taplódarabokat azután erős lugban kifőzik, majd kiszáritják, megveregetik és ujból kilugozzák. Néha még szétdörzsölt puskaporral is bevonják; innen van aztán, hogy kétféle tapló van: fekete és vöröses. Hogy a tapló még gyulékonyabb legyen, néhol chlorsavas hamuzsiroldatban is főzik. A sebészek ott, a hol még egyátalán használják, különösen a vastag, hajlékony és szivós taplót szeretik. A taplónak salétrommal való telitése nem rontja meg a taplónak vérzéstelállitó tulajdonságát. Francziaországban egész ruhadarabokat készitenek taplóból, melyek igen jól tartják a meleget.

A *parafát* a *Quercus suber* és *Quercus occidentalis* fák kérge szolgáltatja. A Gascogneban a dugasztölgy szórványosan fordul elő olyképen, mint a gyümölcsfák a szőlőkben, egyáltalán ezek a fák ritkán alkotnak elegyetlen zárt állabokat, leginkább más fákkal és cserjékkel elegyitve fordulnak elő, erősen kiterjedett koronájuk van és törzsük alig 3—4 *m.* magas.

A kéregnek külső rétege a kevésbé értékes, durva, repedezett, mélyedésekkel és kovanemü megkeményedésekkel van ellátva s néha egészen megfásodik. Ezt a külső réteget el kell távolitani s csak az ezután képződő kéreg az igazi parafa, melyet a kereskedésekben árulnak. A külső kéregréteg eltávolitása alkalmával azonban nagyon kell ügyelni, hogy az alkotó háncs meg ne sértessék, mert ha az még oly csekély mértékben is megsérül, uj kéregréteg nem képződik. A külső kéregréteg eltávolitását olyan dugasztölgyerdőkben teljesitik, melyekben a törzsek kerülete a 30—45 *cm.*-t megüti. Az eltávolitást nyár közepén, junius közepétől augusztus végéig kell teljesiteni, elkerülve a teljes nedvforgás idejét, tehát a tavaszi-időszakot, az esős időjárást, a száraz és esős szeleket. A képződött uj kérget 7—10 évig mig 23 *mm.* vastagságot el nem ér, nem bántják. Ha ez a vastagság beáll, eltávolitják ezt az uj parafakérget, ugyanolyan módon, mint az az első esetben történt, a legnagyobb vigyázat mellett, hogy a háncs meg ne sérüljön. A parafa négyszögletes lemezekben kerül a kereskedésekbe, előbb azonban egymásra rakják a lemezeket s minden rakást kövekkel megterhelnek, hogy igy a lemezek ne csak megszáradjanak, hanem egyenletes egyenes felületet is kapjanak. Ha a parafát hajlékonnyá és puhábbá akarjuk tenni, ugy azt meleg vizben kell áztatni. A parafatermelésre berendezett erdőt 10—10 évi időközökben hántják s ilyenkor egy hektárnyi területről 120 kiló parafát kapnak. A jövedelem az egy hektáron termelt parafa után 60—100 frank szokott lenni. Az első alkalommal képződött parafának csekély az értéke. Ezt rendszerént olyképen értékesitik, hogy zárt edényben megszenitik, aztán porrátörik s festéket készitenek belőle, mely spanyol-fekete név alatt kerül forgalomba. (Közli: *Péch D.*)

Az idei tavaszi erdészeti államvizsgáról.

Közli: *Illés Nándor.*

A vizsgálat határideje április 24.-ére volt kitüzve. Engedélyt kaptak 16-an.

Eredeti, hogy esett el egyik pályázó az engedélytől. Rosszul fejeztem ki magamat: tanulságos. Későn adta be a folyamodását, t. i. csak öt nappal a vizsga előtt és elmulasztá azt megfelelően felszerelni; a mellékleteket azonban elhozta magával, remélvén, hogy most már rövidesen megkapja a kivánt engedelmet.

Igen ám, csakhogy ez nem történhetett meg, mert az indexet egybehasonlitás végett a selmeczi erdészeti akadémiának kell megküldeni, mire idő szükséges. — 8 napot számitanak rá. Az egybehasonlitást pedig szükségessé teszi az, hogy index-hamisitás utján a vizsgára bocsátás kierőszakolható ne legyen.

Akármint légyen azonban a dolog, hivatalos pályára készülő fiatal embernek a hatóság iratát figyelemmel kell elolvasni s annak rendelkezéseit szószerint fogadnia; mert azok mindig nagy gonddal állapittatnak meg, s minden legkisebb részük bizonyos okra, tapasztalásra támaszkodik.

Különben maga kárán tanul nemcsak a magyar, de minden fiatal ember. Hagyjuk meg néki a nevelődésnek ezt a módját. Tán annál jobb hivatalnok lesz belőle, mennél drágább áron szerezte tapasztalását.

Az engedélyt nyert vizsgajelöltek valamennyien megjelentek a vizsgára, ami nem mindennapi dolog, mert rendesen akad ember, a ki az ellenség közeledésének hirére már megszalad.

Ad vocem: ellenség. Valahányszor vizsgabiztos voltam, mindig az a rendkivüli „*drukk*“ bántott leginkább, amit a vizsgatevők szenvedtek. Mert szenvedés az és legtöbb esetben ép azt hozza magával, amitől az illető leginkább fél: a bukást.

Egyszer sikerült egyet hamarosan kigyógyitanom. Ám erre ritka az alkalom. Amint leült velem szembe az én emberem, kikelt, vörös ábrázatáról azonnal láttam, hogy belőle okos szót kivenni nagyon nehéz, tán lehetetlen lesz. Pedig amint fülhegygyel hallottam, végig küzdötte a bosnyák okkupácziót (az elsőt). Azt a kérdést indéztem tehát hozzá: Igaz-e, hogy ott harczolt Boszniában,

s azután hogy — félt-e a bosnyákoktól? Az első kérdésemre igennel, a másodikra nemmel felelvén, azzal vágtam vissza: „Hát akkor miért fél tőlünk, rosszabbak vagyunk mi a bosnyákoknál!?" Erre jót nevettek a vizsgabiztosok, de maga a jelölt is, s miután egy kis időt engedtünk neki, hogy összeszedje magát, szépen vizsgázott.

Hát persze, mikor nem félt a bosnyáktól se!

Azt hiszem, hogy a vizsgaláz a legtöbb embernél a *készülés* helytelenségének következése. Tanulnak az utolsó napig, még pedig minden rendszer, minden terv nélkül.

Az ilyen tanulásnak, kiváltképen ha az ugy sebtiben történik és nincs — mert nem juthat idő — a tanultak megemésztésére, az a következése, hogy az ember ugy érzi, mintha semmi sem ragadt volna meg a fejében. Az utolsó időkben való kapkodás még növeli a *chaost*, minélfogva nem csoda, ha az emberen az ez érzés válik urrá, hogy nem tud semmit, de egyáltalában semmit sem. Hogy az ilyen érzés nem növeli a bátorságot, azon aztán nem lehet csodálkozni.

Aki az akadémián csak a vizsgára tanult, annak a fejében a legkevesebb tudomány ragadt meg. A vizsgára készülésnek pedig voltaképen a tantárgy megismétléséből, nem pedig első tanulásából kellene állani. Aki a tanárt nem követi lépést a tudás megszerzésével, az a későbbi előadásokat nem érti meg, a vizsgára való készülés rövid ideje alatt pedig az ismeretek teljes elsajátitására ideje nincsen. Aki azt képzeli, hogy ép ellenkezőleg mindent megtanult, az tévedéséről az államvizsgára való készülés alkalmával győződik meg. No de ez is olyan tapasztalás, mint a fönnebb emlitett. Ezt is maga kárán szerzi a legtöbb fiatal ember.

Az erdészeti államvizsgára való készülésről nem fog ártani egyszer néhány szót mondani. Részemről azt a következőleg képzelem legjobbnak.

Mindenekelőtt a gyakorlatba lépő fiatal ember szerezzen magának egy nagyobb oktávformáju, ujjnyi vastagságu, tiszta papirból összekötött jegyzőkönyvet. Ebbe jegyezzen be mindent, amit lát és tapasztal. Hogy pedig sokat lásson, tartsa nyitva a szemét, ha erdőn jár, fülét, ha erdészekkel beszél, vagy azokat beszélni hallja.

Ezek az erdőn szerzett adatok később is sokszor jó szolgálatot tesznek.

A vizsgára való készülésre nézve a következőket ajánlom.

Aki érzi járatlanságát a theoriában, t. i. hogy nem tanulta azt meg kellőképen az akadémián, az vegye előbb át egyenkint, még pedig ugyanabban a sorrendben az egyes tantárgyakat, a mely sorrendben azt Selmeczen tanitják. Aki azonban megszerezte magának a kellő alapot, az mindjárt hozzáfoghat a gyakorlati tanuláshoz. Ez pedig abban áll, hogy előveszi az E. L.-ban megjelent vizsgakérdéseket, s azokat megpróbálja megoldani. Az erdőőri szakvizsgákon feladottakkal kell kezdeni, s csak azok sikeres megoldása után menni át az államvizsgaiakra.

A megoldást minden segédkönyv nélkül — legfölebb az erdészeti segédtáblákkal, vagy az erdészeti zsebnaptárral — kell megcsinálni és nem szabad előbb a tankönyvekben és füzetekben fölvilágositásokat szerezni. Ez azért jó, mert az illető mindjárt meglátja, mit tud és mit nem tud a dologról. Ennek az a haszna, hogy e tudatnál fogva sokkal nagyobb figyelemmel fogja a tankönyv arra vonatkozó tanitásait elolvasni s elméjében azok jobban is fognak megtapadni. A kérdések megoldása pedig a birálatban és következtetésben való ügyességet, illetve a theoriának alkalmazásában való jártasságot fogja fejleszteni.

Ha van valaki, a ki a kérdések megoldását felülbirálja, azok nyitjára rásegiti, az a tanulást rendkivül megkönnyiti, sőt biztositja. Az öregebbek ne sajnálják tudásukat a kezdőkkel közölni, ha néha nem elegendő is az. Mégis csak többet tudnak nála s a biztatás is segitség. Hogy az ilyen dolgok levelezés utján is elvégezhetők, azt csak épen megemlitem; valamint azt is, hogy jó lenne az eddig feltett kérdéseket egybegyüjteni s kiadni.

A folyó évben a következő kérdéseket fogadta el a vizsgáló bizottság.

I. A hazai erdők felujitásánál és telepitésénél már régóta tapasztaljuk, hogy az erdőbirtokosok, illetőleg ezek erdőtisztjei, kiváló előszeretetet tanusitanak az erdei-, fekete- és vörösfenyő iránt, ugy hogy ezek a fanemek mindenfelé már jelentékeny tért hóditottak.

Számolva a fanemek megválasztására vonatkozó tényezőkkel,

adjon vizsgáttevő véleményt arra nézve, hogy az emlitett fanemekkel való erdősités hazánk mely termőhelyi viszonyai között van és melyek között nincs megokolva?

II. Miben áll a fa tartósságának fontossága? Melyek azok a tényezők, melyek a fa tartósságára befolyást gyakorolnak, s különösen a vágásidőnek minő befolyása van a fa tartósságára?

Az impregnáláson kivül minő módjai vannak a fatartósság fokozásának? miben állanak azok? minden egyes módnak minő előnyei és hátrányai vannak?

III. Valamely uradalom luczfenyő osztályának öt évi fahozama értékesitendő.

Minő értékesitési módot ajánlana a vizsgáttevő? Sorolja föl azokat az előnyöket, melyek alapján az ajánlottat a többi fölé helyezi?

IV. Egy vasut-vonal mentén fekvő erdőbirtokból kisajátitandó három kisebb részlet.

Az első részlet egy 6 kat. holdas 110 éves, 0·8 záratu luczfenyves; a második egy 9 kat. holdas 30 éves, teljes záratu luczfenyő-fiatalos, a harmadikat pedig egy 5 kat. holdas, teljesen befejezett 2 éves luczfenyő-erdősités képezi.

A talaj és termőhelyi viszonyok mind a három részletnél egyenlők s az „Erdészeti Segédtáblákban" közölt luczfenyő termestáblák IV. termőhelyi jóságának felelnek meg.

Számitsa ki vizsgáttevő ennek a három erdőrészletnek az értékét.

A számitáshoz szükséges adatokat vegye fel a mi viszonyainknak megfelelően, belátása szerint. —

Az irásbeli kérdésekre adott feleletek eléggé igazolják fennebb kifejezett ama véleményemet, hogy az államvizsgákra való készülés nem történik helyesen. Ehhez járul még a kérdések megoldásában való járatlanság, melynek szemmel látható kifejezése az, hogy nem szentelnek elegendő időt a kérdés lényegének átgondolására. Azt látjuk u. i. rendesen, hogy alighogy leirták a kérdést, azonnal irásba kezdenek és irnak a legtöbben a kellő okozati sorrend megállapitása és a megfelelő következtetésnek leszármaztatása nélkül, vagyis mielőtt a kérdés megoldásával elkészültek volna

Többnyire az szokott megtörténni, hogy mig a kérdés egy bizonyos külön esetre vonatkozik, a felelet általános.

Megkisérlem az egyik kérdés tüzetesebb tárgyalását.

Az első kérdés megoldásánál a legtöbb vizsgázó azzal foglalkozott, hogy átalában véve mily termőhely felel meg az *erdei-, fekete- és vörösfenyőnek*, s tehát mely helyeken alkalmazható e három fenyőfaj. A kérdés lényege pedig nem az, hanem annak kimutatása, vagy legalább kiemelése, hogy a szóbanforgó három fenyőfajt derüre-borura alkalmazzák ott is, a hová nem valók vagy a hol más fanem jobban megfelelne az okszerü erdőgazdaság czéljának. Nemcsak a kopárokat kellett volna szem előtt tartani, hanem a rendes kezelés alatt levő erdőket is, mert erdősitenek a három fanemmel vágásokat is ott, a hol más fanemek sokkal nagyobb haszonnal volnának tenyészthetők.

Átalában véve a dolgot, a kérdés megoldásának lényegét az egyik vizsgáttevő igy fejezte ki: „Az erdei- és feketefenyő tenyésztése oly helyeken indokolt, a hol a talaj termőerejét javitani kell, vagy ahol vizmosások, hegyomlások, kögörgetegek, csuszamlások keletkezésétől lehet tartani, — minek megakadályozására a két fanem jó szolgálatot tesz, s ezenkivül átalában mondva e két fanem akkor és olyan termőhelyeken tenyésztendő, a melyek értékesebb fanemek tenyésztésére nem alkalmasak és csakis ezen termőhelyi jóság iránt oly kevés igényekkel biró fanemekkel való erdősités által hajthatnak jövedelmet.“

Ez átalánosságban véve a dolgot, egészen helyes, csakhogy nem lett volna szabad figyelmen kivül hagyni az erdeifenyőnek sajátképeni termőhelyét sem, — mire egyátalában nem vetettek ügyet a vizsgáttevők, — pedig az tény, hogy ez a fanem aránylag szegény talajon rövid idő alatt szép, értékes és nagy fatömeget nevel. Az 1885. évi kiállitás alkalmával Budapesten 20 *m.* hosszuságot meghaladó erdeifenyőtörzseket láttunk Liptóból.

Az erdeifenyő sajátképeni termőhelye a hüvösebb felvidéken van; az alsóbbakon nemcsak a fa minősége rosszabb, (bizonyitja a répafenyő elnevezés), de sokat szenved rovarok miatt is, pl. Gödöllő mellett az isaszegi fenyvesben valamennyi fa girbe-gurba, sarlóalaku a *Bouoliana* rágása folytán.

Máskép áll a dolog a feketefenyővel, melynek erdőgazdasági

fontossága még a saját őseredeti termőhelyén sem valami kiváló, s melynek legnagyobb érdeme tényleg az, hogy még a puszta mésztörmeléken is hasznossá tudja tenni magát, s az alvidék melegebb éghajlata alatt kevésbé támadják meg a rovarok, mint testvérét, az erdeifenyőt.

Mentségül szolgáljon vizsgáttevőknek az, hogy a tankönyvek sem különböztetik meg elég élesen a sajátképi termőhelyet a megtelepités által elfoglalttól. Pl. a morvamenti, dunántuli erdeifenyvesekről nem mondják meg, hogy azokat oda a tölgy helyébe ültették.

Nagyon kiemelték vizsgáttevők a szóbanforgó két fenyő talajjavitó képességét. Számoljunk el ezzel a dologgal.

Mely fanemek javitják legjobban a talajat? Az árnyékot türők. Mert ezek erős lombozatuak, s annálfogva sok lombot hullatnak és erős árnyékot tartanak. A bükk, a lucz- és a jegenyefenyő tehát a legjobb talajjavitók.

De a tölgy-, erdei- és feketefenyő is fiatal korában erős záródást bir ki, meglehetősen jó árnyékot és sok lombot hullat. Mégis az elsőről nem állitják, hogy talajjavitó, csak a másik kettőről.

A magyarázat hamar készen van: a tölgy lombjában sok csersav van, ennélfogva nehezen korhad, nehezen válik humuszszá. Azt azonban senki sem hánytorgatja, hogy az erdei, de kivált a feketefenyő tűi sok gyantát tartalmaznak, az pedig akadályozza a korhadást. A fájáról emlitik azt. Azt is tudjuk, hogy forró, aszványos talajon a fenyőtük gyantája egybeforrasztja a tűhulladékot s ezen a gyantás tükorhadékon semmi mag csirájának gyökere át nem hatol, alatta pedig a föld sovány marad. Példát emlitettem belőle már e lapok hasábjain a morvamenti homokról. Csibi Lőrincz tanár ur állitása szerint Beszterczebánya fölött Sálfalván ugyanez tapasztalható egy déli hegyoldalon, hol ha bottal nyul alá az ember, táblákban szedheti föl az összesült tűhulladékot.

Igaz, ez nem mindenütt van igy, de a kivételek napvilágra hozzák a lappangó bajokat. Bátran állitható tehát, hogy az erdei- és feketefenyő talajjavitó képessége nem oly nagy, mint a milyennek azt hirdetik s hogy jó volna ezt a tant az iskolában is kellő értékére leszállitani.

De hát akkor mi az érdeme a szóbanforgó két fenyőnek? Az, hogy elégülékeny; igen sovány, száraz helyen is metelepithető és hamar nő. A talaj megvédése tehát hamar bekövetkezik, némi televény képződik s védelme alatt értékesebb, a talajat jobb karban tartó fák is megtelepithetők.

Alsóbb vidékek melegebb fektü kopárain azonban több helyen igen jó eredményt értek el a virágos kőrissel s a molyhos tölgygyel is. Ezek fája többet ér s még sem beszél róluk senki sem. Hja, a virágos kőrisről tudjuk, hogy nagy fává nem nő, de a molyhos tölgy sem. Azt azonban nem akarjuk figyelemre méltatni, hogy a mi molyhos tölgyet ismerünk, az mind elvénhedt tuskókról eredt fa, elcsigázva ismételt levágás és legeltetés által s hogy a többi tölgy is alacsony és törpe marad, ha egyátalában megél az oly sovány és sekély talajon, mint ahol a molyhos tölgy előfordulni szokott.

Az erdei- és feketefenyőnek kiváló használhatóságát a futóhomok megkötésére szintén erősen szokták hangoztatni fiatal embereink. Pedig tény az, hogy futásban lévő homokon ezekkel a fenyőkkel nem boldogultak. Nem türték a szél által hajtott homok verését. Kallina gödöllői m. kir. főerdőmester kosarakba való fogás által akart segiteni e bajon; később azonban felhagyott vele. Csak a begyepesedett homokon van helye az erdei- s illetve még jobban a feketefenyőnek, mert abban az ákáczcsemete meg nem él, amazok pedig igen. Ákácz számára fel kell töretni a gyepet s egy-két esztendeig porhanyitani (mezőgazdaságilag használni), mig a két fenyőt közvetlenül a gyep közé vágott gödörbe, illetve lyukba lehet ültetni. Minthogy azonban az ilyen helyeken többnyire a tölgy is jól megél, kérdés, nem érdemesebb-e azt oda ültetni?

Az előadottakból látható, hogy fiatal embereink vagy téves tanokat vettek fel magukba, vagy kapkodtak össze, vagy csak egyes tényekre emlékezvén vissza, melyek figyelmüket inkább megragadták, fejtik meg vagy jobban mondva kisértik megfejteni a feltett kérdéseket.

A fönnebb javasolt tanulási mód mellett az irásbeli kérdések megfejtésének gyakorlatában is nagyot fognak haladni az erdészeti államvizsgára készülők, de nem mulaszthatom el — okulva az idei

államvizsga alkalmával ismételve a szerzett tapasztaláson — nem ajánlhatom nekik eléggé azt, hogy

1. mindig féltöretü papiroson fogalmazzanak, ugy hogy az üresen hagyott félen az igazitásokat és betoldásokat megcsinálhassák;

2. hogy előbb jól átgondolják a kérdést, keressék annak lényegét s a megoldás csattanóját (pointjét) kellőképen kiemeljék.

A szóbeli vizsgánál pedig ne képzeljék azt, hogy ellenséggel állanak szemben; mert részemről mindig azt tapasztaltam, hogy valamennyi vizsgabiztos örömét lelte az oly fiatal emberen, aki kérdéseire okosan meg tudott felelni, s hogy a gyakorlat embere tudja, mit követelhet a kezdőtől.

A mi a vizsga eredményét illeti, azzal kiváltképen a vizsgáttevők lehetnek megelégedve, minthogy egyikük sem bukott meg. Bizonyára páratlan eset a magyar erdészeti államvizsgák történetében. Az eredmény különben a következő volt:

jeles	1	6%
jó	4	25%
kielégitő	11	69%
Összesen	16	100%

Hivatalos közlemények.

I.

Pályázat erdészeti ösztöndijra.

Az országos erdészeti egyesület „Bedő Albert alapiványá"-ból pályázatot hirdet egy 300 frtos évi ösztöndijra.

Az ösztöndij az országos erdészeti egyesület tagsági kötelékében álló magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek olyan szegénysorsu, szorgalmas és jó előmenetelü fiai számára alapittatott, kik az erdészeti pályára készülnek s szaktanulmányaikat a selmeczi m. kir. erdőakadémián szándékoznak végezni.

A kiirt pályázatban tehát résztvehet minden erdészeti pályára készülő, középiskolákat végzett, vagy a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozó ifju, ha 1. kimutatja, hogy atyja, mint erdőtiszt vagy erdészeti altiszt, erdészeti szolgálatában

áll vagy állott s mint ilyen az orsz. erdészeti egyesületnek első belépésétől kezdve állandóan és legalább 5 év óta tagja, vagy ha elhunyt, legalább 5 éven át haláláig tagja volt s tagsági kötelezettségének mindenben eleget tett; 2. ha hitelesen igazolni képes, hogy szülei sem elegendő vagyonnal, sem elegendő jövedelemmel nem birnak arra, hogy őt tanulmányai végzéséig kellő anyagi ellátásban részesithessék; 3. ha hiteles orvosi bizonyitvánnyal igazolja, hogy ép és egészséges testi szervezettel s különösen hibátlan látó és halló érzékkel bir; 4. ha az érettségi vizsgát valamelyik középiskolában jó sikerrel letette, s a mennyiben már a selmeczi m. kir. erdőakadémia rendes hallgatói közé tartozik, egyszersmind az ott eddig megtartott vizsgákat is a rendes hallgatók számára előirt összes tantárgyakból jó sikerrel kiállotta, s mindezeket eredeti érettségi bizonyitvánnyal s illetve a selmeczi erdőakadémia bizonyitványával igazolja.

A folyamodványok ezen feltételeknek megfelelően felszerelve f. é. augusztus hónap 4. napjáig az orsz. erdészeti egyesület titkári hivatalához (Alkotmány-utcza 10. sz.) terjesztendők be. Az ösztöndij a folyamodók közül a legérdemesebbnek itéltetik oda, s a selmeczi akadémiára történt beiratkozás után egyenlő havi részletekben f. évi október hónap 1.-étől kezdve tétetik folyóvá.

Az ösztöndijat az elnyerő tanulmányának teljes befejezéséig élvezi, s csak akkor veszti el, ha a félévi vizsgákon a rendes hallgatókra nézve kötelező vizsgát egy vagy több tárgyból letenni indoktalanul elmulasztja, vagy a vizsgákon egy vagy több tárgyból ki nem elégitő osztályzatot nyer, avagy az egy féléven át hallgatott kötelező tantárgyakból nyert jeles és jó osztályzatai együttvéve az összes osztályzatok 60%-át el nem érik, vagy végül, ha erkölcsi magaviselete bármi tekintetben kifogás alá esik.

Budapest, 1898. május hó. *A titkári hivatal.*

II.

Felhivás

„az állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap"-ból kiosztandó segélyek ügyében.

36433/98. sz. Föld. min. — A földmivelésügyi m. kir. ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtisztek gyermekeinek

nevelését segélyező alapból az 1898/9-iki tanévre a szabályzat értelmében a segélyek folyó évi julius hóban osztatnak ki.

Segélyben részesülhetnek a földmivelésügyi m. kir. ministerium szolgálati ügyköréhez tartozó, avagy az államerdészet szolgálati köréből nyugdijjazott és illetve elhalt erdőtiszteknek nyilvános joggal biró gymnásiumokban és reáliskolákban, vagy a selmeczbányai m. kir. erdészeti akadémián tanuló s illetve ezen tanintézetekbe az 1898. év őszén belépő fiugyermekei, illetve árvái; nemkülönben leányiskolákban, vagy női tanitóképezdékben tanuló s illetve ilyen intézetekbe belépő leánygyermekei, illetve árvái abban az esetben, ha a tanulási előmenetelt igazoló bizonyitványaikban a kimutatott osztályzatoknak legalább fele „jó" és „jeles".

A jelenleg segélyben részesülők is ujra folyamodni tartoznak és egy-egy tisztviselőnek nemcsak egy, hanem megokolt esetben kettő, sőt három gyermeke s illetve árvája is kaphat segélyt.

Az évi segélyösszeg a tanév folyama alatt 10 (tiz) egyenlő havi résztetben szolgáltatik ki. A kiosztandó segélyeknek legalább $^2/_3$ része fiuknak adatik.

A szülők vagy törvényes gyámok által benyujtandó irásbeli kérvényekben, az esetben, ha egynél több gyermek van, kimutatandó, hogy azok közül hány van ellátva s hány ellátatlan, továbbá, hogy van-e valamelyik gyermeknek ösztöndija, vagy más ilynemü állandó segélye s ha igen, mily nagy ennek az összege, kitől és honnan kapja azt? Továbbá ezen kérvények felszerelendők a szülők, illetve árvák vagyoni állapotát feltüntető hatósági bizonyitványnyal és a tanulóknak a legutóbbi tanévről nyert bizonyitványával.

Felhivatnak ennélfogva az érdekelt szülők, illetve gyámok, hogy segélyben való részesülésért beadni kivánt kérvényeiket *legkésőbb folyó évi julius hó 8-ig* az „állami erdőtisztek gyermekeinek nevelését segélyző alap" bizottságához (Budapesten, földmivelésügyi m. kir. ministerium, erdészeti főosztály) annál inkább beküldeni sziveskedjenek, mert később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

Budapesten, 1898. évi május hó 25.-én.

Földmivelésügyi m. kir. minister.

Különfélék.

Figyelmeztetés. Szaktársaink között bizonyára sokan vannak, kik az «Erdészeti Lapok» egyes évfolyamait vagy egyes füzeteit saját példányaik kiegészitése czéljából megszerezni óhajtják. Az egyesület tehát czélszerünek látja közölni annak a készletnek a jegyzékét, mely ez idő szerint rendelkezésére áll s melyből egyes évfolyamok vagy füzetek az alábbi feltételek alatt készpénzért vagy cserében megszerezhetők.

Teljes évfolyamok állanak rendelkezésre: 1862. évf. 2 példány; 1863. évfolyam 8 példány, 1865. évfolyam 7 példány, 1866. évfolyam 7 példány, 1868. évfolyam 10 példány, 1869. évf. 11 pld., 1870. évf. 10 pld., 1872. évf. 3 pld., 1873. évf. 12 pld., 1874. évf. 13 pld., 1875. évf. 3 pld., 1876, évf. 2 pld., 1877. évf. 6 pld., 1878. évf. 8 pld., 1879. évf. 2 pld., 1880. évf. 2 pld., 1881. évf. 6 pld., 1882. évf. 8 pld., 1883. évf. 10 pld., 1884. évf. 9 pld., 1885. évf. 4 pld., 1886. évf. 5 pld., 1887. évf. 11 pld., 1888. évf. 10 pld., 1889. évf. 11 pld., 1890. évf. 4 pld., 1891. évf. 10 pld., 1892. évf. 11 pld., 1893. évf. 5 pld., 1894. évf. 7 pld. és 1895. évf. 20 pld. teljes évfolyam.

Ezek közül az 1862—1874-ig terjedő évfolyamok egyenkint 2 forintért, az 1875-től, 1895-ig terjedő évfolyamok pedig egyenkint 4 frtért küldetnek meg keresztkötés alatt, vagy csomagolva a megrendelő költségén.

Szivesen átengedi azonban az egyesület ezen készletből bármelyik évfolyamot is cserében az 1864., 1867. vagy 1871. évfolyamokért azon t. szaktársaknak, kik ezen évfolyamokból felesleggel rendelkeznek.

A fentebb felsorolt teljes évfolyamokon kivül még a következő egyes füzetekkel bir az egyesület:

Évfolyam	Erdészeti Lapok											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	füzete — példányban											
1862	1	1	3	1	1	—	2	4	3	2	3	—
1863	—	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
1864	4	4	—	3	3	—	3	3	3	1	2	2
1865	7	7	6	8	6	6	7	7	7	8	8	7
1866	8	12	8	5	—	3	4	5	6	9	8	7
1867	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1868	6	7	2	10		3	5	5	9	5	—	3
1869	1	1	2	—	1	1	—	2		—	—	2
1870	—	12	12	14	14	12	11		10		12	12
1871	—	—	—	—	4	3	—	—	2	3	—	1
1872	7	1	1	2	2	4	1	—	1	2	5	6
1873	7	4	3	4	1	2		4		4	2	—
1874	3	1	1	2	4	2	4	—	—	2	1	1
1875	10	10	10	10	1	—	—	3	6	4	1	10
1876	10	9	3	2	—	2	3	5	4	2	4	10
1877	2	2	4	10	2	3	—	10	1	5	10	10
1878	3	—	2	2	2	6	4	9	10	8	5	10
1879	3	4	2	10	3	9	—	4	3	10	10	8
1880	10	8	10	10	10	7	6	10	3	—	4	2
1881	1	—	—	—	3	—	3	3	10	3	10	10
1882	1	1	1	2	—	3	10	6	10	10	10	10
1883	—	10	10	9	10	10	10	10	10	10	10	10
1884	3	1	5	1	1	1	—	10	10	10	10	10
1885	6	1	3	—	—	4	10	8	10	10	10	10
1886	1	—	9	10	10	10	10	10	10		10	10
1887	10	10	10	10	10		10	10	10	10	10	10
1888	—	3	10	10	10		7	10	10	10	10	
1889	—	10	10	10	10	10	10	10		10	10	10
1890	3	10	10		10	5	10	10	—	10	49*)	10
1891	5	—	8	10	10	7		10	10	10	10	10
1892	—	10	4	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1893	7	—	10	5	10	8	10		10	10	10	10
1894	—	10	10	10	10	7	5	10	10	10	10	10

*) Üzemátvizsgálási rendeletet tartalmazza.

Ebből a hiányos készletből egyes füzetek az 1862—1895-ig, füzetenkint 20 krért szerezhetők meg, de szivesen megküldjük cserében ezeket is olyan füzetekért, melyek a kimutatás szerint az egyesület készletéből hiányoznak.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

A jégesők és a kopárok. Pár év óta egymást érik azok az ujabb s ujabb intézkedések, a melyekkel a földmivelésügyi kormány a kopárok beerdősitésének ügyét előbbre vinni, a kopárok beerdősitését mennél szélesebb körben megkezdetni igyekezik, milliókra menő csemetét, ezrekre menő összeget osztva ki, utóbbit segély és jutalom czimén. Legutóbb pedig valósággal a gyökerénél fogta meg a nagy kérdést, akkor, midőn az uj törvényjavaslatban módot keresett a kopár területeknek állami kezelésben való beerdősitésére. E nagyszabásu tényeknek s az ügynek ily mértékü felkaroltságának ismerete mellett talán furcsának is tetszik, hogy az alábbi, különben nem minden érdekesség nélkül való közleményt az «E. L.» számára egyik elterjedtebb napilapunknak a «M. H.»-nak f. é. 130. számából érdemesnek találtam münyelven szólva kiollózni, kivált ha azt is megemlitem, hogy a rovat, melyben ezek a sorok megjelentek, nem «*Közgazdaság*», hanem «*Szerkesztői üzenetek*» czimet visel a fején. Ez a körülmény különben jellemző s mindenesetre szeget üt a fejünkbe, ha ugy találjuk, hogy a közgazdasági rovat rendszerint meglehetősen üres, s legalább ilyenféle kérdésekkel, mint a szóbanforgó, mentől kevesebbet foglalkozik. Ezeket a napilapok nagy átlagban a szaklapokra bizzák, pedig a dolog ugy áll, hogy ahol valamely irányban általános mozgalom inditása, egyes közgazdasági jelentőségü kérdéseknek országszerte felszinre vetése kivánatos, erre a czélra inkább megfelelnek a napilapok, mint a szükebb körre szoritkozó

szaklapok, melyeknek hivatását a fölmerülő kérdéseknek szakszempontból való kifejtése és megvitatása képezi. Hogy a mulasztásnak jórészt mi magunk vagyunk az oka, be kell ösmernünk, mert, hogy a napilapokat közgazdasági (illetve mi általános érdekü erdőgazdasági) kérdéseket tárgyaló tartalmas közleményekkel — milyeneket bizonyára el-elfogadnának mástól is — nem igen ostromoljuk, az sajnos tagadhatlan. Hanem akkor szivesen kell fogadnunk azt is, ha a napilapok a «Szerkesztői üzenetek» rovatában hajtják malmunkra a vizet. A közlemény különben a következőképen hangzik:

Bizonyos mértékben tényleg hatalmában áll az embernek, hogy a pusztító jégeső képződését megakadályozza. Ha tekintetbe veszi azt, miképen keletkezik a jégeső, be fogja látni, hogy a kopár földek befásitása igen hatásos eszköz a jégeső elháritására. A jégeső keletkezését legujabban ugyanis a következőképen magyarázzák a meteorológusok: Ha a kopár földre erősen tüz rá a nap, a föld fölött levő levegő a fölmelegitett földből kisugárzó hőtől nagy mértékben megmelegedik. A meleg levegő könnyebb lesz és fölfelé száll s helyét a levegőtenger magasabb rétegeiből leszálló hidegebb levegő foglalja el. A fölszálló meleg és a leszálló hideg légoszlop egymáshoz surlódván, forgó mozgás, levegőörvény jön létre, mely örvény annál hevesebb, minél nagyobb a két érintkező légoszlop hőmérsékének különbsége. Minél melegebb a levegő, annál jobban van telitve vizgőzökkel, a midőn tehát a fölszálló meleg légoszlop a leszálló hideg légoszlopokkal érintkezik, az előbbinek a vizgőze a hideg levegő behatása folytán vizcsöppekké, esőcsöppekké fog sürüsödni. Ha az érintkező és keveredő légoszlopok hőmérsékkülönbsége igen nagy — és amint a legujabban, léggöm-

bökben eszközölt vizsgálatok mutatják, a felső levegőrétegek temperaturája 50—60 fok lehet nulla alatt, mikor lent a földön 30—40 fok meleg uralkodik, a hőkülönbség tehát sokszor 100 fok — amidőn tehát a két légoszlop érintkezésekor ilyen óriási nagy a hőmérsék különbsége, akkor a kiegyenlitődés igen viharos módon történik meg. A meleg levegőréteg szétterül, a felülről jövő hideg levegő behatol a keletkezett tölcséralaku örvénybe, elvonja a meleg levegőtől a vizgőzt, mely csöppekbe sürüsödik s a hidegben azonnal megfagy. Az apró jégdarabkák a levegőörvényben ide s tova vitetnek, összetömörülnek, többen egyesülnek s mikor sulyuk már nagy, lehullanak a földre. Igy jön létre a jégeső. Az egyes jéggolyók magvát rendesen egy-egy homokszem képezi, melyet a levegő a magasba vitt, e homokszemre csapódik le a lehütött vizgőzből képződött esőcsöpp, mely aztán jéggé fagy. Ha már most az ember arról gondoskodik, hogy a levegőtenger felső hideg rétege egyáltalán ne, vagy legalább minél kevesebb olyan kopár földre találjon, a melyből fölszálló áthevitett levegő az eső és jég képződésére szolgáló vizgőzt szolgáltatja, akkor a jégeső képződését részben vagy egészen is meg tudná gátolni. Épp ugy megakadályozhatná a hideg záporeső és felhőszakadások létrejöttét is, mert ezek is ugyanilyen módon keletkeznek, mint a jégeső. Nem volna tehát egyéb tennivaló, *mint a kopár földeket fákkal beültetni*, ha nem is mindenütt, de legalább ott, ahol tapasztalat szerint a jégeső, záporeső, felhőszakadás gyakrabban szokott pusztitani. Tapasztalati tény, hogy az erdők megakadályozzák a jégeső képződését. A fák nemcsak mekanikus akadályt képeznek a levegőörvények továbbterjedésére, hanem törzseikkel és ágaikkal szétszakitván a levegőörvényt, megakadályozzák azt, hogy a talaj

nedvességét magába szivja. Egyuttal utját állják annak, hogy a föld fölött levő levegő oly nagy mértékben fölmelegedjék, a mint az kopár földeken történik.

(Közli: *Arató Gy.*)

A m. kir. honvéd hadapródiskolákban az 1898/99-ik tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozólag a m. kir. honvédelemügyi minister a mult hónapban tette közzé a részletes felvilágositásokat tartalmazó pályázati hirdetményt, melynek szövegét legalább is kivonatosan közölni annál inkább helyénvalónak tartjuk, a mennyiben eként magának a felkarolásra érdemes ügynek szolgálatot téve egyszersmind az érdekelt szülők figyelmét olyan intézményre hivhatjuk fel, mely kétségtelenül kedvező módot nyujthat gyermekeik továbbképzésére s igy a pályaválasztás nehéz kérdésénél szintén számitásba jöhet. A pályázati hirdetmény a szükséges tájékozást öt pontban foglalva nyujtja s rövidre fogva a következőket tartalmazza:

I. A helyek neme és száma. — Az 1897-ik évi XXIII-ik törvényczikk értelmében szervezett honvéd nevelő- és képzőintézetek II. csoportját képező pécsi és nagyváradi honvéd hadapródiskolák I. évfolyamába az 1898/99-ik tanév kezdetén (a folyó évben kivételesen október 1-én) 100—100 ifju fog felvétetni.

A növendékek eltartásának és kiképzésének költségei a honvédelmi tárczát terhelik; tehát valamennyi hely dijmentes hely s a növendékekért csak az évi tandij fizetendő, mely időről-időre ujból állapittatik meg.

Jelenleg a tandij *a*) a m. kir. honvédséghez, cs. és kir. közös hadsereghez és hadtengerészethez tartozó tisztek, ev. és g.-kath. kat. lelkészek, katonai tisztviselők, stb. fiai számára évenkint 12 forint; *b*) tartalékos és «szolgálaton kivüli viszony»-ban levő tisztek, továbbá udvari és *polgári*

állami tisztviselők és alkalmazottak, nemkülönben törvényhatósági tisztviselők törvényes vagy törvényesitett fiai számára évenként 80 frt; *c*) minden egyéb állampolgár fiai számára évenként 150 forint.

A tandijfizetés kötelezettségére való tekintettel a folyó évben betöltendő 200 hely közöl tulajdonképen 169 a fizetéses hely, a mely helyek után a tandijat a felvett növendékek hozzátartozói kötelesek viselni és két részletben, ugymint az iskolai év kezdetén és minden év márczius 1-én a hadapródiskola pénztárába előre befizetni; a többi 31 pedig alapitványos hely, a mely helyek után járó tandij az ezen czélra létesitett alapitványok jövedelméből fedeztetik s ugyanabból még 50 forint évi zsebpénzzel is láttatnak el a felvett növendékek.

A lovassági szolgálatra kiképzendő valamennyi növendékért a rendes tandijon felül még 200 forint fizetendő a IV-ik évfolyamban a lovagló oktatáshoz megkivánt szükségletek beszerzésére.

A magasabb évfolyamokba felvételnek helye nincsen.

*II. Felvételi feltételek.**). 1. A pályázó magyar állampolgárságra: igazolandó honossági bizonyitványnyal;

2. A pályázó testi alkalmassága a katonai nevelésre: igazolandó valamely honvéd vagy közös hadseregbeli (hadi tengerészetbeli) tényleges állománybeli orvos által.

3. A megkivánt előismeretek, vagyis valamely középiskola négy alsó osztályának legalább «elégséges» eredménynyel történt elvégzése; igazolandó az elmult iskolai év végbizonyitványával és a folyó iskolai év I. és II. tan-

*) A felvételre nézve megállapitott részletes feltételek az „Utasitás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvéd nevelő és képző intézetekbe" K—1. jelzésü szolgálati könyvben foglaltatnak, a mely utasitás Budapesten a Pallas nyomdai részvénytársaságnál körülbelül 30 krnyi árért kapható.

időszakának iskolai értesitőjével, továbbá legalább «elégséges» eredménynyel letett felvételi vizsga által.*) A latin vagy görög nyelvből nyert «elégtelen» osztályzatok figyelembe nem vétetnek.

4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet: igazolandó erkölcsi bizonyitványnyal.

5. A betöltött legkisebb és a tul nem haladott legmagasabb életkor, vagyis az elért 14-ik és a tul nem haladott 16-ik életév, a mely megállapitott életkor a felvételi év szeptember 1-re vonatkozik, keresztlevéllel vagy születési bizonyitványnyal igazolandó.

Az alapitványos helyekre pályázóknak ezen kivül:

6. Külön kell igazolniok, hogy az alapitó oklevélben foglalt feltételeknek megfelelnek.

III. A kérvények benyujtása. 1. *fizetéses helyekért* az atya, gyám vagy anya által közvetetlenül a pécsi vagy a nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnokságánál történjék és pedig a folyó évben kivételesen csak junius 15-től kezdődőleg augusztus 15-ig.

A kik a lovasság állományában óhajtják a hadapródi rendi fokozatot elnyerni, azok folyamodványa a nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnokságánál nyujtandó be.**) Oly pályázók, kik a felvételi vizsgát csak horvát nyelven képesek letenni, folyamodványaikat a pécsi

*) Az utolsó évvégi bizonyitványt a fölvételi vizsgához beidézett pályázók, ha ugyan az a felvételi folyamodványhoz csatolva nem volt, az intézetbe magukkal hozzák, mivel az a felvételi vizsgát megelőzőleg bemutatandó.

**) Mindkét hadapródiskolából kilépő növendékeknek a lovassághoz való beosztására nézve első sorban az alkalmasság ezen szolgálatra, a létszám és egyéb szolgálati viszonyok, a növendék előnyös vagyoni helyzete és csak másodsorban a növendékek és ezek hozzátartozóinak óhajai mérvadók; ezen óhajok teljesitése tehát nem helyezhető biztos kilátásba és megjegyeztetik, hogy tekintettel a létszám viszonyokra a lovassághoz évenként legfeljebb 15 növendék lesz beosztható.

honvéd hadapródiskolánál nyujtsák be. A megállapitott határidőn tul beérkező folyamodványok visszaadatnak és nem vétetnek figyelembe.

2. *Az alapitványos helyekért* a folyamodványok annak a hatóságnak, személynek küldendők meg, a mely (a ki) az alapitványt létesitette.*)

A kérvényekben kifejezés adandó annak, hogy a folyamodó az «Utasitás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvéd nevelő és képző intézetekbe» határozványait teljtartalmulag ismeri és kötelezi magát az ezen utasitásban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelni.

IV. A felvételi vizsgák. Minden pályázó közvetlenül az illető intézetbe való beérkezte után, testi alkalmassága tekintetében megvizsgáltatik. A testileg alkalmatlanoknak talált pályázók hozzátartozóiknak azonnal visszaadatnak, a testileg alkalmasoknak minősitettek pedig felvételi vizsgát tesznek, a melynél a hozzátartozók is jelen lehetnek. Az irásbelileg és szóbelileg megejtendő felvételi vizsgák a folyó évben kivételesen szeptember 26—30-ig tartatnak meg.**)

A fölvételi vizsga magyar nyelven teendő le; a kik horvát tannyelvü iskolákat végeztek, a felvételi vizsgát utóbb emlitett nyelven is letehetik; a magyar nyelvnek nem tudása — egyébként jó képesség és megfelelő előismeretek mellett — nem képez akadályt a fölvételnél.

V. Igényjogosultság. Fizetéses helyre minden magyar állampolgár fiának van igénye, a ki az általános feltételeknek megfelel; tehetséges ifjak jó iskolai bizonyitványokkal azonban előnyben részesülnek.

---

*) Ilyen alapitványokat egyes vármegyék, városok, vagy uradalmak tettek; ezeket a pályázati hirdetmény egyenkint felsorolja.

**) A felvételi vizsga terjedelme a többször idézett utasitás 10 számu mellékletéből vehető ki.

Alapitványos helyekre azon személyeknek van igényük, kik az illető alapitó oklevelekben foglalt különös kellékeknek és az általános felvételi feltételeknek is minden tekintetben megfelelnek.

Változások az erdészeti szolgálat körében.

A földmivelésügyi minister a következő erdőtiszteket nevezte ki:

Az állami kezelésbe vett erdők kezelésénél alkalmazott erdőtisztek létszámában:

Erdőmesterré a VIII. fiz. oszt. 3.-ik fokozatába: Zareczky Pál m. kir. főerdészt a beszterczei erdőigazgatósághoz és Péch Kálmán m. kir. főerdészt a földmivelésügyi m. kir. ministerium erdészeti főosztályához sz. t. b.

Főerdészekké a IX. fiz. oszt. 3.-ik fokozatába a következő m. kir. erdészeket: Muraközy Jánost a beszterczei erdőigazgatósághoz; Györke Károlyt a székely-udvarhelyi erdőhivatalhoz; Mészáros Jánost a verseczi erdőgondnoksághoz; Tóth Gyulát a pozsonyi erdőgondnoksághoz; Benedek Albertet a beszterczei erdőigazgatósághoz.

Erdészekké a X. fiz. osztály 3.-ik fokozatába a következő m. kir. erdészjelölteket: Donáth Sándort a hosszufalusi erdőgondnoksághoz; Borbát Gerőt a sepsi-szent-györgyi erdőhivatalhoz; Dudutz Károlyt a csikszeredai erdőhivatalhoz; Szuppek Józsefet a miskolczi erdőgondnoksághoz; Timók Józsefet a máramaros-szigeti erdőhivatalhoz.

Erdészjelöltekké a XI. fiz. osztályba a következő magy. kir. erdőgyakornokokat: Krausz Ernőt a székely-udvarhelyi erdőhivatalhoz; Krippel Mórt a gyergyó-szent-miklósi erdőrendezőséghez; Joós Eleket a sepsi-szent-györgyi erdőhivatalhoz; Selymessy Ferenczet a lőcsei központi erdőgondnoksághoz; Biloveszky Bélát az eperjesi központi erdőgondnoksághoz; Elek Istvánt az aranyosmaróthi központi erdőgondnoksághoz.

Erdőgyakornokokká a következő okleveles erdészeket és

végzett erd. akad. hallgatókat: Gyurcsó Józsefet a tordai központi erdőgondnoksághoz; Schmidt Ferenczet a máramaros-szigeti erdőhivatalhoz; Marossányi Bélát a sátoralja-ujhelyi központi erdőgondnoksághoz; Hornung Gusztávot a trencséni vezető erdőgondnoksághoz; Gulyás Jenőt a máramaros-szigeti erdőhivatalhoz; Vaszilovics Miklóst a beszterczei erdőigazgatósághoz; Kotzmann Gézát az ungvári központi erdőgondnoksághoz; Ivásko Sándort a beszterczei erdőigazgatósághoz; Kovács Imrét a váczi erdőgondnoksághoz; Heim Károlyt a trencséni vezető erdőgondnoksághoz; Létai Gyulát a gyergyó-szent-miklósi erdőrendezőséghez; Fangh Józsefet a csepregi erdőgondnoksághoz; Varga Jánost a beszterczei erdőigazgatósághoz; Fromm Miklóst a szegedi vezető erdőgondnoksághoz; Bükhel Jánost a kaposvári központi erdőgondnoksághoz; Nagy Samut a gyergyó-szent-miklósi erdőrendezőséghez; Schurina Vilmost az alsó-kubini vezető erdőgondnoksághoz; Márton Benedeket a sepsi-szent-györgyi erdőhivatalhoz; Pál Jánost és Jancsó Istvánt a csikszeredai erdőhivatalhoz; Ronchetti Gáspárt az eperjesi központi erdőgondnoksághoz; Konczvald Ferenczet a beszterczei erdőigazgatósághoz; Plachy Teofilt és Vigh Józsefet a trencséni vezető erdőgondnoksághoz; Zachár Lászlót a rimaszombati központi erdőgondnoksághoz; Papp Bélát a hosszufalusi erdőgondnoksághoz; Pálffy Mihályt a gyergyó-szt.-miklósi erdőrendezőséghez: Payer Arthurt a csik-szeredai erdőhivatalhoz; Reinfuss Viktort és Ruténvi Károlyt a beszterczei erdőigazgatósághoz; Pásztohy Ernőt az alsó-kubini vezető erdőgondnoksághoz; Eördögh Bertalant a máramaros-szigeti erdőhivatalhoz; Monspárt Isván a gyergyó-szt.-miklósi erdőrendezőséghez.

A magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában:

Erdőgyakornokokká a következő okleveles erdészeket, illetve végzett erdészeti akadémiai hallgatókat: Fekete Bélát a görgényszent-imrei erdőőri szakiskolákoz; Biró Zoltánt a máramaros-szigeti erdőigazgatósághoz; Kostyalik Jánost a kolozsvári erdőigazgatósághoz; Lipcsei Lászlót a soóvári erdőhivatalhoz; Bayer Jenőt a nagybányai főerdőhivatalhoz; Lovik Bélát a gödöllői erdőhivatalhoz; Klimkó Gyulát, a liptóujvári főerdőhivatalhoz; Zachár Ádámot a nagybányai főerdőhivatalhoz; Hamernyik Bélát a szász-

sebesi erdőhivatalhoz; Lattyák Sándort a bustyaházai erdőhivatalhoz; Daniek Gézát az apatini erdőhivatalhoz; Kakas Ödönt az orsovai erdőhivatalhoz; Sándor Eleket a soóvári erdőhivatalhoz; Tarnay Dezsőt a beszterczebányai erdőigazgatósághoz; Katona Lászlót a liptóujvári főerdőhivatalhoz; Gregersen Bélát a beszterczebányai erdőigazgatósághoz; Soltész Gyulát a szászsebesi erdőhivatalhoz; Gasparetz Lajost az orsovai erdőhivatalhoz; Szecskay Dezsőt a soóvári erdőhivatalhoz; Bónis Kálmánt az ungvári főerdőhivatalhoz; Inczédy Gézát a lippai főerdőhivatalhoz; Schréter Ágostont az orsovai erdőhivatalhoz; Kovalitzky Vladimirt az apatini erdőhivatalhoz; Vermes Győzőt a zsarnóczai erdőhivatalhoz; Kovásy Kálmánt a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz; Kelen Gyulát az ungvári főerdőhivatalhoz; Holzapfel Gyulát a máramarosszigeti erdőigazgatósághoz; Clement Károlyt a liptóujvári főerdőhivatalhoz; Pauer Jenőt a beszterczebányai erdőigazgatósághoz; Ormós Zsigmondot a lugosi erdőigazgatósághoz; Tölgyes Józsefet a kolozsvári erdőigazgatósághoz; Róth Gyulát a lugosi erdőigazgatósághoz; Böhm Vilmost és Jeszenszky Kálmánt a zsarnóczai erdőhivatalhoz; Tauber Ödönt a liptóujvári főerdőhivatalhoz; Teltsch Lászlót a lugosi erdőigazgatósághoz.

A horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámába:

Erdőgyakornokká a következő okleveles erdészt, illetve végzett erdészeti akadémiai hallgatókat: Nagy Pál uradalmi erdészt a zágrábi erdőigazgatósághoz; Haderdány Antalt az otocsáci erdőhivatalhoz; Kralovánszky Jánost a zágrábi erdőigazgatósághoz, Janotyik Józsefet az otocsáci erdőhivatalhoz; Matusovits Pétert a vinkovczei főerdőhivatalhoz; Janussek Istvánt a zágrábi erdőigazgatósághoz.

*

A földmivelésügyi m. kir. minister az erdőszámvevőségek létszámában Szeniczky Gyula m. kir. országos kataszteri felmérési növendéket ideiglenes minőségben erdészeti számtisztté nevezte ki.

Egyesületi hirdetések.

Figyelmeztetés. Az egyesületi könyvkiadmányokból az egyesületi tagok **csak egy példányt** szerezhetvén meg a megállapitott **kedvezményes áron**, több példány megrendelése esetében a többi példány után **a nem tagok számára megállapitott ár** küldendő be.

Az „Erdészeti zsebnaptár" legujabb (1898. évi XVII.) évfolyama megjelent. Ára az egyesületi tagok számára 1 frt, nem tagok számára 1 frt 50 kr. Legczélszerübben postautalványon rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál. Ha a megrendelő a naptár árának beküldésekor 15 kr. postaköltséget is küld, akkor a postai szállitás bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az „Erdészeti Növénytan II. k. Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növény földrajz" czimü, 200 aranynyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai számára 6 (hat) frt, nem tagok számára 9 (kilencz) frt. Legczélszerübben póstautalványnyal rendelhető meg az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál.

„Az Erdő-Őr" vagy „Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben" czimü munka hetedik kiadása megjelent. Felkéretnek tehát azok a t. erdőhivatalok, erdőgondnokságok és szaktársak, kik az erdészeti müszaki segédszolgálatra készülő egyének részére ezt a könyvet megszerezni kivánják, hogy annak postautánvétel utján leendő megküldése iránt az „Erdészeti Lapok" kiadóhivatalát értesiteni sziveskedjenek. Ára példányonkint 3 frt. — Ha a megrendelés alkalmával a könyv ára mellett még 25 kr. postaköltség is küldetik, akkor a megküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) történik.

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára" 1880—84. (I.—IV.) évfolyamának III. kiadása teljesen elfogyott, valamint az 1890. (X.) évfolyam I. kiadása is.** (Az I—IV. évfolyamot az egyesület mérsékelt áron visszaváltja. Ajánlatok a titkári hivatalhoz intézendők.)

„Erdészeti növénytan I. k. Általános növénytan" czimü, 200 aranynyal jutalmazott pályamunka ára az egyesület tagjai részére 2 frt 80 kr.; nem tagok részére pedig 4 frt. Legczélszerübben postautalványnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál, mely a müvet abban az esetben, ha a fentebbi összegen felül még 25 kr. beküldetik (keresztkötés alatt. ajánlva), bérmentve küldi meg.

Az „Erdőrendezéstan" kézikönyvének (I kötet; irta: bölcsházai Belházy Emil m. kir. főerdőtanácsos) ára az egyesület tagjai részére 3 frt, nem tagok részére pedig 5 frt. Legczélszerübben postautalványnyal rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál.

A legelő erdők berendezése, kezelése és hasznositása. Erdő- és gazdatisztek, valamint erdő- és mezőgazdák számára. Irta: Zsarolyáni Márton Sándor m. kir. főerdész. Az Országos Erdészeti Egyesület által 100 darab aranynyal jutalmazott pályamunka. Ára 3 frt. *Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai az egyesület titkári hivatalánál 2 frt 40 kr. kedvezményes áron rendelhetik meg.* (Budapest, V. Alkotmány-utcza 10. sz.)

„A legelő-erdők. — A legeltetés kérdése Magyarországon és annak megoldása mezőgazdasági uton" czimü munka (irta: Földes János m. kir. főerdész) még kapható. Az „Erdészeti Lapok" 1895. évi I—V. füzetében közölt ezen munkát, az egyesület dicsérettel tüntette ki. A külön kiadásnak ára az egyesület tagjai számára 80 kr., nem tagok számára pedig 1 frt 20 kr. Megrendelhető az Orsz. Erd. Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V. Alkotmány-utcza 10. sz.)

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára"** 1891. évi vagyis XI. az 1892. évi, vagyis XII.; az 1893. és 1894. évi, vagyis XIII. és XIV. évfolyama (ez a két évfolyam egy füzetben), továbbá az 1895. évi, vagyis XV. évfolyama s végül az 1896. évi, vagyis XVI-odik évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai számára az 1891. évfolyamnak 30 kr., az 1892. évfolyamnak 20 kr. az 1893. és 1894. évfolyamot tartalmazó füzetnek 60 kr., az 1895.-i évfolyamnak 30 kr., az 1896.-i évfolyamnak 25 kr.; nem tagok számára pedig 60 kr., 40 kr., 1 frt 20 kr., 60 kr., illetve 50 kr.

Az **„Erdészeti Rendeletek Tára" 1885.—89. (IV—IX.) évfolyamából a II. kiadásnak** ára az egyesület tagjai részére 1 frt 20 kr., nem tagok részére pedig 1 frt 80 kr.

Az **„Erdei facsemeték nevelése"** czimü munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10. sz.). Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr., nem tagok részére 2 frt.

Az „Erdőhasználattan" kézikönyvének, néhai Szécsi Zsigmond m. kir. főerdőtanácsos, erdőakad. tanár által átdolgozott s bővitett II. kiadása megrendelhető az Orsz. Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10.) A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai részére 6 frt, nem tagok részére pedig 8 frt. Megrendelhető postautalványon, vagy pedig utánvétellel való küldésre egyszerü levelezőlapon is.

„Magyar Erdészeti Oklevéltár" (Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kiadta az Orsz. erdészeti egyesület). Szerkesztette és történeti bevezetéssel és tárgymutatóval ellátta: Tagányi Károly. A három vaskos kötetből álló munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalában (Budapest, V. ker., Alkotmány-utcza 10. sz., II. e.). Ára az egyesület tagjai számára 10 frt, nem tagok számára 20 frt.

Erdőmüveléstan. Irta: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, erd. ak. tanár. Az Orsz. Erd. Egyesület által pályadijjal jutalmazott munka. Ára az egyesület tagjai számára 3 frt 50 kr, nem tagok számára 5 frt. Megrendelhető az egyesület titkári hivatalánál.

„Erdész-induló" és **„Nemes sziv. — Keringő."** Zongorára. Irta Szmik Gábor. Ára az indulónak példányonkint 1 korona, a keringőnek 2 korona. Megrendelhetők az egyesület titkári hivatalánál (Alkotmány-utcza 10 sz. II. em.). Az eladásból befolyó összeg „A magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapitvány" gyarapitására fordittatik!

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50, nem tagok részére 4 frt.

Közvetlenül a szerzőnél rendelhető meg:

„A tölgy és tenyésztése" czimü pályadijnyertes munka a szerzőnél, Fekete Lajos m. kir. főerdőtanácsos és akadémiai tanárnál rendelhető meg. Megrendelések egyszerü levelező lapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre, a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ugyancsak Fekete Lajos m. kir. főerdőtanács és ak. tanárnál rendelhetők meg: az „Erdőértékszámitástan“ II. javitott és bővitett kiadása (ára 3 frt), és az „Erdőbecsléstan“ II. teljesen átdolgozott kiadása. (Ára 4 frt.)

Ugyancsak a szerzőnél rendelhető meg:

A selmeczbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Darányi Ignácz földmivelésügyi m. kir. minister megbizásából irta *Vadas* Jenő m. kir. erdőtanácsos és ak. tanár. Megrendelhető szerzőnél (Selmeczbánya) és az „Erd. Lapok“ kiadóhivatalánál*) (V. ker., Alkotmány-utcza 10. sz.) A 24 ivre terjedő, képekkel diszitett s térképpel ellátott munka ára 2 frt. (Erdőgyakornokoknak 1 frt 50 kr; erdészeti müszaki dijnokoknak s akadémiai hallgatóknak 1 frt.)

---

*) Az „Erdészeti Lapok“ kiadóhivatala azonban csak abban az esetben tehet eleget a megrendeléseknek, ha a t. megrendelők a könyv árát és a 25 krnyi portóköltséget egyidejüleg beküldik, amikor aztán a könyv keresztkötés alatt ajánlva adatik postára.

Hibaigazitás.

A f. évi IV. füzet 443. oldalán az első uj bekezdés szövege a következőképen módosul: „Sajnos, hogy nem nyilott alkalmam ilyen nemü mérésnek theodolittal való feldolgozására, mely az egyedüli müszer ..... stb.“

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesitett befizetések.

1898. évi április hóban.

A rövidítések magyarázata

ak. = alapitványi kamat; att. = alapitványi tőketörlesztés; k. a. = készpénz alapitvány; WKa. = Wagner Károly alapitvány; TLa. = grf. Tisza Lajos alapitvány; BAa. = Bedő Albert alapitvány; Asa. = Magyar erdőtisztek árvaleányait segélyző alapitvány; td. = tagsági dij; hd. = hirdetési dij; ld. = lapdij; kld. = kedvezményes lapdij; pk. = postaköltség; Ert. = Erdészeti Rendeletek Tára; áb. = átfutó bevétel; rb. = rendkivüli bevétel; EL. = Erdészeti Lapok egyes füzetei; Npt. = Erdészeti Zsebnaptár; nvt I. = Erdészeti Növénytan I. rész; nvt II. = Erdészeti Növénytan II. rész; ÖFa. = Ő Felsége fénynyomatu arczképe; Ecs. = Erdei facsemeték nevelése; Fcst. = Fekete Lajos. Főbb fanemek csemetéinek termesztése; Evü. = Fekete Lajos. Az erdei vetésről és ültetésről; Eht. = Erdőhasználattan; ik. = takarékpénztári időközi kamatok; Ék. = Értékpapirok kamatai. Rz. = Erdőrendezéstan; FL. = Földes J. „Legelő-erdők"; M. L.: Márton Sándor: A legelő erdők berendezése stb.; EOT. = Magyar Erdészeti Oklevéltár; Eáh = Fekete Lajos. Az erdők ápolásáról és használatáról. Em. = Erdőmüveléstan.

	Befizetések frt
Állampénztár a földm. m. kir. ministerium helyett könyvekért	723.82
Borsos István td.	4.—
Brassói görög nemzeti egyház gondnoksága hd.	8.15
Bustyaházai erdő-rendezőség Ert.	8.16
Balogh Ernő td.	1.—
Brennerberg Alfréd td.	8.—
Barsy Richárd td.	3.—
Biloveszky József ak.	2.—
Blattny Ernő td. 1.45, perk. —.55	2.—
Bodnár Richárd ak. 8.—, Em. 3.50	11.50
Borbáth Gerő ak.	8.—
Budatini erdőgondnokság egy erdőszolga rendbirságából Asa.	1.95
Özv. Borköles Józsefné td.	5.—
Boda Dénes td.	16.—
Brassói görög nemzeti egyház gondnoksága hd.	7.35
Biró György nvt. II.	6.—
Bonis Kálmán Em.	3.56
Cotteli Honorat td.	4.—
Czobor Adolf td.	5.—
Cseh Mátyás Npt.	1.56
Csetneki közbirtokosság (Kirinyi Béla) ld.	8.—
Czibulka Soma td.	8.—
Dietl Ágoston ak.	2.—
Diaconovich Sándor perkölts.	4.—
Draskovich József td.	6.—
Donáth Károly Npt.	1.15
Dull András Npt.	1.55
Dukes M. hd.	48.—
Dapsy Frigyes Npt.	1.06
Firbász Adolf td.	2.75
Fankovich Imre td.	8.—
Florek János perköltség	3.—
Fekete József td. 2.45, perköltség —.55	3.—
Fülöp János td.	8.—
Förster Gyula egy vadorzótól behajtott birságból	6.—
Fábián Béla nvt. I.	2.86
Ferenczy Lajos td.	3.—
Fischer Colbrie Emil td.	8.—
Fogassy Gyula Npt.	1.15

	Befizetett frt
Ghyczy László perköltség	3.—
Gréger Géza td.	8.—
Gogl Adolf td.	5.—
Gere András td. 1.45, perköltség —.55	2.—
Gaszner Imre td.	8.—
Gintner Bálint E. L. 1885	4.06
Geschwind Lipót Npt.	1.15
Hallama Mihály Npt.	1.15
Hammersberg Géza td.	1.—
Dr. Hoffmann Gyula td.	1.—
Habel Lambert td.	4.—
Halász Géza td.	16.—
Hoffmann Sándor ak.	8.—
Hudák Lajos ak.	1.—
Hankó Pál td.	4.—
Hamernyik Béla perköltség	4.—
Hibbján János Asa.	8.40
Haderkány N. Npt.	1.50
Özv. Halbauer Istvánné att. 49.—, ak. 1.—	50.—
Hadár Antal Npt.	1.65
Illés Nándor Npt.	1.—
Ittu Mihály td.	8.—
Jurkovics János td. 1.90, perköltség 1.10	3.—
Jonica János td. 3.45, perköltség —.55	4.—
Janovitzky Zsigmond td. 8.—, Em. 3.75	11.75
Jonica János Npt.	1.06
Kostyál Gyula td.	5.—
Krause Tivadar td.	4.—
Kozma István td.	3.—
Kugler Lajos ak.	8.—
N. Kiss Ernő td. 1.45, perköltség —.55	2.—
Kovács János ld.	4.—
Kossányi Béla Npt.	3.95
Krivánek Béla td.	8.—
Kőrös László Em.	3.50
Krausz Géza Npt. 2.—, Ert. 1.71	3.71
Kirinyi Béla ak.	8.—
Kirinyi Béla Npt.	1.03
Kolozsvári erdőigazgatóság hd.	8.55
Kilián Frigyes nvt. I.	4.—
Kolozsvári erdőigazgatóság néh. Belházy Emil főerdőtanácsos ravatalára rendelt koszorú ára fejében áb.	15.—
Leidenfrost Ernő Em.	5.25
Lugosi erdőigazgatóság hd.	3.30
Mölczer Gyula att. 20.—, Npt. 1.15	21.15
Matolcsy József hd.	2.95
Muránszky Kálmán td 2.90. perköltség 1.10	4.—
Medveczky Ernő td.	4.—
Misley Béla td. 3.45. perköltség —.55	4.—
Mayer Gyula hd.	5.75
Molnár János td.	3.—
Martinkovics János td. 8.—, Npt. 1.15	9.15
M.-szigeti erdőigazgatóság hd.	9.70
Mölczer Gyula att.	20.—
Napholtz Jenő td.	5.—
Neuhöfer és fia hd.	5.25
Neuhöfer és fia hd.	5.25
Omischl Mihály td.	4.—
Orbán János td. 1.75, perköltség 1.25	3.—
gr. Pálffy József szomolányi számtartósága hd.	2.95
Planer Károly hd.	2.15
Pilismaróthi közalapit. erdőgond. hd.	8.—

Befizetések	frt
Pétermann Keresztély ŐFa.	3.56
Pöschl Ferencz td.	4.—
Pozsony város td.	8.25
Puchreiner Henrik td.	4.—
Pankovits Béla td.	4.—
P.-Szt.-György város td.	8.—
Ruttkay Géza att.	5.—
Radosnai nyitrai püspöki erdőhivatal hd.	5.35
Ressel István td.	1.—
Révai testvérek nvt. I. 4.—, nvt. II. 9.—	13.—
Ráczkevei uradalom ŐFa	4.06
Rácz Vendel td.	8.—
Rimabrezói erdészet hd.	2.15
Rolland Gusztáv td.	8.—
Székely Adolf att.	60.—
Schwarz Rezső td.	16.—
Szmik Gábor td.	4.—
Schmidt Károly ak.	2.—
Szenti János nvt. I., II.	8.80
Stolcz József perköltség 1.10, td. 3.90	5.—
Spotkovszky József nvt. I. 2.80, nvt. II. 6.—, Npt. 1.—, pk. —.65	10.45
Stark Dezső td.	5.—
Suster Rezső perköltség	4.—
Schenk Ferencz Npt.	1.50
Szolnok-Doboka vármegye hd.	6.15
Somesián János td.	8.—
T. Szabó Sándor td.	8.—
Soóvári erdőhivatal EOT. 10.—, Ert. 3.56	13.56
Selmeczbányai ak. ifjusági kör td.	2.—
Szászsebesi erdőhivatal hd.	10.60
Szécsi Imre Npt.	1.15
Szvetlik János Npt.	1.56

Befizetések	frt
Szászsebesi erdőhivatal Eht 8.—, Rz. 5.—	13.—
Schreiber Károly td.	2.—
Tichy Kálmán td.	2.—
Tóth Miklós td.	1.—
Tóth Ferencz td.	4.—
K. Tarsolly Árpád td. 3.45 perköltség —.55	4.—
Tavassy Lajos T. L. a.	5.—
Tompa Kálmán td. 4.95 perköltség —.05	5.—
Tóth Pál td.	5.—
Tolnai Géza és Weisz Ernő nvt. I.	5.60
Téry Aurél nvt. I.	2.80
Teodorovits Ferencz Eht.	6.06
Toma Jenő, levélbélyeg rb.	—.05
Virlics Gyula ld.	4.—
Vadas János td. 4.—, perköltség —.55	4.55
Id. Várjon Géza ak.	8.—
Vadas János Npt.	1.—
Vaszary Antal F. L. —.80, M. L. 2.40, Em. 3.56	6.76
Weinert Tivadar Em.	3.50
Wolf György td.	2.00
Wolf Péter Em.	3.56
Zachár István nvt. I.	2.80
Zwickelsdorfer János td.	4.—
Április havi bevétel	1668.73
Január—márczius havában befolyt	9679.40
	11.348.13

Helyreigazitás.

Az E. L. folyó évi IV. füzetének 479. lapján a jobboldali hasáb 3. sorában Vadas János név után *8.*— helyett *4.*— olvasandó.

Hirdető-melléklet az „Erdészeti Lapok“ 1898. évi V. füzetéhez

Az „Erdészeti Lapok“ mellett mérsékelt közlési dijért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Az első negyven (40) sorért soronkint negyven (40) krajczár, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig, soronkint harmincz (30) krajczár, mig a 60-ik soron felül következő minden sorért egyenkint husz (20) krajczár számittatik.

Táblázatok nyomdai szabály szerint kétszeres árral számittatnak.

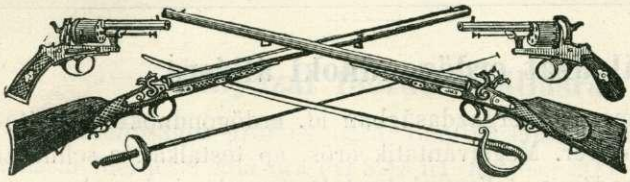

Fontos utazóknak, vadászoknak, tiszteknek és másoknak.

Revolverek, fegyverek,

VADÁSZATI ESZKÖZÖK, KÜLÖNFÉLE EGYENRUHÁK,

valamint a fegyverszakba vágó mindennemü czikkek

BÉCS, Ottakring Festgasse II/13. **GASSER LIPÓT** Raktár BÉCS, I., Kohlmarkt 9.

cs. és kir. udvari és hadsereg-fegyvergyáros fegyvergyára által, jótállás mellett legjobb minőségben és legolcsóbb árakon szállittatnak.

(1) **Illusztrált árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.**

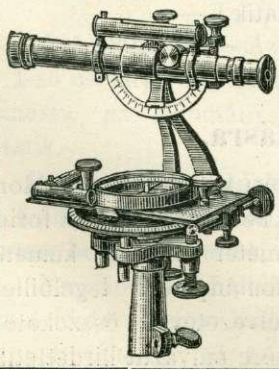

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgésvonalzókkal, mérőszalagokat, faátlalókat, rajzeszközöket, területmérőket (planimeter), valamint mindennemü földmérési műszereket készit a legpontosabb kivitel biztositásával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Kimeritő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve. Javitásokat leggyorsabban és legpontosabban teljesit. Mindenféle műszerből készletet tart. (2. XIII. *x.*)

(3. II. 10.)

Pályázat erdőgondnoki állásra.

Egy biharmegyei bérgazdaságban id. erdőgondnokul felvétetik egy nőtlen ember. Megkivántatik erős, ép testalkat, a selmeczi m. kir. erdészakadémia teljes elvégzését igazoló index, keresztlevél, eddigi alkalmaztatásról szóló bizonyitvány, az erdészeti államvizsga letételét igazoló oklevél, vagy az utóbbinak két éven belől történendő megszerzése. Évi fizetés: 500 frt, lakás, fütés és esedékes baltapénz.

Bizonyitványmásolatokkal felszerelt kérvények Geiszt Gyula biharmegyei, görbedi bérgazdaságának vezetőjéhez Zeller Frigyes uradalmi főtiszthez intézendők Görbedre, u. p. Tenke.

Az állás kineveztetés után azonnal elfoglalandó.

(4) — (Utánnyomás nem dijaztatik.) —

Pályázat erdőőri állásra.

305/1898. számhoz. — A nagy-köveresi vallásalap. uradalom jerszegi erdőgondnokságához tartozó (240) kettőszáznegyven forint évi készpénzfizetés, (18) tizennyolcz ürköbméter I. oszt. kemény dorong-tüzifa, (2) kettő k. hold föld és állományszerü legelőillettmény, valamint természetbeni lakás élvezetével összekötött „sojmói“ IV. oszt. erdőőri állomás betöltésére pályázat hirdettetik.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37.-ik §-ában követelt szakképzettségüket, a közalapok szolgálatába ujonnan belépni kivánók ezenfelül erős, ép testalkatukat, különösen jó látó, beszélő- és hallóképességüket megyei főorvos vagy honvédorvos által kiállitandó bivonyitványnyal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes, a román nyelvnek a szolgálatban megkivánt szóban való birását igazoló okmányokkal felszerelt szabályszerü kérvényüket a f. évi julius hó 3-áig, az alulirt erdőgondnokságnál (ph. Jerszeg, Krassó-Szörény-megye) nyujtsák be.

Jerszegen, 1898. évi május hó 3.-án.

(5) *M. kir. közalap. erdőgondnokság.*

Pályázat főerdészi állásra.

A méltóságos gróf és báró Bánffy-család kalotaszegi közös havassai főerdészi állására évi 800 frt fizetés, 200 frt lakbér és 150 frt mellékjárulékkal pályázatot nyitok.

A pályázni kivánók okmányaikat f. évi junius hó 15.-éig hozzám Bánffy-Hunyadra küldjék be.

Bánffy-Hunyad, 1898. évi május hó 8.-án.

(6) *Gyarmathy Zsigmond,*
kir. tanácsos, családi inspektor.

Pályázat.

1581/1898. sz. — Az alólirott m. kir. erdőhivatal kerületében egy I-sö osztályu főerdőőri, egy I-sö és egy III-ad osztályu erdőőri állomásra az állományszerü illetményekkel ezennel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak tehát, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában felsorolt kellékekkel, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók, azonfelül ép és erős testalkatukat, jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anya-

könyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes leirását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket f. évi junius 20.-ik napjáig alólirt erdőhivatalnál nyujtsák be.

Orsován, 1898. évi május hó 18.-án.

(7) *M. kir. erdőhivatal.*

Árverési hirdetmény.

5831/1898. sz. — Az Ötvösfalva község „Dubrova" nevü erdejéből eladásra engedélyezett 1600 darab technikai czélokra alkalmas 2908 köbméter fatömeget tartalmazó gyöktön és mellmagasságban megbélyegzett tölgyfa folyó évi junius hó 14.-én d. e. 9 órakor Ötvösfalva községben nyilvános szó- és irásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár a hatósági szakértő által megállapitott 17.190 frt 50 kr. becsár, melynek 10%-a a szóbeli árverés megkezdése előtt alólirt árverést vezető kezeihez készpénzben leteendő.

Zárt s a fentebb jelzett bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok, melyekben árverelők kijelenteni tartoznak, hogy az árverési feltételeket ismerik s magakat azoknak alávetik, a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak, utóajánlatok azonban figyelembe vétetni nem fognak. A vételár fele az árverésnek törvényhatósági jóváhagyása után azonnal, másik fele a kihasználás megkezdésekor kifizetendő. A bánatpénz a második részletbe számittatik be.

Az árverési feltételek többi része a huszti szolgabirói hivatalnál megtekinthető.

Kelt Huszton, 1898. évi május hó 18.-án.

(8) *A főszolgabiró.*

Árverési hirdetmény.

3468/1898. sz. — Melynélfogva alólirt főszolgabiró által ezennel közhirré tétetik, hogy a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. minister ur 71391/1897. számu magas leiratával a jóváhagyott üzemtervtől eltérőleg egyszerre kihasználni engedett, Dipse

község tulajdonát képező „Rother Busch“ nevü 17·22 hold kiterjedésü 1311 db tölgyfát tartalmazó tölgy-szálerdő nyilvános árverezése f. évi junius hó 17.-én d. e. 10 órakor a dipsei községi irodában meg fog tartatni, mely árveréshez árverezni kivánók ezennel meghivatnak.

Az árverési feltételek főpontjai a következők:

1. A kikiáltási ár 7765 frt 94 kr., mely áron alól a famennyiség el nem adatik.

2. Az árverés szóbeli, de a szóbeli árverés megkezdése előtt az előirt bánatpénzzel ellátott irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

3. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

4. Árverezni kivánók kötelesek az árverés előtt 10% bánatpénzt az árverési bizottság kezéhez letenni, mely bánatpénz vevő által a vételár 10%-ára egészitendő ki, a többi árverezőknek pedig az árverés befejezése után azonnal visszaadatik.

5. Az árverés eredménye vevőre nézve azonnal kötelező, Dipse községe pedig fentartja magának a jogot, az árverés elvagy el nem fogadására nézve 4 nap alatt határozni.

6. Vevő köteles a vételár első harmadát a szerződés aláirása alkalmával, a második harmadát a tölgyfák átvétele alkalmával és a harmadik harmadát az átvételt követő 30 nap alatt Dipse községi pénztárába befizetni.

7. Vevő köteles lesz a kihasználásra engedélyezett erdőrészleten a falevágást, kitermelést és elszállitást csak a téli időszakban eszközöltetni.

8. Az árveréssel és átadással felmerülő összes kiszállási és bélyegköltségeket, valamint a szerződések elkészitéséért járó költségeket a vevő tartozik fizetni.

A közelebbi árverési feltételek alulirt főszolgabirónál a hivatalos órák alatt az árverés napjáig bármikor betekinthetők.

Beszterczén, 1898. május hó 15-én.

A besenyői járás főszolgabirája:

(9) *Láni Godofréd,*
főszolgabiró.

Árverési hirdetmény.

3472/1898. szám. — Melynélfogva alólirt főszolgabiró által közhirré tétetik, hogy a nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. minister ur által 55495/1897. számu magas leiratával Fehéregyház község tulajdonát képező „Am Berg“ nevü 26 hold kiterjedésü tölgy- és bükkfaerdő az üzemtervtől eltérő kivételes kihasználása engedélyeztetett, mely erdőrész eladása czéljából az árverést Fehéregyház községi irodájában megtartandólag f. évi junius hó 16.-ának d. e. 10 órájára ezennel kitüzöm, miről árverezni kivánókat az árverésen való megjelenés végett értesitem.

Az árverési feltételek főpontjai a következők:

1. A kikiáltási ár 2891 frt 52 kr., mely összegen alul az erdő el nem adatik.

2. Az árverezni szándékozók köteleztetnek a kikiáltási ár 10%-át az árverező-bizottság kezéhez letenni.

3. Az árverés szóbeli, de a szóbeli árverés megkezdéséig kellően bélyegzett és az előirt bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

4. A vételár az árverés jogerőre emelkedése után azonnal és egy összegben fizetendő be Fehéregyház község pénztárába.

5. Utóajánlatok ki vannak zárva.

6. Az árveréssel és átadással felmerülendő összes költségeket, valamint bélyeg- és szerződés készitési költségeket vevő tartazik fizetni.

7. Vevő köteles a megvett erdőt csak téli időszakban olyképen kihasználni, hogy a levágott és feldolgozott faanyag 1899. évi márczius hó végéig az erdőterületről elszállitva legyen és ugyanakkor köteles vevő a kitisztitott erdőterületet az erdőgondnokság képviselőjének közbenjárása mellett a községnek átadni.

A közelebbi feltételek alólirt főszolgabiró irodájában az árverési napig a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Beszterczén, 1898. május hó 15.-én.

A besenyői járás főszolgabirája:

(10) *Láni Godofréd*,
főszolgabiró.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. minister urnak 1896. évi október 25.-én 62172/I./2. szám alatt kelt engedélye alapján közhirré teszszük, hogy a k.-polyáni róm. kath. egyház tulajdonát képező erdő 31·59 kat. hold területen található összes haszon- és tüzifa-tölgy, 12.000 forint kikiáltási áron folyó évi junius hó 15.-én d. u. 3 órakor Háromszékmegye K.-Polyán községházánál tartandó irásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános árverésen eladjuk.

A becsár 10%-a az árverés megkezdése előtt bánatpénzül az árverező-bizottság kezéhez leteendő.

Feltételek a lelkészi hivatalnál megtekinthetők.

Kézdi-Polyán, 1898. május hó 20.-án.

(11) *György János*, gondnok. *Fejér Endre*, lelkész.

Pályázat erdőőri állásra.

1679/1898. szám. — Az alulirt m. kir. főerdőhivatal kerületében egy IV-ed osztályu erdőőri állomásra 240 forint évi fizetéssel és egyéb állományszerü illetményekkel pályázat nyittatik.

Az ezen erdőőri állomásra pályázók az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban követelt erdőőri szakvizsga letételét okmányilag igazolni, továbbá erős, ép testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és halló-képességüket kincstári erdészeti orvos, vagy vármegyei főorvos avagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, életkorukat és illetékességüket anyakönyvi kivonattal, végre a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban, a tót nyelvnek legalább szóban való birását okmányokkal kötelesek beigazolni.

Az igy felszerelt, sajátkezüleg irt kérvények folyó évi junius hó 20-áig az alulirt m. kir. főerdőhivatalnál a pályázók előljáró hatóságaik, esetleg illetékes szolgabirói hivatalaik utján nyujtandók be.

Hiányosan felszerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Liptó-Ujvárott, 1898. évi május hó 17.-én.

M. kir. főerdőhivatal.

(12) (Utánnyomás nem dijaztatik.)

Pályázat erdőőri állomásra.

151/1898. erd. biz. — Hunyadvármegye területén levő Puj székhelylyel biró kerületi erdőőri állomás megüresedvén, ezen 250 frt évi javadalmazással egybekötött állomás betöltése czéljából ezennel pályázat nyittatik.

Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen területi erdőőri állomást elnyerni óhajtják, hogy az erdőtörvény 37. §-ban megszabott minősitésüket, eddigi szolgálatukat s hadkötelezettségi viszonyukat feltüntető, testi alkalmasságukat igazoló hiteles okmányokkal felszerelt kérvényüket legkésőbb folyó évi julius hó 10-ig ezen közigazgatási erdészeti bizottsághoz nyujtsák be.

Hunyadvármegye közig. erdészeti bizottságától.

Déva, 1898. május 6-án.

(13) *Br. Bornemisza,*
erd. biz. elnök.

Árverési hirdetmény.

Szászfalu község tulajdonát képező Kecsege nevü erdőnek nyilt árverésen leendő eladására határnapul 1898. junius hó 15-ének d. e. 9 órája tüzetik ki Szászfalu községházához. A erdő 500 kat. hold kiterjedésü s tartalmaz 68000 tm^3 bükkfát és 130000 tm^3 fenyőfát, melynek 30%-a fürészre alkalmas.

Kikiáltási ár 12000 frt, melynek 5%-a bánatpénz gyanánt az árverés megkezdése előtt az eljáró elnök ur kezéhez befizetendő.

Egyéb feltételek alulirtnál megtekinthetők.

Nyujtód, 1898. május 18.

(14) *Incze Pál.*

Pályázat erdészsegédi állásra.

5/1898. sz. — Két egyenként 120 frt fizetéssel, lakással, teljes ellátással és bértábla szerinti lőjutalékkal javadalmazott erdészsegédi állásra pályázat hirdettetik.

Ezen állásokat elnyerni óhajtók felhivatnak, hogy az erdőőri szakvizsgáról, ép és erős testalkatukról, életkoruk és illetőségükről

szóló bizonyitványaikkal felszerelt kérvényeiket 1898. év junius hó 15-ig alulirott erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Előnyben részesülnek azok, akik a térképrajzolásban és felmérési munkálatokban jártasságot bizonyitani képesek és a fáczántenyésztéshez is értenek, ugyszintén azok is, akik katonakötelezettségeiknek eleget tettek.

A tót nyelvnek szóban való birása kivánatos.

Erdőhivatal Cseklész, 1898. május hó 19-én.

(15) *Schuster Lajos*,
főerdész.

Pályázat erdőőri állásra.

153/898. sz. — Dobsina r.-t. városánál (Gömörmegye) egy erdőőri állás üresedésben lévén, ezen állásra pályázat nyittatik.

Ezen állás javadalmazása évenként a következő:

300 forint készpénz,

30 forint lakbér vagy szabad lakás,

24 kbmter lágy tüzifa fuvarral.

2 drb szarvasmarhára nyári szabadlegelő.

Erdővédi egyenruha.

A sajátkezüleg irandó és az alulirt czimhez folyó évi julius hó 15. napjáig beadandó pályázati kérvény kellékei: az erdőtörvény 37. §-ában megszabott minősités, a magyar és német nyelvben való jártasságon kivül a tót nyelv is kivánatos.

Az erdőőr félévi probaidőre vétetik fel és csak azután véglegesittetik.

Dobsinán, 1898. április 12-én.

(16) *Szontagh Béla*,
polgármester.

Pályázat erdőőri állásokra.

1581/1898. — Az alulirott m. kir. erdőhivatal kerületében egy I-ső osztályu főerdőőri, egy I-ső és egy III-ad osztályu erdőőri, előléptetés esetén megfelelő számu erdőlegényi állomásra az állományszerü illetményekkel ezennel pályázat nyittatik.

Pályázók felhivatnak tehát, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37-ik §-ában felsorolt kellékekkel, az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kivánók azonfelül ép és erős testalkatukat, jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, megyei főorvos vagy honvéd törzsorvos által kiállitott bizonyitványnyal, valamint életkoruk és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és irásban való tökéletes birását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket f. évi junius 20-ik napjáig alólirt erdőhivatalnál nyujtsák be.

Orsován, 1898. évi május hó 18-án.

(17) *M. kir. erdőhivatal.*

Faárverési hirdetmény.

Szepesvármegye, gölniczbányai járás, Svedlér bányaváros nagyközség erdejében az első vágássorozat I-ső tag 6., 7., 9. és 10.-ik sz., összesen 39·10 kat. hold kiterjedésü osztagokban a 11862 m^3-re becsült jegenye- és luczfenyő haszonfa tövön eladandó lévén, ezen fa nyilvános szó- és zárt ajánlatbeli árverés utján történendő eladására f. évi junius hó 11.-ik napjának délelőtti 10 órája tüzetik ki fentnevezett bányaváros tanács-termében.

Bánatpénz 2000 forint készpénzben, vagy óvadékképes papirban; utóajánlatok el nem fogadtatnak; az árverés egyéb feltételei fentnevezett bányaváros tanács-termében tekinthetők be.

Gölniczbányán, 1898. május 25.-én.

(18) *M. kir. erdőgondnokság.*

Fürészáru eladási hirdetmény.

3060/98. sz. Alulirott m. kir. erdőigazgatóság ezennel közhirré teszi, hogy az ugynevezett budapesti iparműfából a sziget-kamarai gőzfürész-rakhelyen készletben levő jó minőségü 1889—1896. évi termelésekből származó

401 m^3	fenyő	fürészáru	m^3-ként	16 frt,
40 m^3	tölgy	„	„	28 frt,
444 m^3	bükk	„	„	17 frt,
140 m^3	juhar	„	„	17 frt,
57 m^3	gyertyán	„	„	24 frt,

kikiáltási ár mellett való eladása iránt 1898. évi junius hó 12.-én d. e. 10 órakor III-ik irásbeli versenytárgyalás fog tartatni. Versenyezni kivánók felhivatnak, hogy ivenkint 50 kros bélyeggel és a megajánlott egész vételár 10%-ának megfelelő óvadékkal ellátott zárt irásbeli ajánlatukat, a melyben a megajánlott köbméterenkénti ár számokkal és betükkel tisztán kiirandó, legkésőbb az árverés napjának d. e. 10 óráig ezen erdőigazgatósághoz benyujtsák.

Ajánlatok nem csupán az egész famennyiségre, hanem fanemenként és részletenként a termelési évek szerinti fürészárukra is tétethetnek.

Utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az árverési feltételek alólirott erdőigazgatóságnál, bustyaházai erdőhivatalnál és a bocskói faraktárgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

M.-Szigeten, 1898. május 28.-án.

(19) *M. kir. erdőigazgatóság.*

(Utánnyomat nem dijaztatik.)